

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Přímé zahraniční investice a rozvoj regionu
Bc. Aneta Hýblová

Diplomová práce
2013

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Aneta Hýblová**
Osobní číslo: **E11586**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Regionální rozvoj: Urbanismus**
Název tématu: **Přímé zahraniční investice a rozvoj regionu**
Zadávající katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je analyzovat příliv PZI do jednotlivých krajů ČR po roce 1992 do současnosti a posoudit jejich vliv na rozvoj příslušného kraje, zhodnotit důvody lokalizace PZI a rovnoměrnost jejich rozložení na území ČR.

Rešerše odborné literatury a dalších pramenů.
Stanovení cílů práce a hypotézy, volba metod.
Podstata přímých zahraničních investic.
Přímé zahraniční investice v České republice.
Regionální analýza přímých zahraničních investic.
Formulace závěrů.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **cca 50 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CARTER, F., TURNOCK, D. Foreign direct investment and regional development in East Central Europe and the former Soviet Union: a collection of essays in memory of Professor Francis 'Frank' Carter. Aldershot: Ashgate Publishing Limited, 2005. ISBN 0-7546-3248-2.

GERŠL, A., RUBENE, I., ZUMER, T. Foreign direct investment and productivity spillovers: updated evidence from Central and Eastern Europe. Praha: Czech National Bank, 2007. ISBN 978-80-254-2538-1.

KINCL, M. Investiční pobídky jako forma veřejné podpory. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-86131-48-3.

KRÁL, P. Identification and measurement of relationships concerning inflow of FDI: the case of the Czech Republic. Praha: Czech National Bank, 2004. ISBN 80-239-3577-1.

SRHOLEC, M. Přímé zahraniční investice v České republice: teorie a praxe v mezinárodním srovnání. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-86131-52-1.

WOKOUN, R., TVRDOŇ, J. a kol. Přímé zahraniční investice a regionální rozvoj. Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1736-0.

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Ivaňa Kraftová, CSc.

Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Datum zadání diplomové práce: **30. září 2012**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2013**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Ivaňa Kraftová, CSc.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 3. října 2012

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 24. 4. 2013

Aneta Hýblová

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala doc. Ing. Ivaně Kraftové, CSc. a Ing. Pavlu Zdražilovi za jejich odborné vedení, cenné rady, podněty a připomínky, které mi pomohly při zpracování této diplomové práce.

ANOTACE

Práce se zabývá problematikou přímých zahraničních investic, jejich vymezením, příčinami lokalizace, dopady na hostitelskou ekonomiku a jejich podporou v podobě investičních pobídek. V první části práce je problematika přímých zahraničních investic nastíněna obecně s akcentem na situaci v České republice. Dále se práce zabývá analýzou vlivu přímých zahraničních investic na rozvoj českých regionů, v oblasti ukazatelů hrubého domácího produktu a trhu práce. Část analýzy je věnována i komparaci dopadů vybraných investičních projektů na rozvoj regionů, v nichž jsou lokalizovány. Cílem této práce je ověření platnosti hypotéz, které jsou zaměřeny na účinky přímých zahraničních investic na vybrané ekonomické regionální ukazatele a porovnání účinků investic v různých regionech.

KLÍČOVÁ SLOVA

přímé zahraniční investice, regionální rozvoj, investiční pobídky, investiční projekty

TITLE

Foreign Direct Investment and Regional Development

ANNOTATION

The thesis deals with the issue of foreign direct investments, their definition, the causes of localization, the impacts on the host economy and the support of them in the form of investment incentives. In the first part the issue of foreign direct investments is generally outlined with emphasis on the situation in the Czech Republic. Then the work deals with the analysis of the impact of foreign direct investments on the development of Czech regions in the field of indicators such as gross domestic product and labor market. The part of the analysis is devoted to the comparison of the impact of selected investment projects on the development of the regions in which they are located. The target of this thesis is verification of hypotheses focused on the effects of foreign direct investments on selected regional economic indicators and on the comparison of the effects of investments in different regions.

KEYWORDS

Foreign Direct Investment, Regional Development, Investment Incentives, Investment Projects

OBSAH

Úvod.....	11
1 Přímé zahraniční investice	13
1.1 Vymezení přímých zahraničních investic.....	13
1.2 Formy PZI.....	15
1.3 Faktory lokalizace PZI.....	18
1.4 Dopady PZI.....	21
1.4.1 Pozitivní dopady PZI.....	22
1.4.2 Negativní dopady PZI.....	23
1.5 Investiční pobídky.....	25
1.5.1 Definice investičních pobídek	25
1.5.2 Vývoj investičních pobídek.....	26
1.5.3 Klasifikace investičních pobídek.....	26
1.5.4 Investiční pobídky v ČR.....	27
1.6 Atraktivita prostředí pro lokalizaci PZI.....	29
2 Přímé zahraniční investice v České republice	33
2.1 Vývoj objemu přílivu PZI do České republiky.....	33
2.2 Odvětvová struktura PZI.....	40
2.3 Teritoriální struktura PZI	42
3 Regionální analýza přímých zahraničních investic.....	43
3.1 Metody analýzy.....	43
3.1.1 Regresní analýza.....	43
3.1.2 Korelační analýza	44
3.2 Regionální rozložení přímých zahraničních investic v ČR	44
3.3 Vývoj přímých zahraničních investic v krajích	47
3.4 Význam přímých zahraničních investic pro rozvoj krajů	54
3.4.1 Vztah přílivu PZI do regionu a výše regionálního HDP	54
3.4.2 Vztah přílivu PZI do regionu a míry zaměstnanosti.....	57
4 Komparace dopadu srovnatelných investičních projektů na různé regiony	60
4.1 Dopady PZI na trh práce vybraných regionů.....	62
4.1.1 Vliv investic na počet volných pracovních míst.....	63

4.1.2	Vliv investic na počet uchazečů na 1 volné místo.....	67
4.1.3	Vliv investic na míru nezaměstnanosti.....	69
4.2	Dopad PZI na stav zahraničního kapitálu v regionu.....	72
Závěr	.....	77
Seznam použité literatury	.....	80
Seznam příloh	.....	88

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1-1: Taxonomie PZI	17
Tabulka 1-2: Pořadí států podle indexu důvěry.....	30
Tabulka 2-1: Vývoj objemu PZI a roční nárůst PZI (1993–2011).....	35
Tabulka 3-1: Odhady parametrů regresní přímky (vývoj PZI/ob.)	53
Tabulka 3-2: Test rovnoběžnosti regresních přímek (PZI/ob. a HDP/ob.)	55
Tabulka 3-3: Korelační analýza (PZI/ob. a HDP/ob.).....	56
Tabulka 3-4: Test rovnoběžnosti regresních přímek (PZI/ob. a míra zaměstnanosti).....	57
Tabulka 3-5: Korelační analýza (PZI/ob. a míra zaměstnanosti)	58
Tabulka 4-1: Základní informace o investicích Hyundai a TPCA	61
Tabulka 4-2: Základní informace o investicích Nemak, Denso a Faurecia.....	62

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1-1: Index atraktivity vs. index potenciálu.....	32
Obrázek 3-1: Rozložení PZI v krajích ČR.....	45
Obrázek 3-2: Rozložení PZI v okresech ČR	47

SEZNAM GRAFŮ

Graf 2-1: Průměrná výše PZI na obyvatele 1999–2001 (v USD)	34
Graf 2-2: Meziroční přírůstky PZI v ČR v letech 1993–2011 (v mld. Kč).....	36
Graf 2-3: Stav PZI v ČR v letech 1993–2011 (v mld. Kč).....	36
Graf 2-4: Odvětvová struktura PZI v ČR	41
Graf 2-5: Teritoriální struktura PZI v ČR.....	42
Graf 3-1: Stav přílivu PZI do krajů na obyvatele (tis. Kč).....	46
Graf 3-2: Vývoj PZI v krajích (tis. Kč/ob.)	48
Graf 3-3: Vývoj PZI v krajích (tis. Kč/ob.).....	51
Graf 4-1: Počty volných pracovních míst v okresech Kolín a Frýdek-Místek.....	64
Graf 4-2: Počty volných pracovních míst v okresech Most, Liberec a Písek.....	65
Graf 4-3: Počty uchazečů na 1 volné pracovní místo v okresech Kolín a Frýdek-Místek..	67
Graf 4-4: Počty uchazečů na 1 volné pracovní místo v okresech Most, Liberec a Písek....	68
Graf 4-5: Míra registrované nezaměstnanosti v okresech Kolín a Frýdek-Místek	69
Graf 4-6: Míra registrované nezaměstnanosti v okresech Most, Liberec a Písek	71
Graf 4-7: Vývoj stavu PZI a zahraničního ZK v okresech Kolín a Frýdek-Místek	73
Graf 4-8: Vývoj stavu PZI a zahraničního ZK v okresech Most, Liberec a Písek	75

SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
ČNB	Česká národní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
EPS	Ekologický právní servis
EUROSTAT	Evropský statistický úřad
FDI	Foreign direct investment
HDP	Hrubý domácí produkt
IT	Informační technologie
JAR	Jihoafrická republika
Kč	Česká koruna
KLDR	Korejská lidově demokratická republika
mil.	Milion
mld.	Miliarda
MMF	Mezinárodní měnový fond
M&A	Mergers and acquisitions
ob.	Obyvatel
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OK	Ostatní kapitál
p. b.	Procentní bod
PZI	Přímé zahraniční investice
RZ	Reinvestovaný zisk
SAE	Spojené arabské emiráty
SAR	Středoafriická republika
tis.	Tisíc
UNCTAD	United Nations Conference for Trade and Development
ÚP	Úřad práce
USA	Spojené státy americké
USD	Americký dolar
VB	Velká Británie
ZK	Základní kapitál

Úvod

Přímé zahraniční investice (dále jen „PZI“) jsou významnou součástí mezinárodního kapitálu. Jejich objem i význam postupně narůstal ve světovém hospodářství od 50. let 20. století. S postupující globalizací se stávají neodmyslitelnou součástí jednotlivých ekonomik ve všech částech světa, ať již zcela rozvinutých nebo rozvíjejících se. S tím, jak roste význam přímých zahraničních investic, roste také pozornost, která je této problematice věnována. Přímé zahraniční investice jsou považovány za významný ukazatel budoucího ekonomického vývoje daného národního hospodářství, ale také za značný stimul pro jeho rozvoj. Proto se většina zemí snaží přilákat zahraniční investory pomocí různých výhod ve formě investičních pobídek. Vychází přitom z předpokladu, že zahraniční investice přinesou hostitelské ekonomice vyšší produkci, nižší nezaměstnanost, transfer technologií a další pozitivní efekty. Přímé zahraniční investice ovšem nepůsobí pouze na úrovni národního hospodářství, jejich vliv lze spatřovat také na úrovni jednotlivých regionů. A právě zkoumání vlivu přímých zahraničních investic na regionální rozvoj je předmětem této práce.

Ačkoli některé práce týkající se přímých zahraničních investic pochází již z první poloviny 20. století (např. Rippey ve své práci z roku 1931 věnuje pozornost vyšším mzdám zaměstnanců poboček amerických firem v Kolumbii), za skutečný počátek odborné literatury věnující se přímým zahraničním investicím jsou považována až díla z konce 60. a průběhu 70. let 20. století – Vernon (1966), Caves (1971) či Globerman (1979). Během dalších desetiletí se povědomí o přímých zahraničních investicích zvýšilo zásadním způsobem. Vznikala a stále vzniká celá řada odborných prací světových i českých autorů věnujících se tématu PZI, z nichž budou zmíněni zejména ti, z jejichž literatury bude v diplomové práci čerpáno. Autoři Blomström a Kokko (1997, 2003) zkoumají ve svých pracích zejména vliv zahraničních investic na hostitelské země či problematiku investičních pobídek, Carter (2005) se zabývá vlivem přílivu PZI do postkomunistických zemí. Z českých autorů je nezbytné zmínit Sřholce (2004) a Benáčka (2000), jejichž práce se zaměřují na přímé zahraniční investice v České republice, či Wokouna (2010), který se zabývá zahraničními investicemi v kontextu regionálního rozvoje. Při studiu literatury nelze opomenout ani organizace a instituce, které poskytují jednak statistická data o PZI, ale publikují také souhrnné zprávy, nejrůznější články a statě. Mezi nejvýznamnější patří

na světové úrovni Konference spojených národů o obchodu a rozvoji (UNCTAD), na národní úrovni pak Česká národní banka (ČNB).

Cílem práce je prostřednictvím analýzy vývoje přímých zahraničních investic ověřit platnost následujících hypotéz:

- 1. Na úrovni krajů existuje závislost mezi vývojem PZI a regionálního HDP.**
- 2. Na úrovni krajů existuje závislost mezi vývojem PZI a regionální mírou zaměstnanosti.**
- 3. Srovnatelné investiční projekty mají na vybrané ukazatele různých regionů srovnatelný dopad.**

Pro úspěšné dosažení hlavního cíle práce byly definovány následující dílčí cíle:

- vymezit přímé zahraniční investice, jejich formy, příčiny lokalizace a následné dopady investice na hostitelskou ekonomiku,
- popsat systém investiční podpory, zejména s ohledem na situaci v České republice,
- analyzovat příliv přímých zahraničních investic do České republiky, včetně odvětvové a teritoriální struktury,
- analyzovat příliv přímých zahraničních investic do regionů České republiky a zhodnotit rovnoměrnost jejich rozložení na území České republiky, popsat vývoj přímých zahraničních investic v daných regionech a porovnat podobu jejich trendu.

Pro vypracování této práce bude využita metoda deskripce, analýzy, komparace, zkoumání časových řad, regresní a korelační analýzy.

1 Přímé zahraniční investice

Přímé zahraniční investice se s postupující globalizací staly významným fenoménem posledních desetiletí. Proces globalizace, který je podmíněn vývojem moderních technologií, zejména informačních a komunikačních, není spojen pouze s průběžně probíhajícím procesem internacionalizace světové ekonomiky, ale také s procesem transnacionalizace vedoucí do stavu vzájemné závislosti jednotlivých ekonomik. Nejdůležitějším faktorem transnacionalizace jsou přímé zahraniční investice, jež mohou přinést výhody oběma stranám, jak hostitelské ekonomice (příjemci investice), tak investující ekonomice (zemi, která je investičním poskytovatelem). Hostitelská ekonomika získává kapitál, jenž umožňuje efektivní zapojení ostatních zdrojů pro tvorbu bohatství. Rozhodnutí poskytovatele o alokaci kapitálu vychází ze snahy dosáhnout vyšší míry jeho zhodnocení (Kraft a Kraftová, 2009).

1.1 Vymezení přímých zahraničních investic

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) stanovuje pro účely mezinárodního srovnání definici přímé zahraniční investice, jejíž metodologie je v souladu s Evropským statistickým úřadem (EUROSTAT) a Mezinárodním měnovým fondem (MMF).

Přímá zahraniční investice představuje druh přeshraniční investice, která odráží záměr rezidenta jedné ekonomiky (přímý investor) získat trvalý podíl v podniku (podnik přímé zahraniční investice), který je rezidentem v ekonomice jiné než je ekonomika přímého investora. Motivací přímého investora je dlouhodobý vztah s podnikem přímé zahraniční investice s cílem zajistit přímému investorovi významný vliv na řízení podniku. Trvalý zájem investora je prokázán v případě, že vlastní nejméně desetiprocentní podíl hlasovacích práv podniku. Cíle přímých a portfoliových investic se liší tím, že u portfoliových investic investoři obecně neočekávají zisk vlivu na řízení podniku (OECD, 2008, s. 17).

OECD tedy vymezuje přímou investici jako podnik, v němž zahraniční investor vlastní 10 a více procent akcií nebo hlasovacích práv. Podle výše podílu investora rozděluje tyto podniky do tří skupin (OECD, 2008, s. 17):

- **přidružené společnosti** – podíl 10 až 50 %,

- **dceřiné společnosti** – podíl více než 50 %,
- **pobočky** – 100 % vlastněná trvalá zastoupení nebo kanceláře přímého investora.

Z této definice vychází také statistika a vymezení přímých zahraničních investic dle České národní banky (ČNB). ČNB také upřesňuje jednotlivé složky PZI. Součástí není pouze podíl na základním kapitálu, ale také reinvestovaný zisk a ostatní kapitál, zahrnující úvěrové vztahy s přímým investorem. Složení přímé investice lze tedy vyjádřit vztahem (ČNB, 2012):

$$\text{Přímá investice} = \text{základní kapitál} + \text{reinvestovaný zisk} + \text{ostatní kapitál}$$

Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního (vlastního) kapitálu společnosti. Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend. Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich afilovanými¹ podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích (ČNB, 2012).

V legislativě České republiky jsou přímé zahraniční investice vymezeny v zákoně č. 219/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů (devizový zákon). Dle znění tohoto zákona se přímou investicí rozumí vynaložení peněžních prostředků nebo jiných peněží ocenitelných majetkových práv a jiných majetkových hodnot, jehož účelem je založení, nabytí nebo rozšíření trvalých ekonomických vztahů investujícího tuzemce nebo tuzemců jako osob jednajících ve shodě na podnikání v zahraničí nebo investujícího cizozemce nebo cizozemců jako osob jednajících ve shodě na podnikání v tuzemsku, a to zejména některou z těchto forem:

- vznik nebo získání výlučného podílu na podnikání včetně jeho rozšíření,
- účast v nově vzniklém nebo existujícím podnikání, jestliže investor vlastní nebo získá:
  - nejméně 10 % podílu na základním kapitálu obchodní společnosti nebo družstva nebo
  - nejméně 10 % podílu na vlastním kapitálu společnosti nebo

---

¹ afilovaný = připojený jako pobočka, pobočný (např. afilovaný podnik)

- nejméně 10 % hlasovacích práv nebo jiný podíl na podnikání společnosti přesahující 10 %,
  - další poskytnutí nebo přijetí finančních prostředků nebo jiných peněží ocenitelných majetkových hodnot nebo práv v rámci ekonomických vztahů založených přímou investicí,
  - finanční úvěr spojený s dohodou o podílu na rozdělení zisku nebo s výkonem účinného vlivu na řízení podniku,
  - užití zisku ze stávající přímé investice do této investice (reinvestice zisku).

Z uvedených definic je patrné, že existuje shoda pojetí přímých zahraničních investic v české legislativě s metodologií ČNB i mezinárodních organizací. Vždy je kladen důraz na dlouhodobost a vliv na řízení podniku.

1.2 Formy PZI

Přímé zahraniční investice mohou nabývat různých forem a jejich členění se liší podle toho, z jakého hlediska je na ně nahlíženo. Srholec (2004, s. 12–14) klasifikuje přímé zahraniční investice dle čtyř hledisek:

1. Míra kontroly zahraničního vlastníka

Prvním hlediskem je míra kontroly zahraničního vlastníka, která výrazně ovlivňuje rozsah autonomie rozhodování v podniku s PZI. Dle tohoto kritéria lze rozeznat:

- **podnik s menšinovým zahraničním podílem** – zahraniční investor se dělí o kontrolu s domácím vlastníkem, podíl zahraničního investora je v rozmezí od 10 do zhruba 50 % na vlastním jmění či hlasovacích právech,
- **podnik pod zahraniční kontrolou** – investor má vlastnický kontrolní podíl.

2. Motiv vstupu investora

Druhým kritériem je motiv vstupu, podle kterého lze rozlišovat PZI:

- **vyhledávající trhy** – cílem investice je proniknout na trh hostitelské země, zvýšit podíl na trhu a snížit náklady na zásobování podniku,
- **vyhledávající faktory** – cílem investice je nákladová optimalizace výrobního procesu (pokles výrobních nákladů), lokalizují se proto do oblastí s levnou a dostatečně kvalifikovanou pracovní silou, s dostupnými přírodními zdroji apod.,

- **vyhledávající aktiva** – cílem investice je získat specifická aktiva, například v podobě patentů a obchodních značek.

3. Způsob vstupu investora do zahraniční ekonomiky

Důležitým strategickým rozhodnutím investora je způsob vstupu do hostitelské ekonomiky, jenž je třetím možným hlediskem vymezení PZI. Podle tohoto hlediska se rozlišují tři základní typy investic:

- **investice na zelené louce (greenfield)** – založení nového ekonomického subjektu, což umožňuje realizovat projekt podle představ investora,
- **investice na hnědé louce (brownfield)** – představují změnu vlastnické struktury i investice do restrukturalizace,
- **fúze a akvizice (mergers and acquisitions = M&A)** – kapitálový vstup do již existujícího subjektu okamžitým převzetím jeho tržního podílu, produkční kapacity i aktiv. K této investici dochází v případech, kdy přebíraný podnik disponuje specifickou konkurenční výhodou, přičemž investice do jejího vytvoření by byla pro investora nákladnější než kapitálový vstup.

4. Specializace mateřské firmy

Čtvrtým hlediskem je zaměření specializace mateřské firmy, které vychází z fragmentace produkčního řetězce a které rozeznává dva druhy investic:

- **vertikální** – provádějí je především produktově specializované nadnárodní firmy, cílem vertikálních PZI je nákladově optimalizovat jednotlivé fáze výrobního procesu, motivem pro umístění investice je vybavenost dané oblasti výrobním faktorem potřebným k realizaci dané fáze výrobního procesu ve formě levné pracovní síly, přírodních zdrojů, specifických znalostí,
- **horizontální** – provádějí je především procesně specializované nadnárodní firmy, horizontální PZI zahrnují ucelený produkční proces a jsou motivovány převážně snahou o zvýšení podílu na trhu hostitelské země nebo o snížení nákladů spojených s přístupem na tento trh, vytlačují domácí produkci nebo nahrazují dovoz (Kadeřábková a kol., 2003, s. 287–288).

Přehledné členění PZI podle uvedených kritérií je znázorněno v tabulce 1-1.

Tabulka 1-1: Taxonomie PZI

Hledisko vymezení	Druhy PZI	Hlavní znaky	Příklad
Míra kontroly	Podnik s menšinovým zahraničním podílem (associate)	podíl od 10 do cca 50 % na vlastním jmění či hlasovacích právech	podíl společností ENI a Shell v České rafinérské
	Podnik pod zahraniční kontrolou (subsidiary)	kontrolní vlastnický podíl	privatizace Rakony Rakovník do rukou Procter & Gamble
Motiv vstupu	Trhy vyhledávající (market-seeking)	cílem je růst podílu na trhu a pokles nákladů na jeho zásobování ----- vytlačují domácí produkci nebo nahrazují dovoz	investice Coca-Coly v Praze
	Faktory vyhledávající (efficiency-seeking)	cílem je optimalizace výroby (pokles výrobních nákladů) ----- vývozně orientované	investice TPCA v Kolíně
	Aktiva vyhledávající (asset-seeking)	cílem je získání specifických aktiv (patent, obchodní značka)	vstup SABMiller do Plzeňského Prazdroje
Způsob vstupu	Investice na zelené louce (greenfield)	investice do nových aktiv	investice LEGO Group v průmyslové zóně Kladno-jih
	Investice na hnědé louce (brownfield)	změna vlastnické struktury i investice do restrukturalizace (většina privatizačních PZI)	investice Volkswagenu do Škoda Auto
	M&A (mergers and acquisitions)	ovládnutí již existujících aktiv	převzetí ČSOB finanční skupinou KBC
Specializace mateřské firmy	Vertikální PZI	produktová specializace ----- rozdílná fáze produkčního řetězce v jednotlivých pobočkách	ovládnutí části ČKD Dopravní systémy společností Siemens
	Horizontální PZI	procesní specializace ----- podobné fáze produkčního řetězce v jednotlivých pobočkách	investice PWC v Praze

Zdroj: Srholec (2004, s. 13), vlastní úpravy

1.3 Faktory lokalizace PZI

Při rozhodování o lokalizaci své investice zvažuje zahraniční investor celou řadu faktorů s různou vahou důležitosti. Na základě analýzy těchto faktorů zvolí nejvhodnější lokalitu pro své investiční záměry.

Dvořáček (2006, s. 33–53) dělí lokalizační faktory ovlivňující příliv PZI na **mikroekonomické** (lidské zdroje, výzkum a vývoj) a **makroekonomické** (ekonomická stabilita, dopravní infrastruktura, legislativa, míra korupce, investiční pobídky).

Lidské zdroje jsou strategickým faktorem společnosti a efektivita jejich využití ovlivňuje pravděpodobnost vytvoření konkurenční výhody. V souvislosti s PZI je sledována jejich cena (mzdové náklady), vzdělanostní struktura, produktivita práce či jazyková vybavenost.

Dalším faktorem, který do jisté míry ovlivňuje toky PZI, je oblast **výzkumu a vývoje**. Je-li úroveň výzkumu a vývoje v zemi vysoká, dochází k podněcování podnikatelské aktivity domácích i zahraničních subjektů.

Jedním z hlavních faktorů vstupujících do lokalizačního rozhodování investora je **ekonomická stabilita** země. V této souvislosti je zvažován např. hrubý domácí produkt (HDP), inflace, míra nezaměstnanosti nebo daňové podmínky. V případě **HDP** se sleduje jednak jeho výše, ale především jeho vývojové tendence v čase. Obecně platí, že čím větší je růst HDP v zemi, tím vyšší je potenciál pro uplatnění výrobků a služeb, což vytváří lákavé prostředí pro investory. Pokud je míra **inflace** vysoká nebo je její vývoj nepředvídatelný, je znesnadněn odhad budoucí reálné hodnoty peněžních toků a tato nejistota může vést k odrazení investora. Dalším faktorem ovlivňujícím rozhodnutí o umístění investice je **míra nezaměstnanosti**. Dalo by se předpokládat, že pokud je v zemi nebo regionu vyšší míra nezaměstnanosti, je větší pravděpodobnost výběru vhodné pracovní síly. Toto tvrzení je však omezeno faktem, že část nezaměstnaných bývá často nezaměstnatelná, tzn. nerequalifikovatelná, a tak míra nezaměstnanosti nevyjadřuje přesné množství potenciálních zaměstnanců. K nástrojům ovlivňujícím toky PZI patří také **daňové podmínky**. Investor přihlíží jednak k sazbě zdanění, ale pozornost věnuje i vymezení daňového základu. Vlivem postupující liberalizace zahraničních investic se stává kapitál podstatně mobilnější oproti pracovní síle. To vede vlády k rostoucímu zdanění práce a spotřeby oproti kapitálu, aby bylo dosaženo vyšších fiskálních příjmů.

Vlády dále ovlivňují lokalizační rozhodnutí nadnárodních firem poskytováním daňových úlev či přímých dotací.

Pro umístění podniku ve vybrané lokalitě je důležitá také kvalitní **dopravní infrastruktura**. Investoři vyhodnocují nejen hustotu dopravní sítě, ale i její stav a výši poplatků za používání. Kromě infrastruktury v zemi je důležité i napojení na mezinárodní dopravní trasy.

Pro investory je významné také stabilní **politické prostředí a legislativní podmínky**. Politické faktory jsou důležité především v méně rozvinutých a transformujících se ekonomikách. Z okruhu legislativních podmínek je možno zmínit především obecné podmínky pro podnikání, ochranu investic, specifické normy a zákony upravující dílčí oblasti podnikání, činnost soudů, průhlednost trhu nebo justiční průhlednost.

Jako další faktor se do popředí zájmů investorů dostává otázka **korupce**, ta je vnímána jako negativní faktor ekonomické výkonnosti, protože poškozují volný obchod a vede k neefektivnímu využívání zdrojů.

Významným nástrojem hospodářské politiky státu a také důležitým lokalizačním faktorem jsou také **investiční pobídky**. (Více informací o investičních pobídkách obsahuje kapitola 1.5.)

Dvořáček (2006, s. 67–71) dále uvádí, že tato kritéria mají pro investory různou důležitost. Některé faktory jsou považovány za významnější, jiné hrají při rozhodování podřadnější nebo jen okrajovou roli. Největší důraz je kladen na mzdové náklady, v jejichž kontextu nestojí daleko ani úroveň vzdělání. Důležitým faktorem je úroveň dopravní infrastruktury. Naopak makroekonomické ukazatele typu míra nezaměstnanosti, míra inflace, míra korupce, ale i HDP na obyvatele stojí v pozadí zájmu investorů.

Uvedený přístup k vymezení lokalizačních faktorů ovšem není jediný, existuje celá řada dalších pojetí dle jednotlivých autorů. Jedním z nich je také rozdělení faktorů podle Machkové (2003, s. 52–53):

- **marketingové faktory** – například velikost zahraničního trhu, nutnost užšího kontaktu se zákazníky, snaha o podporu exportu mateřské firmy, nespokojenost s dosavadní strategií mezinárodního marketingu apod.,
- **obchodně politické faktory** – obchodní bariéry či preference tuzemských výrobců,

- **nákladové faktory** – snaha o přiblížení se surovinovým zdrojům, kvalifikovaná pracovní síla, dostupnost kapitálu či technologií, levné suroviny či pracovní síla, nízké výrobní či přepravní náklady, ale také finanční a další pobídky pro investory,
- **faktory ovlivňující investiční klima** – politická stabilita, daňový systém, stabilita zahraniční měny, znalost místního trhu a celkově pozitivní vztah k zahraničním investorům.

Další možné vymezení faktorů, jež ovlivňují proces rozhodování o umístění přímé zahraniční investice, je vymezení dle Krále (2004, s. 5–8), které zahrnuje jak některé již zmíněné determinanty (nákladové faktory, vládní investiční pobídky a podpora, rizikovost a makroekonomická stabilita, velikost trhu hostitelské země, podnikatelské a investiční klima, překážky obchodu, otevřenost ekonomiky, právní rámec a efektivní veřejná správa), tak i faktory, které dosavadní přístupy rozšiřují:

- **státní zásahy do ekonomiky** – neúměrně vysoké daňové zatížení, velké dotace a vysoký podíl státních podniků jsou vnímány velmi negativně zahraničními investory, neboť zvyšují nejistotu a nerovnost na trhu hostitelské země. Poskytování a udržování sociální soudržnosti, vysoce kvalitní infrastruktury a efektivní veřejné správy prostřednictvím veřejných výdajů může být naopak významným faktorem pro přilákání investic,
- **privatizace** – zejména v tranzitivních ekonomikách je proces privatizace prováděný vládou silným podnětem pro strategické PZI,
- **regionální integrace** – regionální integrace vede ke snížení intraregionálních horizontálních PZI a naopak k podpoře vertikálních PZI v regionu; meziregionální toky PZI (jak horizontální, tak i vertikální) jsou přitahovány s vyšším stupněm regionální integrace,
- **náklady na dopravu a ekonomická vzdálenost** – v případě horizontálních investic mohou vysoké náklady na dopravu a velká vzdálenost tyto PZI podporovat, aby se zabránilo vysokým exportním nákladům, naopak v případě vertikálních investic je odlehlost země výraznou nevýhodou,
- **blízkost země původu potenciální investice** – zahraniční investoři upřednostňují zakládání nových poboček v zemích, které jsou podobné jejich zemi (např. anglicky mluvící prostředí v Irsku je klasifikováno jako třetí nejdůležitější faktor irského

úspěchu v oblasti přílivu PZI, hned po vzdělané pracovní síle a výhodné sazbě daně z příjmu).

Častým tématem analýz PZI jsou **faktory motivující k investicím do tranzitivních ekonomik**, kterou je i Česká republika. Podle řady studií¹ nevstupují PZI do tranzitivních ekonomik (zemí střední Evropy) s motivy obecně platnými pro PZI. Jako významné faktory se ukázaly relativní mzdy, produktivita práce, metody privatizace a vzdálenost od EU. Do pozadí naopak ustupovala velikost trhu či zahraniční obchod. Na počátku transformace patřily k významným lokalizačním faktorům PZI zejména institucionální faktory jako veřejný dohled, míra korupce nebo postup přechodu k funkční tržní ekonomice (Zamrazilová, 2007, s. 580–581). Důležitou roli tedy sehrála úspěšnost politické a makroekonomické stabilizace či strategie privatizace. Zhruba do poloviny devadesátých let převažovaly trhy a aktiva vyhledávající investice. Po vyčerpání těchto jednorázových investičních příležitostí a ekonomické stabilizaci postupně roste význam komparativních výhod tranzitivních ekonomik a začínají převažovat faktory vyhledávající PZI. Pro umístění faktory vyhledávajících PZI je důležitým lokalizačním prvkem výhodná kombinace kvalifikační úrovně pracovní síly a mzdové náklady (Srholec, 2004, s. 40–41). Na významu nabírají také aglomerační efekty a možnost regionální spolupráce (Zamrazilová, 2007, s. 581). Druhá polovina devadesátých let přináší příliv investic do zpracovatelského průmyslu a zároveň masový příliv investic do finančních a dalších komerčních služeb. V tranzitivních ekonomikách v devadesátých letech hrál podstatnou roli postoj vlád k otázce privatizace státního majetku a dá se očekávat, že po ukončení privatizačních prodejů bude příliv PZI slábnout (Wokoun, 2010, s. 20–21).

1.4 Dopady PZI

Realizace přímé zahraniční investice s sebou vždy přináší jisté dopady na hostitelskou ekonomiku. Na dopady přímých zahraničních investic lze nahlížet z různých hledisek. Podle charakteru se dopady PZI dělí na pozitivní a negativní, podle doby trvání na krátkodobé a dlouhodobé, z hlediska ekonomické úrovně na makroekonomické a mikroekonomické, z hlediska působení na přímé a nepřímé nebo také podle toho, zda jsou patrné pouze na úrovni národního hospodářství, na úrovni regionální či lokální.

---

¹ Holland a Pain (1998), Benáček (2000), Víšek (1999)

Problematika podpory a lokalizace přímých zahraničních investic je v současnosti velmi aktuálním a kontroverzním tématem. Přímé zahraniční investice mají jak své zastánce, kteří zdůrazňují význam globalizace a ekonomické integrace a spatřují v PZI zejména přínosy, tak i své odpůrce, kteří jsou zastánci protekcionismu a chtějí chránit místní průmysl a omezovat vliv nadnárodních společností, ti zdůrazňují především negativní efekty PZI. V následujících podkapitolách jsou popsány možné pozitivní a negativní účinky PZI.

1.4.1 Pozitivní dopady PZI

Většina vlád se snaží přímé zahraniční investice do své země přilákat, vychází přitom z předpokladu, že PZI přináší do hostitelské země celou řadu pozitivních efektů. Wokoun (2010, s. 24–25) uvádí, že příliv PZI se projevuje zejména těmito pozitivními dopady:

- **vznik nových pracovních míst** – zejména u investic na zelené louce,
- **zvyšování kvalifikace pracovních sil** – zahraniční investor často provádí zaškolení svých zaměstnanců, mnohdy pak i ve své centrále nebo v jiném zahraničním podniku,
- **posílení malých a středních podniků jako subdodavatelských struktur,**
- **zvyšování globální konkurenceschopnosti národní ekonomiky** – z pohledu pozitivního vlivu na produktivitu přispívají PZI k zvyšování globální konkurenceschopnosti národní ekonomiky,
- **přístup na nové trhy** – nadnárodní společnosti disponují širokým přístupem na zahraniční trhy, což umožňuje jejich dceřiným společnostem proniknout na tyto trhy, nabízet svou produkci pod obchodní značkou známějšího a kapitálově silnějšího zahraničního investora či prostřednictvím jeho distribučního kanálu,
- **technologický transfer** – zahraniční kapitál s sebou přináší technologické know-how, které se přelévá ze zahraničních investorů na domácí podniky (příslušnost k mezinárodní firmě umožňuje její tuzemské dceřiné společnosti přístup k patentům a inovacím). Podrobněji se tomuto efektu věnují ve své studii Geršl, Rubene a Zumer (2007, s. 3–4). Uvádějí, že PZI vyvolávají kromě přímých účinků i nepřímé účinky na hostitelskou ekonomiku prostřednictvím přelévání technologií a produktivity (tzv. productivity spillovers) ze zahraničně vlastněných firem na firmy domácí. Toto přelévání může probíhat jak v rámci jednoho odvětví

(horizontální přelévání), tak napříč odvětvími (vertikální přelévání), kdy dochází k transferu technologií na tuzemské dodavatele či odběratele.

Tyto účinky na hostitelskou ekonomiku však nejsou jediné, existuje celá řada dalších přínosů, které je možné v souvislosti s přílivem zahraničních investic pozorovat. Studie DHV CR (2002, s. 4) uvedený pohled rozšiřuje o následující pozitivní efekty:

- **kapitálové zajištění restrukturalizace,**
- **stimulace rozvoje infrastruktury,**
- **přínos nových manažerských metod a zkušeností** – zahraniční kapitál s sebou přináší nejen technologické, ale i manažerské know-how, které umožňuje efektivnější fungování podniku,
- **růst exportní výkonnosti** – vede k zlepšování platební bilance,
- **růst konkurence,**
- **vytváření daňových přínosů** na národní i místní úrovni.

Přesto nelze brát výše uvedený výčet pozitivních dopadů PZI jako úplný. Každá investice má svá specifika a v hostitelské ekonomice se může projevit nejrůznějšími přínosy.

1.4.2 Negativní dopady PZI

Přímé zahraniční investice však nemají charakter čistě pozitivní. S jejich vstupem je spojena celá řada rizik a nebezpečí, které mohou zapříčinit negativní dopady, jež se mohou projevit až vytlačáním veškerých pozitivních účinků či naprostým krachem investičního projektu. Úskalí PZI lze vymezit následujícími nepříznivými možnostmi jejich působení na ekonomiku (Benáček, 2000, s. 20–21):

- nepřátelské převzetí firmy s úmyslem utlumit výrobu daného oboru s cílem, aby zahraniční mateřská firma neměla konkurenci,
- vytěsňování domácích úspor zahraničními úsporami,
- vytěsňování a likvidace domácích konkurentů,
- zhodnocování domácí měny následkem přebytků na kapitálovém účtě, což vede k deficitu obchodní bilance a k likvidaci marginálních domácích vývozců,
- rozvoj kapitálově náročné výroby na úkor útlumu pracovní náročné výroby vede k růstu nezaměstnanosti,

- zvyšování mezd v sektoru zahraničních firem se přelije do sektoru domácích firem, kde produktivita práce ale roste pomaleji, což způsobí růst nezaměstnanosti a pokles konkurenční schopnosti v domácích firmách,
- zvyšování zásoby peněz vlivem vysokého přílivu PZI má inflační dopady, následná sterilizace zvyšuje úrokové sazby a působí na ekonomiku restriktivně,
- zvyšování importu materiálu a polotovarů ve firmách se zahraničním kapitálem vede k likvidaci domácích dodavatelů těchto komodit,
- repatriace zisků, tedy nebezpečí, že zisky společnosti nebudou reinvestovány, ale naopak odčerpávány zpět do země investora, což zatěžuje běžný a kapitálový účet,
- manipulace s cenami v multinacionálních společnostech (tzv. transfer pricing) snižuje daňový výnos,
- zaostávání domácího segmentu ekonomiky za segmentem firem s PZI vede ke vzniku duální ekonomiky, kde vedle sebe existují prosperující společnosti se zahraničním kapitálem a živořící domácí firmy,
- neadekvátně optimistická očekávání a následné ústupky zahraničnímu kapitálu se projeví v diskriminaci nebo zanedbávání domácích firem,
- chronické problémy a konfrontace se zahraničním kapitálem vedou ke xenofobii, politické nestabilitě a zaostávání vůči světu.

Z výše uvedeného textu vyplývá, že každá investice s sebou nese nejenom pozitivní dopady, ale může přinášet také dopady negativní. Ty způsobují, že PZI nemusí podporovat hospodářský růst a zaměstnanost, ale naopak mohou vytlačovat domácí produkci. Proto Srholec (2004, s. 44) uvádí, že je nezbytné při hodnocení efektů PZI na hostitelskou ekonomiku vnímat tyto efekty komplexně a brát v úvahu jejich čistý přínos (tj. pozitivní i negativní účinky) v dlouhém období. Také je nezbytné stanovit jasná pravidla a rozvojové strategie, díky kterým lze rizika PZI omezit na míru, která je vzhledem k uvedeným výhodám PZI zcela přijatelná. Také praxe v České republice ukazuje, že PZI mohou fungovat s velmi dobrými výsledky, mohou napomáhat nejen k rozvoji ekonomiky státu, ale také k rozvoji regionů, v nichž jsou PZI lokalizovány.

1.5 Investiční pobídky

Postoj k přílivu přímých zahraničních investic se značně změnil v průběhu posledních několika desetiletí, neboť většina zemí liberalizovala své politiky, aby přilákala investice od zahraničních nadnárodních korporací. Země vychází z předpokladu, že zahraniční investice mohou přinést vyšší zaměstnanost, vývoz či příjmy z daní, ale také přelévání znalostí zahraničních společností na tuzemské firmy. Vzhledem k mnoha pozitivním dopadům, které PZI do hostitelské země přináší, se většina zemí snaží podporovat příliv PZI. Vlády po celém světě snížily nejrůznější překážky vstupu a otevřely nová odvětví pro zahraniční investice, mnohem častěji ale také nabízí zahraničním investorům různé výhody formou investičních pobídek. Investiční pobídky se tak stávají pro mnoho investorů jedním z hlavních motivů pro lokalizaci investic v dané zemi.

1.5.1 Definice investičních pobídek

Podle Kincla (2003, s. 9) tvoří investiční pobídky jeden z významných nástrojů hospodářské politiky státu, jenž se významným způsobem podílí na přilákání přímých zahraničních investic. Stejně jako samotné PZI, tak i investiční pobídky mají své zastánce i odpůrce. Zastánci systému investičních pobídek poukazují na jejich přínosy, spočívající ve vysokém počtu nově vytvořených pracovních míst, v přísunu nových technologií a efektivnějších modelů řízení a v celkové kultivaci podnikatelského prostředí. Naopak odpůrci argumentují zbytečnou zátěží veřejných rozpočtů, znevýhodněním domácích subjektů nebo dokonce diskriminací.

V rámci mezinárodních právních nástrojů neexistuje jednotná definice a klasifikace investičních pobídek, ale je možné se setkat s celou řadou přístupů pro jejich vymezení. Jedním z takových přístupů je například definice dle UNCTAD (2004, s. 101), která vymezuje investiční pobídky jako opatření hostitelské země zaměřené na ovlivnění investičních rozhodnutí s cílem přilákání investorů. V užším pojetí definuje investiční pobídku jako opatření, které je specificky zaměřeno na určité investory. Tedy veškeré měřitelné ekonomické výhody, které vláda poskytuje konkrétním podnikům s cílem povzbudit je k určitému chování.

1.5.2 Vývoj investičních pobídek

Investiční pobídky tvoří jeden z významných nástrojů hospodářské politiky. S růstem celosvětového objemu a významu přímých zahraničních investic docházelo i ke změnám hospodářské politiky vůči PZI. **První generací** těchto politik je liberalizace režimu PZI a odstranění překážek a handicapů vůči domácím investicím. Na mezinárodní úrovni se jedná zejména o dvoustranné smlouvy o vzájemné ochraně investic a o zamezení dvojího zdanění. **Druhou generací** je již aktivní hospodářská politika v lákání investic formou investičních pobídek, kterou se rozumí cílená penězi ocenitelná výhoda pro investora, která má ovlivnit jeho rozhodnutí ve prospěch investování v dané zemi. Vláda může poskytnout investiční pobídku v zásadě dvojím způsobem, a to buď přímou finanční podporou anebo nepřímou, úlevou z požadavků, které má stát na ekonomické subjekty. **Třetí generace** hospodářských politik vůči PZI jsou cílené investiční pobídky, které jsou poskytovány na regionální či municipální úrovni, a to podle velikosti investice, oboru podnikání, exportní výkonnosti a technologické náročnosti. Dále je to podpora vazeb s místními firmami, rozvoj speciálních ekonomických zón – exportní a technologické parky (Dvořáček, 2006, s. 54–55).

1.5.3 Klasifikace investičních pobídek

Investiční pobídky lze klasifikovat podle celé řady kritérií – zda jsou všeobecně dostupné či určené pro konkrétní odvětví, zda jsou k dispozici v okamžiku vstupu investice či se vztahují na investice již realizované, zda jsou podmíněné či nepodmíněné, zda jsou přímé či nepřímé, zda jsou poskytovány na národní či regionální úrovni apod. Z metodologického hlediska je možné v závislosti na dopadu do oblasti státního rozpočtu definovat následující typy pobídek (Blomström a Kokko, 2003, s. 2):

- **pobídky fiskální** – projeví se ve státním rozpočtu až s odstupem času, jedná se například o daňové prázdny, nižší daně pro zahraniční investory či celní úlevy,
- **pobídky finanční** – mají okamžitý dopad na státní rozpočet, patří mezi ně vládní granty, dotace, zvýhodněné úvěry či pojištění,
- **opatření** – tato kategorie směřuje oba přístupy, patří sem dotovaná infrastruktura či jiné služby, privilegia na trhu, tržní ochrana a někdy dokonce i monopolní práva.

Vyjma systematického (plošného) uplatňování investičních pobídek se různé úlevy pro přímé zahraniční investice odehrávají tzv. případ od případu. Takové pobídky často nejsou veřejně publikovány, ačkoli hrají relativně významnou roli (Štrach, 2009, s. 111).

1.5.4 Investiční pobídky v ČR

Investiční pobídky byly v ČR zavedeny od dubna 1998 na základě usnesení vlády České republiky č. 298/1998. Poskytování jednotlivých druhů investičních pobídek bylo realizováno vždy na základě individuálního usnesení vlády týkajícího se příslušného investičního projektu (Kincl, 2003, s. 51). V současnosti je systém investičních pobídek upraven zákonem č. 72/2000 Sb. o investičních pobídkách a o změně některých zákonů (zákon o investičních pobídkách), ve znění pozdějších předpisů. Zákon byl změněn především zákonem č. 19/2004, tato změna s sebou přinesla snížení minimálního limitu investice, sjednocení doby poskytování úlevy na dani a možnost podávat opravné prostředky k rozhodnutí o udělení pobídek. Zákon o investičních pobídkách je základní právní normou celého systému, avšak mimo ni tvoří systém investičních pobídek i další právní normy.

Zákon o investičních pobídkách stanovuje všeobecné podmínky pro poskytování investičních pobídek, postup při poskytování investičních pobídek a výkon státní správy s tím související za účelem podpory hospodářského rozvoje a vytváření pracovních míst na území České republiky. Investičními pobídkami se dle tohoto zákona rozumí:

- slevy na daních z příjmů,
- převod technicky vybaveného území za zvýhodněnou cenu,
- hmotná podpora vytváření nových pracovních míst,
- hmotná podpora rekvalifikace nebo školení zaměstnanců,
- převod pozemků evidovaných v katastru nemovitostí jako zemědělské pozemky a převod ostatních druhů pozemků.

Podle zákona o investičních pobídkách může o investiční pobídky žádat jak česká, tak i zahraniční právnická nebo podnikající fyzická osoba. V červenci roku 2012 vešla v platnost novela tohoto zákona, která rozšířila oblasti poskytování investičních pobídek. Kromě zpracovatelského průmyslu, mohou být nově podporována technologická centra a centra strategických služeb (centra sdílených služeb, centra pro tvorbu software,

high-tech opravárenská centra). Zákon pro každou aktivitu stanovuje podmínky, které je potřeba splnit, aby mohl investor o investiční pobídku požádat. V případě každé aktivity platí, že podmínky musí být splněny do tří let od data udělení investičních pobídek (CzechInvest, Investiční pobídky, 2013). Česká republika se přijetím novely snaží přiblížit současnému trendu výrazného posilování a investování do oblasti informačních technologií a strategických služeb a poskytováním investiční podpory v těchto oblastech usiluje o dosažení vyšší konkurenceschopnosti v boji o investory.

Základním subjektem pro oblast investičních pobídek na národní úrovni je Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO). Vedle něj se do procesu poskytování investičních pobídek zapojují i další ministerstva (MPSV, MŽP). Významnou roli v oblasti podpory investic hraje také Agentura pro podporu podnikání a investic – CzechInvest. CzechInvest poskytuje zejména poradenské služby zaměřené na poskytování kompletních informací pro realizaci investic a orientaci v systému poskytování investičních pobídek v České republice, pomoc při realizaci investičních projektů, zprostředkování investiční podpory, aftercare služby¹ apod. Od svého založení v roce 1992 do roku 2012 pomohla agentura CzechInvest zprostředkovat celkem 1 798 investičních projektů v celkové hodnotě 715 mld. Kč, díky nimž vzniklo přes 228 tisíc pracovních míst (CzechInvest, Výroční zpráva 2011, 2012).

Již bylo řečeno, že investiční pobídky mají své zastánce i odpůrce, kteří akcentují jejich pozitiva, resp. negativa. Bylo by proto vhodné položit si otázku, jaký efekt v české ekonomice investiční pobídky přináší a zda náklady na investiční pobídky ve formě vynaložených finančních prostředků z veřejných rozpočtů nepřevyšují dosažené přínosy. Odpověď na tuto otázku přináší studie konzultantské firmy Deloitte, která jako vůbec první popsala přínosy i náklady všech investičních pobídek poskytnutých od začátku fungování systému do roku 2008. Dohromady stát českým ale i zahraničním investorům poskytl podporu zhruba 30 mld. Kč, na firemních daních a odvodech za zaměstnance pak od stejných společností a jejich dodavatelů vybral celkem 260 mld. Kč. Investiční pobídky tak vydělaly České republice od svého zavedení v roce 1998 do roku 2008 celkem 230 mld. Kč. Každá jedna koruna poskytnutá jako investiční pobídka se tak do státního rozpočtu vrátila víc než 8,5násobně. Velmi důležitým závěrem studie je také zjištění,

---

¹ Aftercare služby = následná péče o zahraniční investory, kteří již v dané zemi působí, zahrnuje širokou škálu činností, zejména poradenství, podporu reinvestic, expanze apod.

že zhruba tři čtvrtiny nových pracovních míst i příjmů do státního rozpočtu vzniká u dodavatelů, u kterých investoři podpoření pobídkami nakupují. Dokazuje to, že s tím, jak se vliv pobídek násobí, když se postupně rozlévají ekonomikou, profituje z nich celá řada dalších firem, které přitom pobídky přímo nezískaly. Díky investičním pobídkám vzniklo v České republice do roku 2008 celkem 308 tisíc nových pracovních míst, z nichž 73 % vytvořili dodavatelé, zbylých 27 % (83 tis.) přímo podpoření investoři. Investiční pobídky do roku 2008 čerpalo celkem 486 projektů. Do podpořených podniků investoři vložili 357 mld. Kč. České společnosti získaly bezmála čtvrtinu všech příslibených pobídek (Deloitte, 2010).

1.6 Atraktivita prostředí pro lokalizaci PZI

Při rozhodování o umístění investice tedy na investory působí jednak zmíněné lokalizační faktory, tak i poskytované investiční pobídky. Ty společně vytváří určité komplexní prostředí, jehož atraktivita je různými způsoby měřena, hodnocena a sledována.

Konzultační firma A. T. Kearney, provádí průzkum mezi manažery tisícovky největších světových firem, na základě kterého stanovuje **FDI Confidence Index**, tedy index důvěry v realizaci přímých zahraničních investic ve světovém měřítku v daném roce. Tabulka 1-2 zachycuje pořadí států podle indexu důvěry včetně jeho vývoje. Je zřejmé, že investiční lokalitou posledních let je Čína, následuje USA, Indie, Brazílie a Německo. Země střední a východní Evropy zaznamenaly v posledních letech mírný propad a byly nahrazeny asijskými destinacemi (Vietnam, Indonésie, Malajsie). Roste také popularita Spojených arabských emirátů a zemí Perského zálivu, zřejmě s ohledem na růst hodnoty energetického sektoru. Česká republika se zatím udržuje mezi dvaceti, respektive pětadvaceti nejatraktivnějšími lokalitami pro umístění PZI.

Tabulka 1-2: Pořadí států podle indexu důvěry¹

	2010	2007	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Čína	1	1	1	1	1	1	2	3
USA	2	3	3	2	2	2	1	1
Indie	3	2	2	3	6	15	7	11
Brazílie	4	6	7	17	9	13	3	4
Německo	5	10	9	5	5	4	6	6
Polsko	6	22	5	12	4	11	11	5
Austrálie	7	11	8	7	19	10	15	10
Mexiko	8	19	16	22	3	9	5	7
Kanada	9	14	21	16	14	8	12	13
VB	10	4	4	4	7	3	4	2
SAE	11	8	22	–	–	–	–	–
Vietnam	12	12	–	–	–	–	–	–
Francie	13	13	14	6	11	5	10	12
Hongkong	14	5	10	8	22	18	25	–
Státy v Zálivu ²	15	17	–	–	–	–	–	–
Rumunsko	16	–	25	–	–	–	–	–
ČR	17	25	12	14	13	14	16	18
Rusko	18	9	6	11	8	–	–	–
Indonésie	19	21	–	23	25	–	–	–
Malajsie	20	16	–	15	23	–	22	22

Zdroj: A. T. Kearney (2004, 2005, 2007, 2010), vlastní zpracování

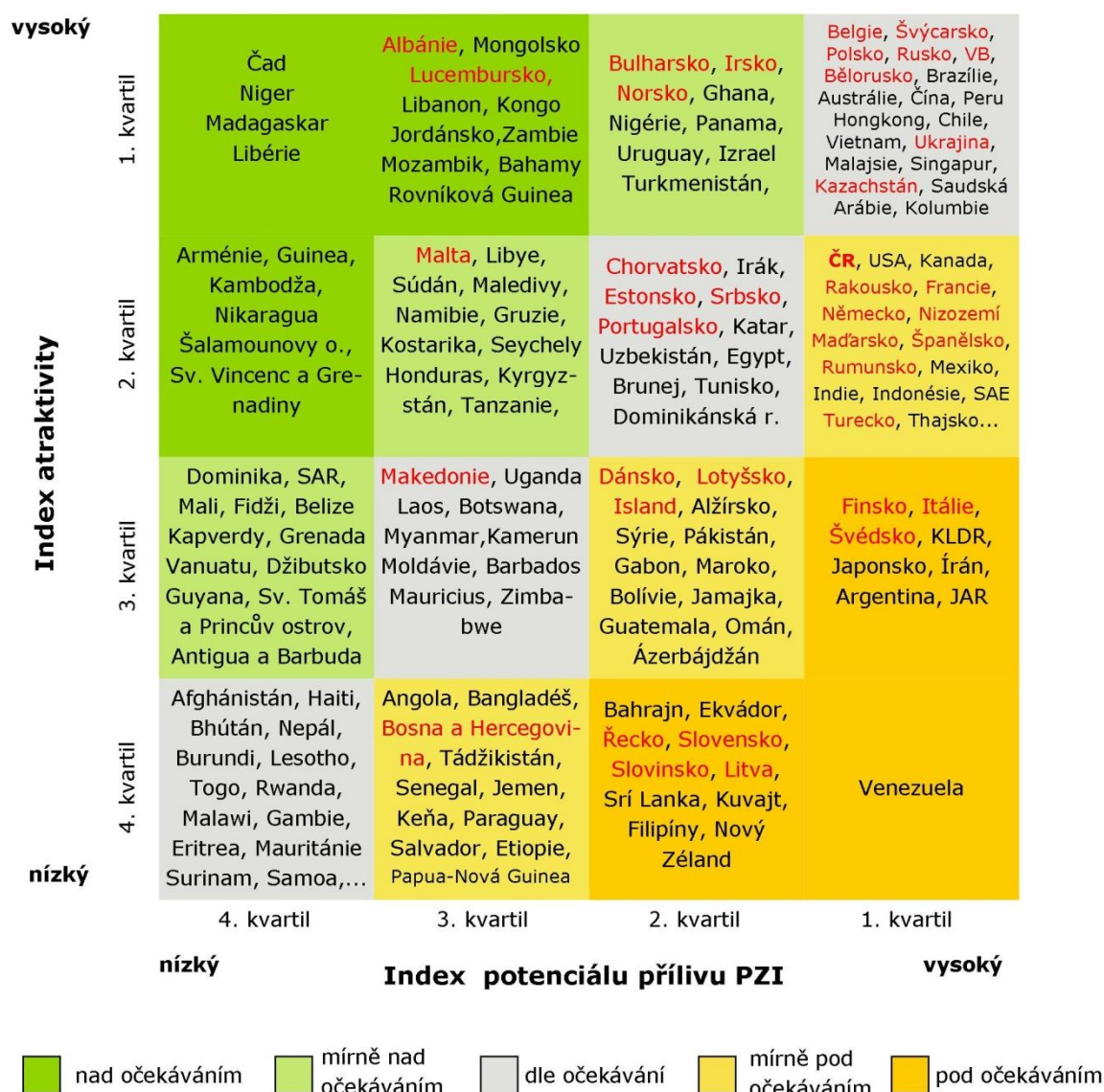
Konference Organizace spojených národů pro obchod a rozvoj (UNCTAD) každoročně publikuje zprávu o stavu světových přímých zahraničních investic, v jejímž rámci jsou vymezovány atraktivní lokality přímých zahraničních investic podle předpovědi ekonomického potenciálu výkonnosti země v oblasti PZI a podle současného výkonu. Současný výkon je charakterizován prostřednictvím tzv. **Attraction index** (index atraktivity), který řadí země podle objemu PZI, které obdrží v absolutních hodnotách, v poměru k jejich ekonomické velikosti (k HDP). Index atraktivity je možné počítat

¹ v roce 2000–2007 byl tvořen seznam 25 a v roce 2010 seznam 20 nejdůvěryhodnějších destinací, v roce 2006, 2008 a 2009 nebyl index publikován

² zahrnují Bahrajn, Kuvajt, Omán, Katar

bud' pomocí velikosti přítoku PZI v daném roce, nebo pomocí průměrného přítoku PZI za delší období z důvodu meziročního kolísání investic a časové prodlevy účinnosti politických iniciativ a nástrojů pro přilákání investic. Proto i index atraktivity pro rok 2011 je vypočítán z přítoků PZI v období 2009 – 2011. Ekonomický potenciál výkonnosti země je vyjádřen pomocí tzv. **Potential index** (index potenciálu). Ten zahrnuje čtyři klíčové ekonomické determinanty přitažlivosti ekonomiky pro zahraniční investory (přitažlivost trhu, dostupnost levné pracovní síly a dovedností, přítomnost přírodních zdrojů a přítomnost infrastruktury), jež jsou hodnoceny pomocí celé řady ukazatelů (UNCTAD, 2012, s. 30).

Výsledky za rok 2011 jsou znázorněny na obrázku 1-1, kde jsou červeně zvýrazněny evropské státy. Státy v zeleném poli představují tzv. nadpotenciální ekonomiky (ekonomiky nad očekáváním), jejichž index atraktivity, tedy skutečná současná výkonnost, je vyšší než jejich předpoklad (index potenciálu). Jedná se především o země bohaté na přírodní zdroje. Přestože index potenciálu bere v úvahu výskyt přírodních zdrojů, jejich vliv na přilákání PZI převyšuje tato očekávání. Spadají sem také malé ekonomiky (malé ostrovní státy, rozvojové země), kde jediná velká investiční akce může mít velký dopad na výkonnost při lákání PZI, ale také velký dopad na jejich hospodářství (a na index atraktivity). V neposlední řadě jsou zde státy, které vytvořily specifické výhody (např. investiční pobídky v Albánii, daňový režim v Lucembursku, poskytování přístupu k větším trhům prostřednictvím námořního přístavu v Džibutsku apod.). Naopak země ve žlutém poli představují tzv. podpotenciální ekonomiky (ekonomiky pod očekáváním), jejichž potenciál je vyšší než jejich současná výkonnost v přílivu PZI. Patří sem ekonomiky, které se tradičně nespolehají na zahraniční investice při tvorbě kapitálu (Japonsko, KLR) či jsou tradičně nízkými příjemci PZI (Itálie). Řada zemí má značný potenciál z hlediska ekonomických faktorů, ale jsou uzavřeny zahraničním investicím nebo mají pro investory neatraktivní politické klima (UNCTAD, 2012, s. 31). Státy v šedém poli se vyznačují v podstatě očekávanou výkonností v oblasti PZI, ať už se jedná o státy s vysokým potenciálem a současně vysokým výkonem (Čína, Polsko,...) nebo naopak nízkým potenciálem i výkonem (Afghánistán, Haiti,...). Česká republika se nachází jen mírně pod potenciálem, neboť dosahuje vysokého potenciálu přílivu PZI, který mírně převyšuje současnou výkonnost v přilákání PZI.

Obrázek 1-1: Index atraktivita vs. index potenciálu (2011)

Zdroj: UNCTAD (2012), vlastní zpracování

2 Přímé zahraniční investice v České republice

Cílem této kapitoly je stručně popsat vývoj přílivu přímých zahraničních investic do české ekonomiky z hlediska objemu, odvětvové i teritoriální struktury. Přímé zahraniční investice se v ČR začaly z politických a ekonomických důvodů prosazovat až od počátku 90. let 20. století. Zájem v České republice o přímé zahraniční investice úměrně narůstal s tím, jak se Česká republika stávala jejich významným příjemcem v regionu střední a východní Evropy. Česká republika, stejně jako ostatní transformující se ekonomiky, které se potýkaly s nedostatkem kapitálu, usilovala o přilákání co největšího objemu přímých zahraničních investic, jenž by jí zaručil hospodářskou integraci s vyspělými ekonomikami západní Evropy a hospodářský, technologický a inovační růst.

2.1 Vývoj objemu přílivu PZI do České republiky

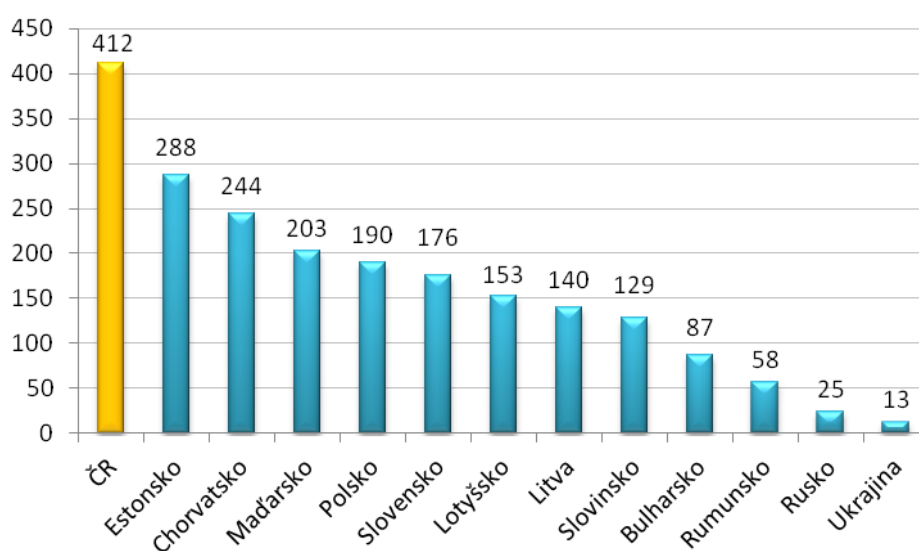
Na počátku 90. let byla většina přímých zahraničních investic tvořena investicemi do nákupů státních podílů velkých společností, směřovala do zavedených výrobních a do rozšiřování montážních fází vývozně zaměřených odvětví, převážně zpracovatelského průmyslu. Následně a v posledním období se stále zřetelněji projevuje kvalitativní posun ve struktuře PZI, kdy zahraniční firmy investují také do oblastí s vysokou přidanou hodnotou (vývoj software, IT služby, call-centra, sdílená centra pro účetní a finanční operace), které současně umožňují uplatnění vysoce kvalifikované pracovní síly. Po počátečných výrazných vkladech zahraničních investorů do základního kapitálu českých firem dochází k postupné změně struktury PZI, kde stále výraznější úlohu zastává reinvestovaný zisk, který investoři vkládají do dalšího rozšíření firem (Wokoun, 2010, s. 27).

Vývoj přílivu PZI v české ekonomice lze stejně jako ve většině ostatních tranzitivních ekonomik rozdělit do následujících čtyř fází (DHV CR, 2002, s. 7):

- **spontánní** – fáze obsazování nově vznikajících trhů, která je nejmasivnější na počátku ekonomické transformace a probíhá většinou v rámci privatizace podniků, probíhá spontánně většinou bez investičních pobídek,
- **náborová** – snaha státu a místní samosprávy o využití PZI systematictějším způsobem a směřování PZI zejména do výrobního sektoru, investiční pobídky hrají v této fázi klíčovou roli,

- **integrační** – zaměřena především na sektor služeb, a to jak pro přímou podporu výroby, tak i v různých formách strategických služeb,
- **interaktivní** – nastává určitá saturace, některé PZI typické pro druhou fázi hledají výhodnější podmínky a těžiště investic se přesouvá do oblasti aktivit s vyšší přidanou hodnotou a kvalitou pracovní síly.

Od počátku 90. let do konce roku 1997 dosáhly přímé zahraniční investice v ČR výše 9,2 mld. USD, což bylo méně než v Polsku (14,6 mld.) a Maďarsku (15,9 mld.). Po určitém počátečním zaváhání přistoupila Česká republika k vytvoření systému investičních pobídek. V souvislosti s přistoupením ČR k efektivní investiční podpoře, privatizačními prodeji státních podílů velkých českých bank do rukou silných zahraničních strategických partnerů, prodejem státních podílů velkých společností a příchodem obchodních řetězců došlo v roce 1998 k masivnějšímu přílivu investic (Wokoun, 2010, s. 27). Po roce 1998 se příliv PZI podstatně zvýšil a ČR se stala jedním z nejuspěšnějších transformačních států v objemu PZI. Průměrná výše PZI na obyvatele za období 1999–2001 byla v ČR dokonce nejvyšší ze všech transformačních států Evropy, což je znázorněno na grafu 2-1.

Graf 2-1: Průměrná výše PZI na obyvatele 1999–2001 (v USD)

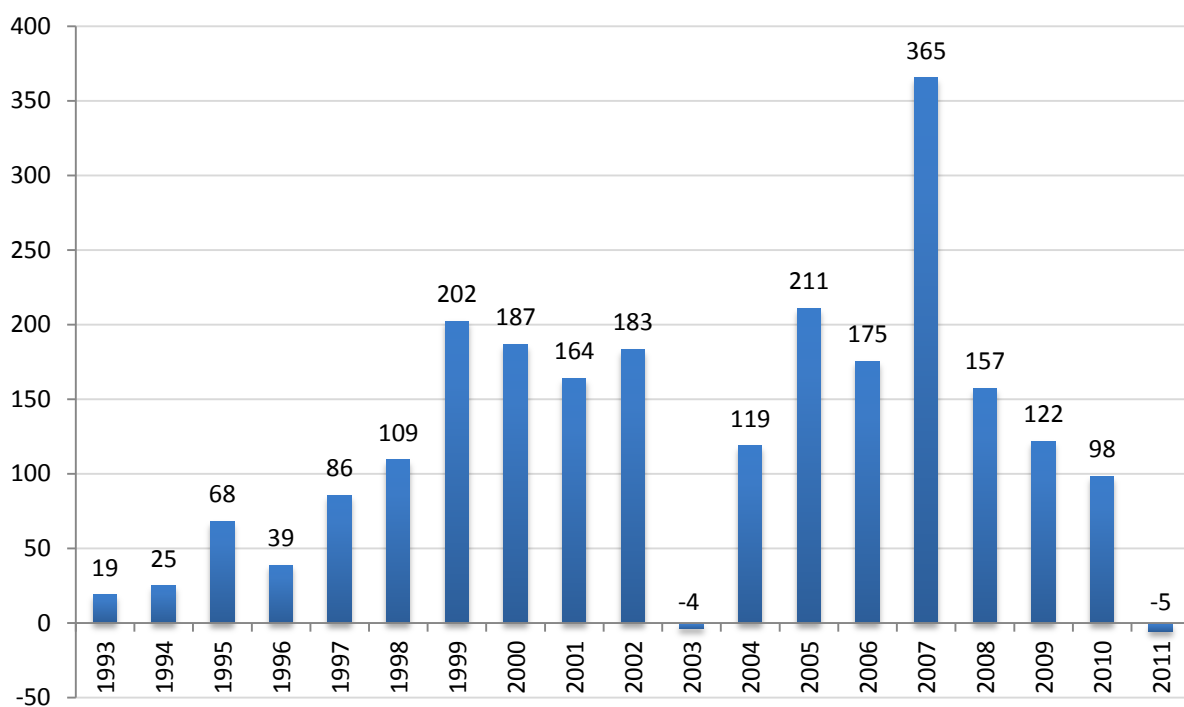
Zdroj: Turnock a Carter (2005, s. 15), vlastní zpracování

Vývoj objemu PZI v České republice je zachycen v tabulce 2-1, graf 2-2 znázorňuje meziroční přírůstky PZI v ČR, graf 2-3 ukazuje vývoj objemu a struktury PZI v ČR.

Tabulka 2-1: Vývoj objemu PZI a roční nárůst PZI (1993–2011)

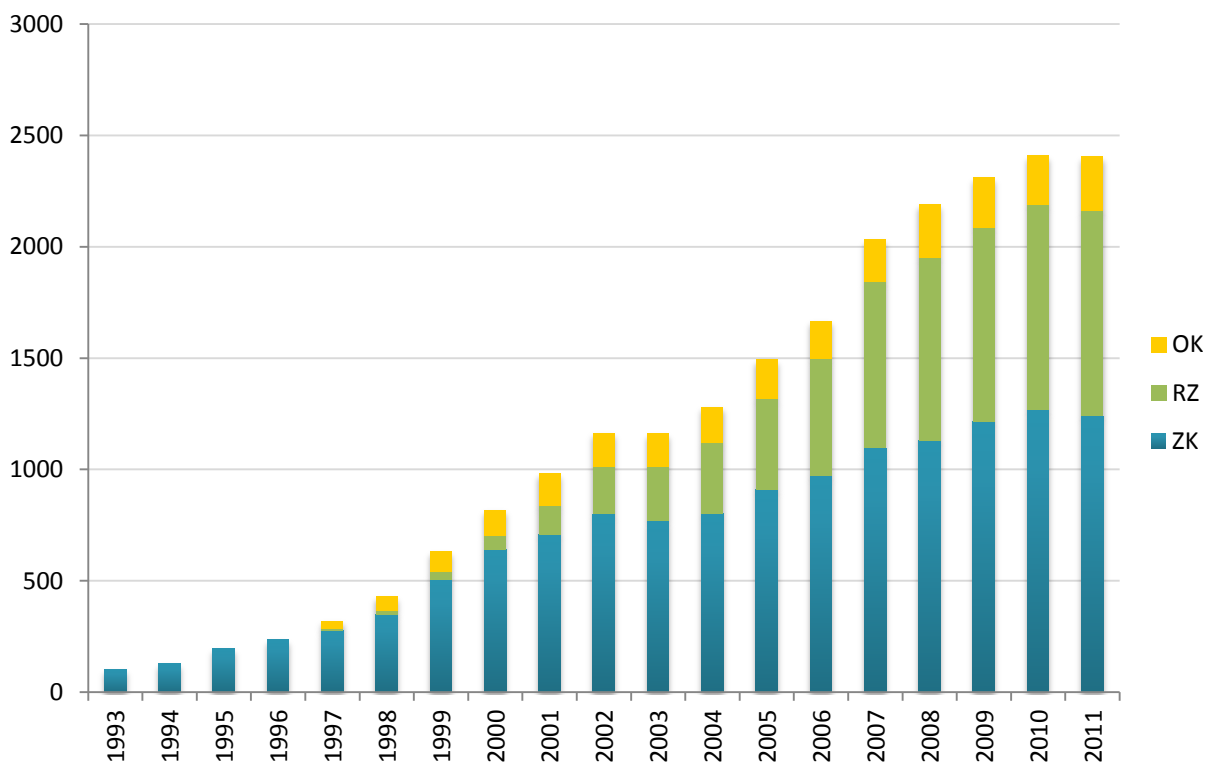
Rok	Objem PZI v mld. CZK (stav k 31.12.)	Roční nárůst v mld. CZK
1993	102,5	19,0
1994	127,5	25,0
1995	195,5	68,0
1996	234,3	38,8
1997	319,8	85,5
1998	429,2	109,3
1999	631,5	202,3
2000	818,4	186,9
2001	982,3	163,9
2002	1165,5	183,2
2003	1161,8	-3,7
2004	1280,6	118,8
2005	1491,6	211,0
2006	1666,8	175,2
2007	2032,1	365,4
2008	2189,5	157,3
2009	2311,2	121,7
2010	2409,6	98,4
2011	2404,2	-5,4

Zdroj: data ČNB (2013), vlastní zpracování

Graf 2-2: Meziroční přírůstky PZI v ČR v letech 1993–2011 (v mld. Kč)

Zdroj: data ČNB (2013), vlastní zpracování

Graf 2-3: Stav PZI v ČR v letech 1993–2011 (v mld. Kč)

Zdroj: data ČNB (2013), vlastní zpracování

Stav přímých zahraničních investic k 31. 12. 1999 reflektuje mohutný příliv investic do České republiky v průběhu roku **1999**. V celkovém objemu do ČR připlýnul více než dvojnásobek zahraničního kapitálu v porovnání s rokem 1998 a tento výsledek znamenal dosavadní vrchol v přílivu přímých investic od vzniku České republiky. Přispělo k tomu několik hlavních faktorů: privatizace majetku ve vlastnictví státu, expanze zahraničních obchodních řetězců a navyšování základního kapitálu v podnicích s již existující zahraniční účastí. Významný podíl na nárůstu objemu PZI měla investice do ČSOB (ČNB, 2001).

V roce **2000** objem PZI v České republice přesáhl výši 800 mld. Kč, přičemž meziroční nárůst téměř 190 mld. Kč dokládá stabilní tempo přílivu PZI do domácí ekonomiky. Na růstu PZI se stále podstatně podílela privatizace státních podílů v podnicích a zvláště v peněžních institucích (vstup rakouské Erste Bank do České spořitelny), ale také docházelo k výraznému navyšování kapitálu nebo vzniku nových provozních jednotek u subjektů s dlouhodobou zahraniční majetkovou účastí (např. Škoda Auto). Objemově méně význačný byl nárůst investic na zelené louce, jednou z větších investic byla investice Matsushita Television (ČNB, 2002).

V roce **2001** poprvé převýšil v přílivu PZI reinvestovaný zisk základní kapitál. Meziročně se objem PZI zvýšil o téměř 164 mld. Kč., z toho 70 mld. tvořil reinvestovaný zisk a 65 mld. základní kapitál. Předstižení objemu investic do základního kapitálu hodnotou reinvestovaného zisku je unikátním rysem v dosavadním vývoji PZI v České republice. Jedním z důvodů tohoto jevu je postupné dokončování privatizace a s ním spojený pokles přílivu investic do základního kapitálu v porovnání s předchozími roky. Dalšími faktory, které v konečném důsledku znamenají snížení hodnoty investic do základního kapitálu a naopak růst objemu reinvestovaného zisku, jsou jednak deinvestice vyplývající ze zániku ztrátových podniků, ale také snižování základního kapitálu u podniků, které tak řeší nahromadění ztrát minulých let (ČNB, 2003).

V roce **2002** dosáhla celková výše PZI 1 165,5 mld. Kč, což představuje meziroční nárůst o 183 mld. Kč. Klíčovou zahraniční investicí v ČR byla v roce 2002 privatizace akciové společnosti Transgas. I přes vysoký objem investic klesl počet pracovníků v podnicích se zahraniční účastí o 14 tisíc oproti předchozímu roku, na druhou stranu ale objem tržeb narostl o téměř 200 mld. Kč (ČNB, 2004).

V roce **2003** došlo poprvé k poklesu celkového objemu PZI v české ekonomice, meziroční pokles činil 3,7 mld. Kč. Tento pokles byl způsoben zejména zpětným odkupem akcií Eurotelu od zahraničního investora a prodejem zahraničního podílu v Českém Telecomu portfoliovým investorům (ČNB, 2006).

Oproti předchozím létům nedošlo v roce **2004** k výrazné jednorázové velké investiční akci, ale nárůst investičních prostředků byl rozložen mezi větší počet menších investic v různých odvětvích ekonomiky. Objem PZI vzrostl během roku 2004 o 119 mld. Kč, přičemž největší část (79 mld. Kč) tvořil reinvestovaný zisk, ten představuje zisk ponechaný na účtech společností v ČR, který nebyl zahraničním vlastníkům doposud vyplacen formou dividend nebo podílů na zisku. Zároveň však vzrostl také objem vyplacených dividend (o více než 21 mld. Kč) do zahraničí, což svědčí o podstatném růstu celkového vyprodukovaného zisku těchto firem a o výrazném růstu ziskovosti PZI v české ekonomice. Vývoj vybraných ukazatelů charakterizujících výkony domácích podniků se zahraniční účastí za rok 2004 odráží pozitivní vývoj domácí ekonomiky. V roce 2004 vzrostla hodnota všech sledovaných ukazatelů, které zahrnují tržby, počet zaměstnanců, přidanou hodnotu, export a import zboží a služeb (ČNB, 2007).

V roce **2005** dosáhl nárůst objemu PZI 211 mld. Kč, na němž se více než z poloviny podílely investice do základního kapitálu, z nichž největšími investičními akcemi byly prodeje státních podílů ve společnostech Český Telecom a Unipetrol. Značnou část přílivu zahraničního kapitálu však tvořilo i navýšení stávajících zahraničních investic a vznik nových podniků se zahraniční majetkovou účastí (ČNB, 2007).

Rok **2006** přinesl meziroční přírůstek PZI ve výši 175 mld. Kč, z něhož investice do základního kapitálu tvořily necelých 37 %. V roce 2006 nebyla realizována žádná výrazná investiční akce, jaké byly v předchozích letech spojeny s procesem privatizace nebo se vstupem strategického partnera. Příliv investičního kapitálu byl tvořen novými investicemi menšího rozsahu a především navyšováním kapitálu ve stávajících podnicích se zahraniční účastí. Rozhodující podíl na meziročním nárůstu PZI měl reinvestovaný zisk (67 %). Spolu s nárůstem objemu vyplacených dividend na doposud nejvyšší úroveň reflektuje výrazný růst ziskovosti podniků pod zahraničním vlivem (ČNB, 2008).

V roce **2007** bylo dosaženo rekordního meziročního přírůstku přímých zahraničních investic ve výši 365 mld. Kč a celkový objem tak v ČR přesáhl 2 biliony Kč. Podobně jako

v předchozím roce byl příliv investičního kapitálu tvořen především navyšováním kapitálu ve stávajících podnicích se zahraniční účastí a novými investicemi menšího rozsahu. Zásadní podíl na meziročním růstu měl opět reinvestovaný zisk (přes 60 %) a stále dochází k růstu ziskovosti podniků pod zahraničním vlivem (ČNB, 2009).

Roční přírůstek PZI v roce **2008** dosáhl 157,4 mld. Kč. Významný podíl na přílivu PZI měly především úvěry ze zahraničí, navyšování kapitálu ve stávajících podnicích se zahraniční účastí a nové investice menšího rozsahu. Podíl na meziročním růstu stavu přímých investic měl i reinvestovaný zisk, ve srovnání s předcházejícími roky byl ovšem nižší (47,6 %), zejména vlivem ekonomické krize, která podstatně snížila tvorbu zisku (ČNB, 2010).

Přírůstek PZI byl v roce **2009** ve srovnání s předchozím rokem nižší, činil 121,7 mld. Kč. Zvýšení stavu zahraničních přímých investic bylo kromě dlouhodobě se projevujících příčin (navyšování kapitálu ve stávajících podnicích se zahraniční účastí a nové investice menšího rozsahu) způsobeno také aktualizací statistiky PZI o nemovitosti vlastněné fyzickými osobami nerezidenty. Podíl reinvestovaného zisku na meziročním růstu stavu přímých investic byl vlivem ekonomické krize opět nižší – 38,8 % (ČNB, 2011).

V roce **2010** přesáhl stav přímých zahraničních investic v České republice hodnotu 2,4 biliony Kč, což představuje meziroční přírůstek 98,4 mld. Kč, tedy opět o něco nižší v porovnání s předcházejícím rokem. Podíl na meziročním růstu stavu přímých investic měly stejnou měrou investice do základního kapitálu a reinvestovaný zisk (ČNB, 2012).

Stav přímých zahraničních investic v České republice ke konci roku **2011** dosahuje 2,4 bilionu Kč, což přibližně odpovídá stavu ke konci roku předcházejícího. Ve struktuře jednotlivých komponent stavu PZI došlo ke změnám v podílu základního a ostatního kapitálu. Základní kapitál se oproti minulému roku snížil o 27 mld. Kč, ostatní kapitál zvýšil o 22 mld. Kč, u reinvestovaného zisku nedošlo k výrazným změnám (ČNB, 2013).

Souhrnně lze říci, že příliv PZI do české ekonomiky nastartovaly velké investiční akce v 90. letech, charakteristické především prodejem státních podílů velkých společností. V 21. století postupně roste podíl reinvestovaného zisku na růstu stavu přímých investic a naopak klesá podíl investic do základního kapitálu, které jsou tvořeny zejména

navyšováním kapitálu ve stávajících podnicích se zahraniční účastí a novými investicemi menšího rozsahu.

Z dalších charakteristik PZI přitékajících do ČR, stojí za zmínku zejména fakt, že většina zahraničních investic směřuje do velkých podniků, a že zahraniční investoři mají ve většině společností rozhodující vliv. Z hlediska velikosti podniků je 58,8 % objemu PZI (k 31. 12. 2010) umístěno ve velkých společnostech s více než 250 zaměstnanci, 16,1 % do středně velkých podniků s 51 až 250 zaměstnanci a na 25,1 % se podílejí podniky do 50 zaměstnanců. Z hlediska míry vlivu je 62,6 % společností vlastněno zahraničními investory stoprocentně dalších téměř 23,0 % podniků vykazuje více než padesátiprocentní podíl zahraničního subjektu na základním kapitálu tuzemské společnosti (ČNB, 2012).

2.2 Odvětvová struktura PZI

Odvětvová struktura PZI v České republice je dlouhodobě poměrně stabilní, je možné registrovat jen mírné výkyvy.

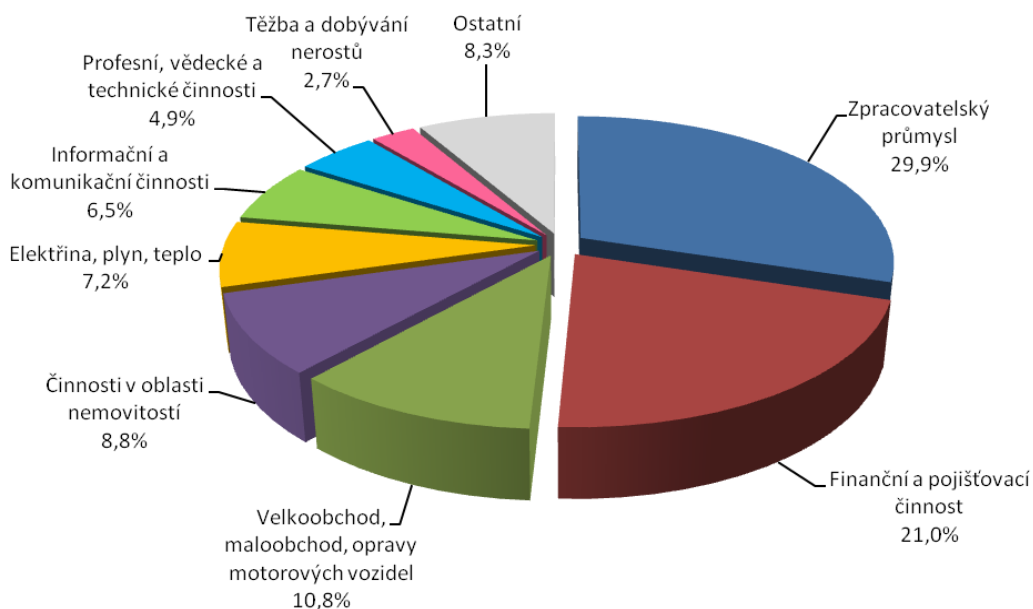
Po roce 1998 je možné zaznamenat výraznější příliv PZI do české ekonomiky. Z hlediska sektorů ekonomiky převažuje v tomto období sektor služeb, kam směřovalo zhruba 60 % celkového objemu PZI. V rámci terciárního sektoru převažovaly investice do peněžnictví a pojišťovnictví, odvětví obchodu a odvětví telekomunikací. Objemy prostředků investovaných do těchto odvětví reflektují privatizaci bankovní soustavy, rozvoj obchodních řetězců, privatizaci telekomunikací, dynamiku vývoje na poli mobilních telefonních operátorů a zahraniční investice do společností provozujících kabelové a telefonní sítě. Sektor výroby se na celkovém přílivu zahraničních investic podílel zhruba 38 %, které plynuly zejména do výroby ropných a ostatních minerálních výrobků a do výroby motorových vozidel. Zbývající 2 % celkového objemu byla investována v primárním sektoru, převážně v odvětvích dobývání nerostů (ČNB, 2000–2004).

V průběhu dalších let je možné zaregistrovat jisté změny, které však výrazně neovlivnily odvětvovou strukturu PZI. V roce 2003 klesl podíl odvětví dopravy a telekomunikací z 11 % na 6 % z důvodu zpětného odkupu akcií Eurotelu, došlo ale také ke snížení podílu odvětví obchodu a oprav. Tento vývoj odráží situaci, kdy po období rychlého rozvoje, především obchodních řetězců, začalo v této oblasti docházet k zánikům a slučování

společností a optimalizaci výše vloženého kapitálu. Na začátku 20. století se také projevila privatizace distribučních společností, které byly do té doby většinou v majetku měst. To způsobilo nárůst podílu investic ve skupině odvětví výroby a rozvodu elektřiny, plynu a vody (ČNB, 2005).

Odvětvová struktura přímých zahraničních investic v současné době je ve srovnání s předcházejícími obdobími stabilní. Největší podíl z kumulovaného objemu investic k 31. 12. 2010 zaujímá sektor služeb (55 %), v němž převládá finanční a pojišťovací činnost (21 %), velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel (10,8 %) a činnosti v oblasti nemovitostí (8,8 %). Z celkového objemu investovaného kapitálu představuje 29,9 % zpracovatelský průmysl, zejména výroba motorových vozidel, přívěsů a návěsů (7,5 %) či výroba ropných, chemických, farmaceutických, pryžových a plastových výrobků (4,8 %). Na zbývajícím podílu zahraničních investic se podílí výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu (7,2 %), těžba a dobývání nerostů (2,7 %), soukromý nákup a prodej nemovitostí (2,2 %), stavebnictví (2,1 %), úprava a rozvod vody, kanalizace, sběr a úprava odpadů (0,8 %) a zemědělství, lesnictví, rybolov (0,2 %). Odvětvová struktura PZI v ČR ke konci roku 2010 je zachycena na grafu 2-4.

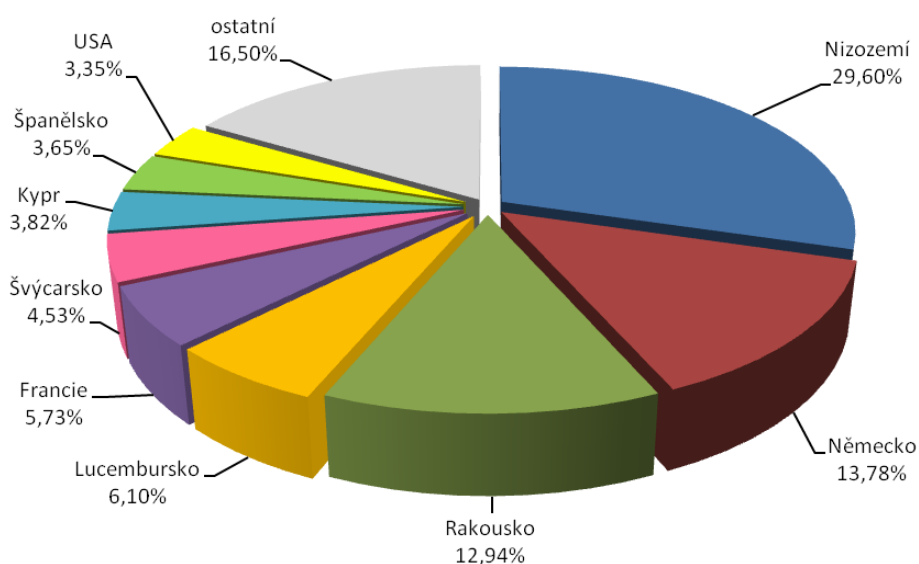

Graf 2-4: Odvětvová struktura PZI v ČR k 31. 12. 2010

Zdroj: data ČNB (2012), vlastní zpracování

2.3 Teritoriální struktura PZI

Strukturu PZI je možné zkoumat také z hlediska geografického. Teritoriální členění investic vychází ze sídla zahraniční společnosti bezprostředně investující v tuzemské ekonomice. Řada nadnárodních společností v ČR investuje z důvodů daňové optimalizace přes třetí země, zejména prostřednictvím dceřiných společností založených v Nizozemí, Lucembursku nebo na Kypru, což výrazně ovlivňuje výslednou teritoriální strukturu PZI. Nizozemí se od roku 1999 drží dlouhodobě na prvním místě zhruba s třicetiprocentním podílem přímých zahraničních investic v české ekonomice. Příčinou je zejména zmiňovaný trend přesouvání sídel nadnárodních společností do Nizozemí z daňových důvodů. V roce 1998 převažovaly v ČR investice z Německa (téměř 30 %), přestože od té doby jejich podíl postupně klesá, stále jsou z teritoriálního hlediska druhé nejvýznamnější (13,8 %). Naopak podíl investic z Rakouska za poslední desetiletí mírně roste (z 10 na téměř 13 %). Mezi země, jejichž celkový objem investovaného kapitálu přesahuje 100 mld. Kč, patří ještě Lucembursko, Francie a Švýcarsko. Ze zemí Evropské unie pochází 88,6 % z celkového objemu PZI k 31. 12. 2010 a zhruba 93,8 % tvoří investice z Evropy. Z mimoevropských států tak pochází pouze 6,2 % zahraničního kapitálu a nejvýznamnějšími investory jsou Spojené státy americké a Japonsko (ČNB, 2000–2012). Strukturu PZI k 31. 12. 2010 z teritoriálního hlediska znázorňuje graf 2-5.

Graf 2-5: Teritoriální struktura PZI v ČR k 31. 12. 2010

Zdroj: data ČNB (2012), vlastní zpracování

3 Regionální analýza přímých zahraničních investic

Každá zahraniční investice je lokalizována v určité oblasti, v určitém regionu. Zástupci regionů usilují o přilákání investic na území svého regionu, neboť předpokládají jejich pozitivní dopady, zejména na ekonomiku regionu. Na druhé straně investoři se snaží lokalizovat svoji investici na takové místo, které by jim přineslo jistou konkurenční výhodu a zajistilo dosažení podnikatelských úspěchů. Přitom na ně při jejich rozhodování působí celá řada již uvedených faktorů.

Účelem práce je zhodnotit rovnoměrnost rozložení PZI na území ČR, analyzovat příliv PZI do jednotlivých krajů ČR a porovnat podobu trendu vývoje PZI v jednotlivých krajích, zhodnotit důvody lokalizace PZI a dále posoudit jejich vliv na rozvoj krajů, zejména na hrubý domácí produkt a míru zaměstnanosti. Cílem je rovněž zhodnotit, zda mají podobné investiční projekty srovnatelný dopad na rozvoj regionů, v nichž jsou lokalizovány.

3.1 Metody analýzy

K dosažení účelu práce bude použita regresní analýza a korelační analýza. V následujících kapitolách bude popsána podstata těchto metod, za východisko bude vzat přístup uváděný v knize *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi* (Kubanová, 2008, s. 105–155).

3.1.1 Regresní analýza

Při regionální analýze přímých zahraničních investic bude uplatněna metoda regresní analýzy. V práci bude použit jednouchý model lineární regrese ve tvaru:

$$Y_i = \alpha + \beta x_i + \varepsilon_i \quad (1)$$

Pro určení, zda má objem PZI a výše HDP, resp. míra zaměstnanosti v jednotlivých krajích srovnatelný vývoj, bude použit **test rovnoběžnosti regresních přímk**. Test je založen na posouzení, zda je jedna regresní přímka rovnoběžná s druhou regresní přímkou. Testuje se nulová hypotéza: $H_0: \beta_1 = \beta_2$ proti alternativní hypotéze $H_1: \beta_1 \neq \beta_2$. Tedy testuje se, zda se rovnají či nerovnají odhadnuté parametry B_1 a B_2 porovnávaných regresních přímk. Tyto parametry se porovnávají, protože jsou směnicemi regresních přímk. Proto

je před provedením samotného testu nutné určit odhady koeficientů regresních přímek pro jednotlivé ukazatele (PZI, HDP a míra zaměstnanosti). Následně je pro každý kraj vypočtena hodnota testovacího kritéria dle vzorce:

$$T = \frac{(B_1 - B_2) \cdot \sqrt{n_1 + n_2 - 4}}{\sqrt{\frac{1}{\sum_{i=1}^{n_1} (x_i^{(1)} - \bar{x}_1)^2} + \frac{1}{\sum_{i=1}^{n_2} (x_i^{(2)} - \bar{x}_2)^2} \cdot \sqrt{(n_1 - 2) \cdot S_{rez_1}^2 + (n_2 - 2) \cdot S_{rez_2}^2}}} \quad (2)$$

Vypočtená hodnota je porovnávána s kritickou oblastí definovanou vztahem:

$$W = \{T: |T| > t_{\alpha, n_1 + n_2 - 4}\} \quad (3)$$

3.1.2 Korelační analýza

Korelační analýza zkoumá vzájemný vztah mezi dvěma veličinami a těsnost jejich vzájemného ovlivňování. V rámci regionální analýzy přímých zahraničních investic bude ověřován vzájemný vztah mezi objemem PZI a výší HDP, resp. mírou zaměstnanosti. K tomu bude využit **Spearmanův korelační koeficient**. Jedná se o neparametrický test, při kterém testujeme hypotézu, že X a Y jsou nekorelované náhodné veličiny. Testovací kritérium má tvar:

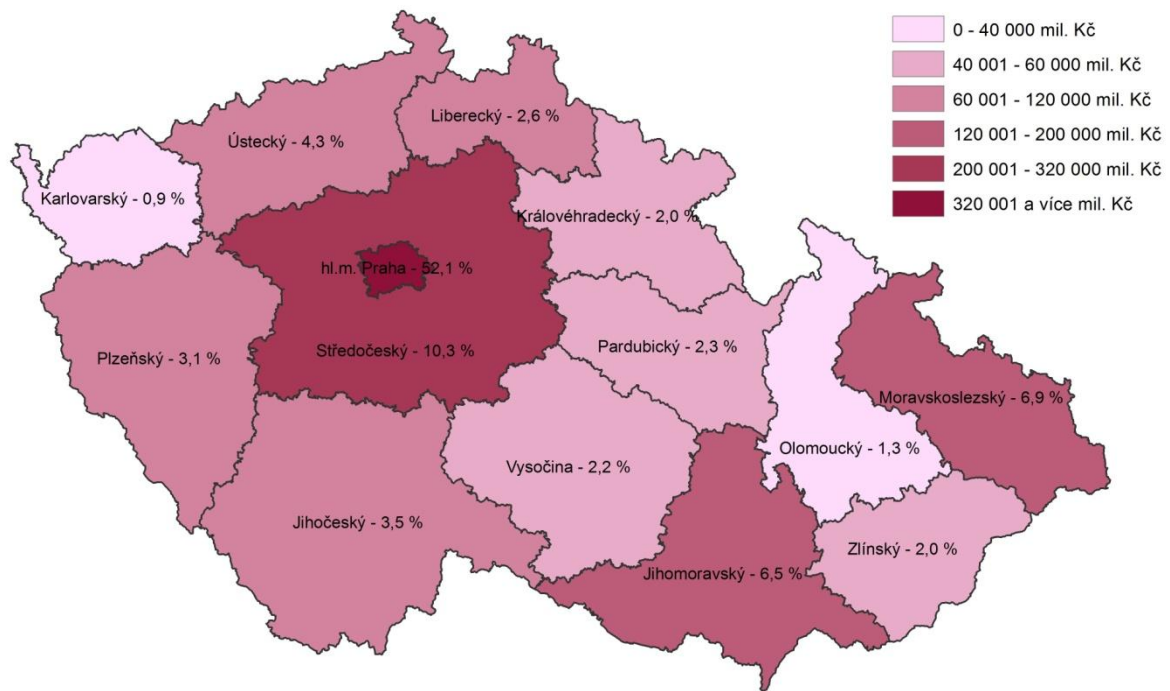
$$R_S = 1 - \frac{6}{n \cdot (n^2 - 1)} \cdot \sum_{i=1}^n (R_i - Q_i)^2 \quad (4)$$

Kritická oblast je definována vztahem:

$$W = \{R_S: |R_S| > r_\alpha\} \quad (5)$$

3.2 Regionální rozložení přímých zahraničních investic v ČR

Při zkoumání přílivu zahraničních investic do české ekonomiky je nezbytné věnovat pozornost také jejich regionálnímu rozložení v rámci ČR. To je možné sledovat jak na úrovni krajů, tak i na úrovni okresů. Data za tyto územní celky jsou dostupná od r. 2000 a vykazují je každoročně ČNB. V následující analýze regionální struktury PZI je vycházeno z kumulovaného objemu investic k 31. 12. 2010, neboť v době zpracovávání byla data roku 2010 nejaktuálnější dostupná. Rozložení PZI v krajích ČR, včetně podílu kraje na celkovém objemu PZI v ČR, je znázorněno na obrázku 3-1.

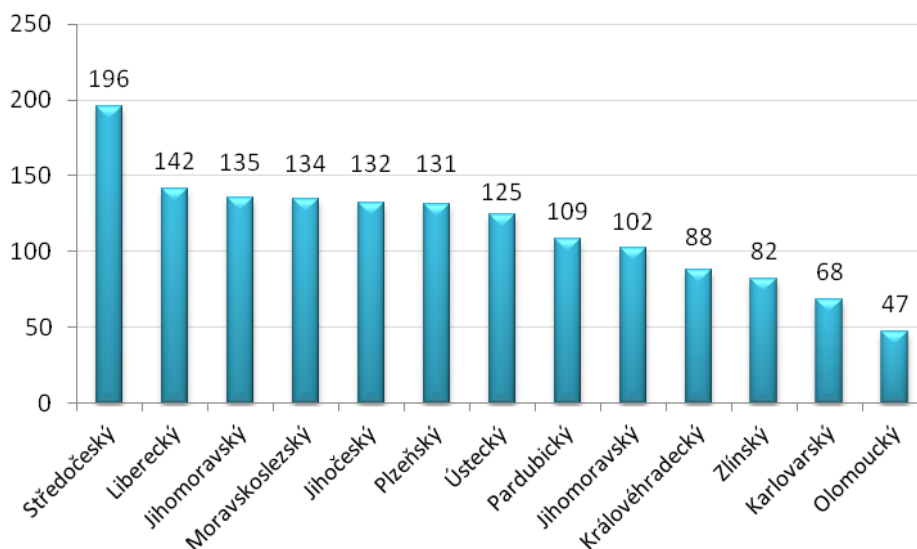

Obrázek 3-1: Rozložení PZI v krajích ČR k 31. 12. 2010

Zdroj: data ČNB (2012), vlastní zpracování

Nejvýznamnějším krajem z hlediska přílivu PZI je hlavní město Praha, jehož podíl dosahuje 52,1 % z celkového objemu PZI v ČR, čímž výrazně převyšuje všechny ostatní kraje. Celkový kumulovaný objem investic v hlavním městě dosahoval 1 255 mld. Kč, což činí zhruba 998 tis. Kč na jednoho obyvatele (ČNB, 2012, vlastní výpočty). Nadprůměrný výsledek je dán nejen investiční atraktivitou Prahy, ale také metodou vykazování podle sídla, neboť Praha je sídlem mnoha investorů působících také v dalších regionech.

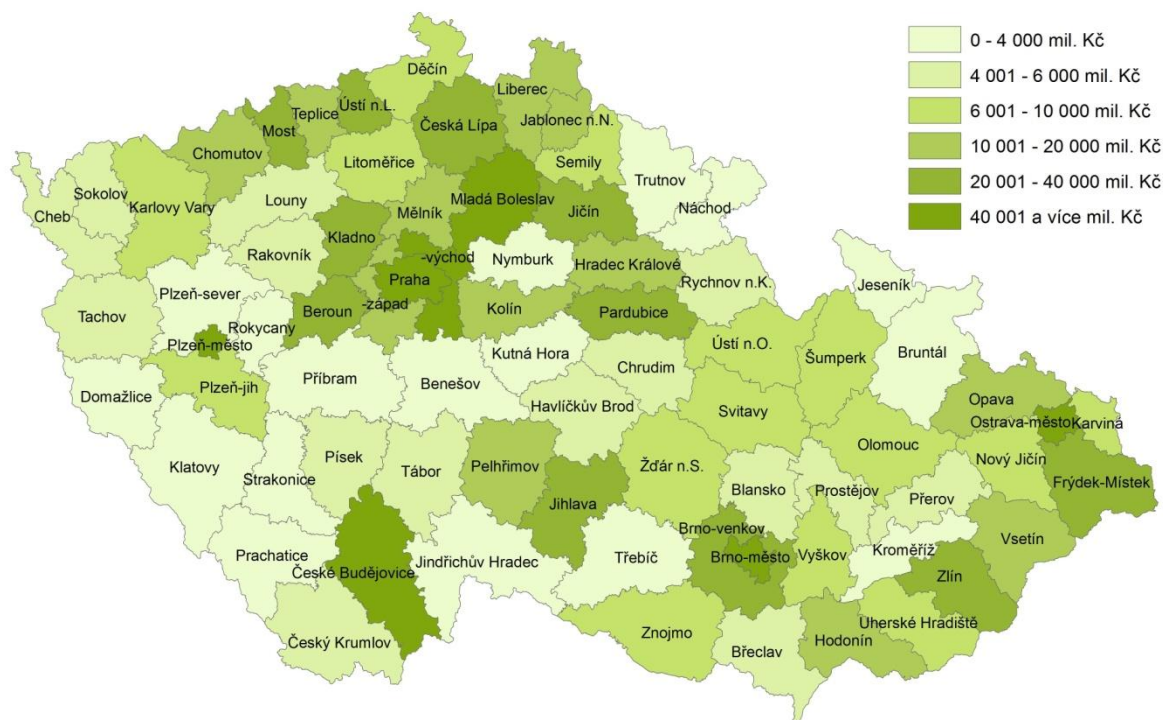
Situace ostatních krajů je podstatně vyrovnanější, což dokládá také hodnota PZI na jednoho obyvatele kumulovaně k 31. 12. 2010 – viz graf 3-1. Po Praze vykazuje nejvyšší hodnotu kraj Středočeský, který dosahuje výše PZI 196 tis. Kč na obyvatele. Velmi dobrých hodnot dosahují také kraje Liberecký, Jihomoravský, Moravskoslezský, Jihočeský a Plzeňský. Naopak velmi nízkou hodnotu přílivu PZI zaznamenávají kraje Královéhradecký, Zlínský, Karlovarský a Olomoucký.

Graf 3-1: Stav přílivu PZI do krajů na obyvatele k 31. 12. 2010 (tis. Kč)

Zdroj: data ČNB (2012), vlastní zpracování

Rozložení investic na území ČR je možné zkoumat i na úrovni okresů. Objem PZI v jednotlivých okresech a jejich podíl na velikosti PZI daného kraje je uveden v příloze A. Z údajů je patrné, že rozmístění PZI mezi jednotlivé okresy ať již v rámci daného kraje či v rámci celé ČR se vyznačuje také značnou nerovnoměrností. Celkem 13 okresů nedosahuje ani 3 % z celkové výše PZI příslušného kraje (např. okres Benešov, Prachatice, Domažlice, Břeclav, Kroměříž, Bruntál ad.). Na druhé straně řada okresů s krajským městem na svém území přiláká více než 50 % investic mířících do daného kraje (např. okres České Budějovice, Ostrava-město, Plzeň-město, Pardubice, Zlín i další). Lze ale nalézt i opačné případy, kdy okres bez krajského města na svém území překoná v přílivu PZI okres s městem krajským (okres Jičín, Most, Česká Lípa a Šumperk). Specifickým případem je okres Mladá Boleslav, který zejména díky investici do Škody Auto dosahuje celkové výše PZI 97,5 mld. Kč, čímž překonává dokonce většinu českých krajů. Rozložení PZI na území ČR dle okresů ke konci roku 2010 je znázorněno na obrázku 3-2.

Obrázek 3-2: Rozložení PZI v okresech ČR k 31. 12. 2010

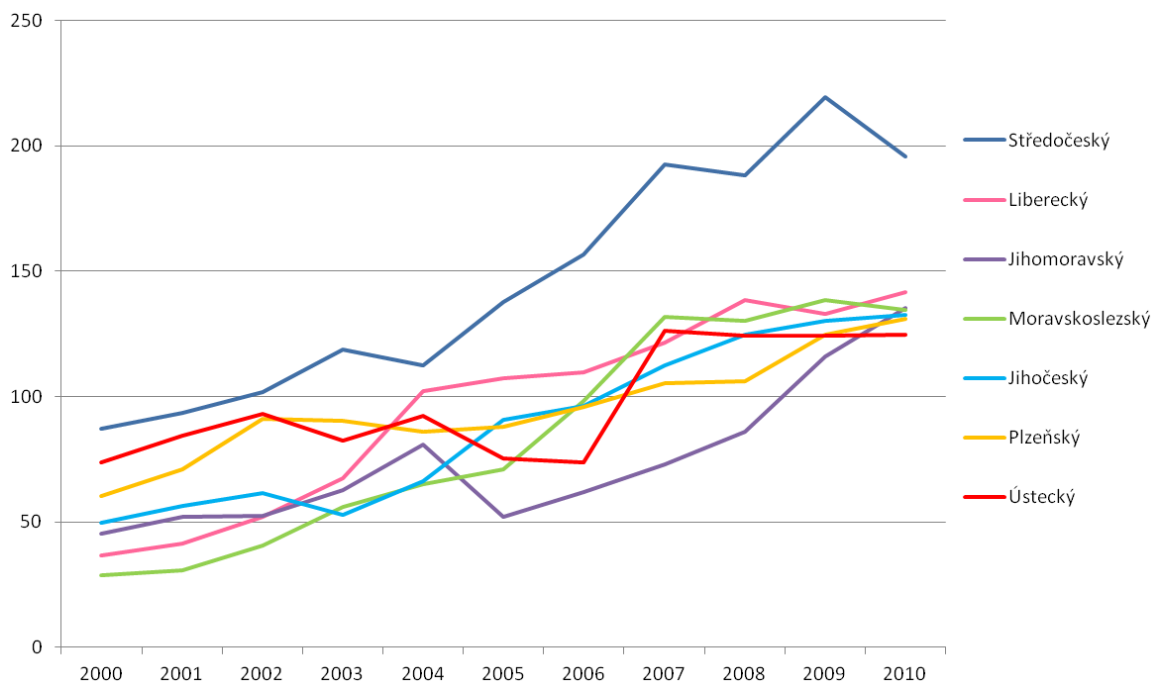
Zdroj: data ČNB (2012), vlastní zpracování

3.3 Vývoj přímých zahraničních investic v krajích

Přímé zahraniční investice, které přitékají na naše území, jsou lokalizovány ve čtrnácti krajích ČR. Zástupci krajů se snaží přilákat zahraniční investice na své území a podpořit tak ekonomickou výkonnost a celkový rozvoj. Kraje ve svém úsilí nejsou stejně úspěšné, což vychází z jejich rozdílného potenciálu daného například polohou, kvalitou lidských zdrojů, dostupnou dopravní infrastrukturou a dalšími faktory. Kromě celkového stavu PZI v jednotlivých krajích, je nutné věnovat pozornost také jejich vývoji, neboť i ten se může značně lišit. Úkolem této kapitoly je zhodnotit vývoj objemu PZI v jednotlivých krajích a příčiny jejich lokalizace, určit trend tohoto vývoje u každého kraje pomocí regresní analýzy a posoudit rozdíly mezi jednotlivými kraji.

Vývoj přímých zahraničních investic v jednotlivých krajích ČR je z důvodu lepší meziregionální srovnatelnosti sledován pomocí ukazatele objemu PZI na jednoho obyvatele kraje (v tis. Kč/ob.). Vývoj objemu PZI v jednotlivých krajích je uveden v příloze B a vývoj objemu PZI na jednoho obyvatele v příloze C. Již bylo uvedeno, že hlavní město Praha dosahuje výrazně vyššího přílivu PZI. Praha těží zejména ze své pozice ekonomického, společenského, administrativního a vzdělanostního centra

ČR. Z hlediska vývoje se v období 2000–2010 výše PZI na obyvatele v hlavním městě více než ztrojnásobila (z 330 na 998 tis. Kč). Vývoj PZI na obyvatele u ostatních krajů v období 2000–2010 je pro lepší přehlednost znázorněn na grafech 3-2 a 3-3.

Graf 3-2: Vývoj PZI v krajích (tis. Kč/ob.) – stav k 31. 12.

Zdroj: data ČNB (2002–2012), vlastní zpracování

Druhého nejlepšího výsledku mezi kraji dosahuje kraj **Středočeský**, u kterého se objem PZI na obyvatele za sledované období více než zdvojnásobil – z 87 na 196 tis. Kč. Na této skutečnosti se výraznou měrou podílí investice do automobilového průmyslu, zejména investice koncernu Volkswagen Group do společnosti ŠKODA AUTO a. s. v Mladé Boleslavi v roce 1998 (18 996 mil. Kč) či investice konsorcia firem Toyota/PSA v Kolíně v roce 2002 (29 878 mil. Kč), které přilákaly do kraje další investory. Středočeský kraj je atraktivní pro investory zejména díky své výhodné geografické poloze s hlavním městem ve svém středu (ČNB, 2012), (ČSÚ, 2012), (CzechInvest, 2012)¹.

V roce 2010 dosáhlo podobné výše PZI (125–142 tis. Kč/ob.) celkem 6 krajů: Liberecký, Jihomoravský, Moravskoslezský, Jihočeský, Plzeňský a Ústecký. Třetím nejúspěšnějším krajem v přílivu PZI je kraj **Liberecký**, jenž dosahuje vysokou dynamiku růstu PZI, které

¹ Data a informace jsou čerpány z databáze ČNB – Přímé zahraniční investice (2012), krajské ročenky příslušného kraje (ČSÚ, 2012) a databáze projektů agentury CzechInvest (2012). U ostatních krajů jsou využity stejné zdroje, proto budou uváděny jen ve zkráceném tvaru.

se během sledovaného období zvýšily téměř čtyřikrát (z 37 na 142 tis. Kč/ob.). Liberecký kraj zaznamenal největší příliv PZI v letech 2000 – 2005, z hlediska odvětví, ve kterých zahraniční firmy působí, převažuje automobilový průmysl, strojírenství, plastikářství a průmysl textilní. Na rozdíl od většiny krajů neplyne největší podíl investic do okolí krajského města (okres Česká Lípa 34 %, Liberec 27 %, Jablonec nad Nisou 26 %, Semily 11 %). Největšími investory jsou koncerny Denso, Johnson Controls, Lucas Varity (ČNB, 2012), (ČSÚ, 2012), (CzechInvest, 2012).

Z hlediska přílivu PZI následuje kraj **Jihomoravský**, který dosahuje dobrých výsledků zejména díky atraktivitě brněnské aglomerace, kam přiteklo přes 70 % celkového objemu PZI kraje. Zatímco před rokem 1989 měly v brněnské aglomeraci velkou váhu strojírenské podniky, po roce 1990 ho privatizační a restrukturalizační procesy přeorientovaly na lehký průmysl, logistiku a služby. Po roce 2000 Brno přilákalo investice zahraničních technologických firem jako IBM, BenQ, Honeywell, Siemens, AVG Technologies, Motorola a další. Objem PZI na obyvatele se v kraji za posledních deset let ztrojnásobil, ze 45 na 135 tis. Kč (ČNB, 2012), (ČSÚ, 2012), (CzechInvest, 2012).

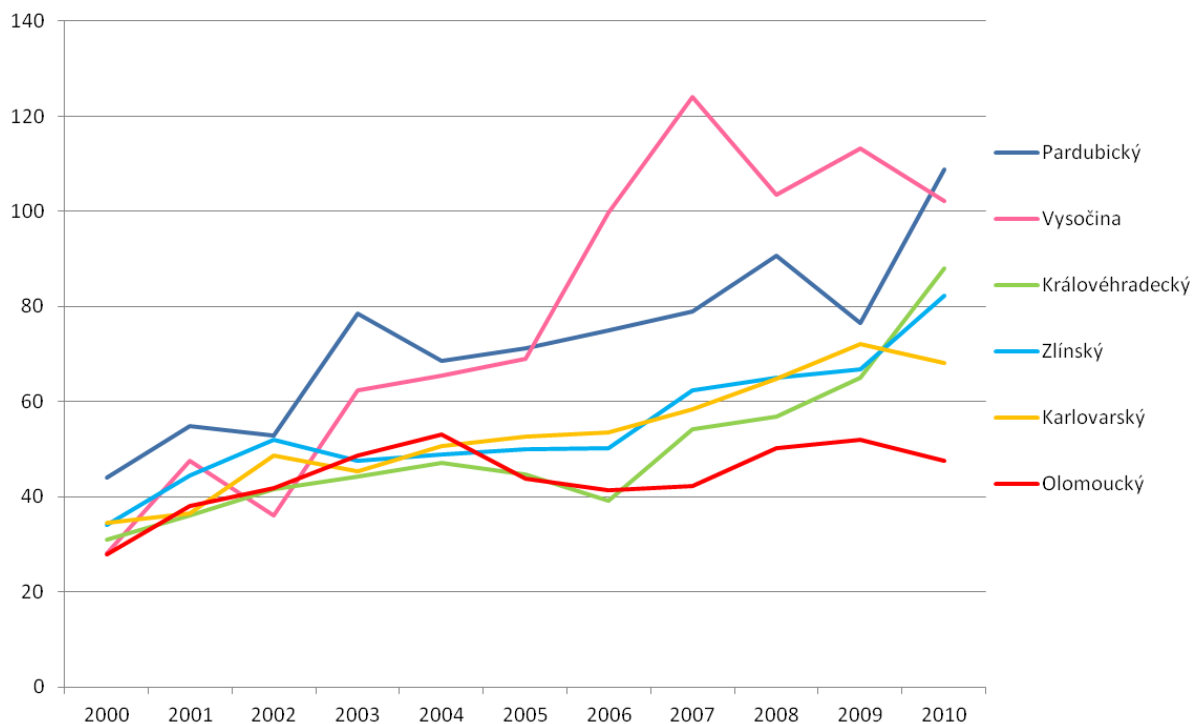
Překvapivě dobrých výsledků dosahuje v oblasti PZI kraj **Moravskoslezský**, který byl v 90. letech zasažen útlumem dříve dominantních odvětví a potýkal se se strukturálními změnami svého hospodářství. Přestože v současnosti je jeho výše produkce na obyvatele v porovnání s ostatními kraji průměrná, nezaměstnanost v regionu je dlouhodobě nadprůměrná. I přes tyto problémy dosahuje Moravskoslezský kraj nejvyššího nárůstu PZI v ČR – mezi roky 2000 a 2010 se objem PZI/ob. zvýšil v kraji 4,7krát (z 29 na 134 tis. Kč). K tomuto výsledku výrazně přispěla také prozatím nejvýznamnější zahraniční investice v Česku, která byla lokalizována v Moravskoslezském kraji. Jedná se o investici korejské automobilky Hyundai Motor Company, která se v roce 2006 rozhodla postavit závod na výrobu osobních automobilů v Nošovicích. Tato investice, ale také blízkost další automobilky Kia v Žilině přilákala do regionu další investory – subdodavatele automobilového průmyslu, např. Goodyear, CTS ad. (ČNB, 2012), (ČSÚ, 2012), (CzechInvest, 2012).

Podobný objem PZI na obyvatele vykazuje kraj **Jihočeský**, u něhož se objem PZI za posledních deset let zvýšil z 50 na 132 tis. Kč na obyvatele (zhruba 2,7krát). Výhodu Jihočeského kraje lze spatřovat v blízkosti hranic s Německem a Rakouskem, na druhou

stranu velkou bariérou pro přilákání zahraničních investic může být špatné dopravní napojení na Prahu i do uvedených sousedních zemí. Přestože celá řada zahraničních investic do kraje pocházela z Německa a Rakouska, největšími investory jsou francouzské společnosti FAURECIA a Metalprogres podnikající v automobilovém průmyslu (ČNB, 2012), (ČSÚ, 2012), (CzechInvest, 2012).

Plzeňský kraj byl v přílivu PZI na začátku 21. století jedním z neúspěšnějších, nižší tempo růstu v porovnání s ostatními kraji ho posunulo na sedmou příčku. Plzeňský kraj mezi roky 2000–2010 zaznamenal nárůst z 60 na 131 tis. Kč na obyvatele (tj. 2,2krát). Průměrných výsledků kraj dosahuje, přestože může těžit ze své výhodné geografické polohy (blízkost Prahy a německých hranic) a také dobrému silničnímu napojení. Téměř 80 % investic plyne do plzeňské aglomerace. Mezi největší investory v Plzeňském kraji se řadí například japonské společnosti Matsushita Electric, Daikin Industries, Koyo Seiko aj. (ČNB, 2012), (ČSÚ, 2012), (CzechInvest, 2012).

Značně nerovnoměrný vývoj PZI zaznamenává kraj **Ústecký**, u něhož mezi roky 2000 až 2006 docházelo k fluktuaci výše PZI mezi 60–76 mld. Kč (tj. 74–93 tis. Kč/ob.). V roce 2007 došlo k výraznému nárůstu celkového objemu zahraničních investic o 44,2 mld. Kč (tj. o 52 tis. Kč/ob.). K tomu přispěla celá řada zahraničních investic, mezi nimi například investice společností Mondi Group ve Štětí, Recticel v průmyslové zóně Joseph u Mostu či Hitachi v průmyslové zóně Triangle u Žatce, která ovšem svůj podnik v roce 2009 uzavřela. Od roku 2008 si Ústecký kraj v podstatě udržuje tento objem PZI (104 mld. Kč, tj. 125 tis. Kč/ob.). Přestože se kraj potýká s vysokou nezaměstnaností, příliv PZI na jeho území lze označit jako průměrný. Zejména tradice průmyslové výroby, výhodná poloha u německých hranic a dobré dopravní napojení jsou přednostmi tohoto regionu, které mohou přilákat zahraniční investory. Ty může na druhou stranu odradit nižší vzdělanost obyvatel a zaostalost oblastí výzkumu a vývoje (ČNB, 2012), (ČSÚ, 2012), (CzechInvest, 2012).

Graf 3-3: Vývoj PZI v krajích (tis. Kč/ob.) – stav k 31. 12.

Zdroj: data ČNB (2002–2012), vlastní zpracování

Graf 3-3 zachycuje šest méně výkonných krajů z pohledu zahraničních investic. V roce 2010 se na deváté příčce v objemu PZI/ob. umístil kraj **Pardubický**. Během sledovaného období se objem PZI v kraji zvýšil ze 44 na 109 tis. Kč/ob. (tj. 2,5krát). Největší nárůst Pardubický kraj zaznamenal na počátku 21. století, kdy zde investovala řada významných zahraničních investorů: Matsushita Electric Industrial, Foxconn Holdings B. V., Ronal. Všechny tyto investice jsou lokalizovány v krajském městě, čemuž odpovídá i současné rozložení investic v rámci regionu, kdy přes 63 % plynulo do okresu Pardubice, 15 % do okresu Ústí nad Orlicí, 12 % do okresu Svitavy a 8 % do okresu Chrudim (2 % nezařazeno). Přitom v roce 2005 bylo rozdělení PZI mezi okresy rovnoměrnější: Pardubice 35 %, Ústí nad Orlicí 32 %, Svitavy 25 %, Chrudim 8 %. Během posledních pěti let tedy docházelo k investicím hlavně v okrese Pardubice, v okrese Ústí nad Orlicí a Svitavy se objem PZI naopak snížil. Další značný nárůst PZI kraj zaznamenal v roce 2010. Ten je způsoben výší reinvestovaného zisku, který v tomto roce činil téměř 21 mld. Kč a znamenal nárůst celkového objemu o 92 %. Tato skutečnost vypovídá o úspěšnosti předchozích zahraničních investic na území kraje, které produkují zisk a dále ho investují do své výroby (ČNB, 2012), (ČSÚ, 2012), (CzechInvest, 2012).

Kraj **Vysočina** se z hlediska objemu PZI na obyvatele řadí k těm méně výkonným, avšak jeho nárůst objemu PZI za posledních deset let je druhý nejvyšší (z 28 na 102 tis. Kč/ob., tj. zvýšení 3,6krát). Nejvýznamnější investicí v regionu je BOSCH DIESEL v Jihlavě (2001 a 2004). Kraj se vyznačuje relativně vysokým podílem zaměstnaných v primárním sektoru, řídkým osídlením a rozdrobenou sídelní strukturou, která přispívá k vylidňování menších obcí a odchodu mladých a kvalifikovaných obyvatel. To vše může přispívat k nižšímu objemu zahraničních investic (ČNB, 2012), (ČSÚ, 2012), (CzechInvest, 2012).

Objem PZI na obyvatele v **Královéhradeckém** kraji je čtvrtý nejnižší (88 tis. Kč/ob.). Na rozdíl od většiny krajů se Královéhradeckému kraji nepodařilo na začátku 21. století přilákat větší investice a objem PZI v kraji tak až do roku 2006 stagnoval. Větší nárůst PZI kraj zaznamenal až v období let 2006–2010. Významnou investicí byla v roce 2007 investice společnosti Škoda Auto – SUV Kvasiny (ČNB, 2012), (ČSÚ, 2012), (CzechInvest, 2012).

Zlínský kraj dosahuje podprůměrné hodnoty PZI 82 tis. Kč/ob. Kraji se nedaří přilákat významnější investiční projekty, o čemž svědčí také téměř prázdná průmyslová zóna v Holešově, která je jednou z největších a nejdražších průmyslových ploch v ČR. Příčinou může být odlehlá poloha kraje, v minulosti i se špatným dopravním napojením. Příliv investic lze zaznamenat zejména na začátku 21. století, poté v období let 2002–2006 objem PZI v kraji stagnoval a od roku 2006 výše PZI opět roste. Téměř 60 % investic plyne do okresu Zlín. Nejvýznamnějším investorem v kraji je firma Continental AG podnikající v gumárenském průmyslu v Otrokovicích (ČNB, 2012), (ČSÚ, 2012), (CzechInvest, 2012).

Karlovarský kraj se vyznačuje nejnižším objemem PZI a druhým nejnižším objemem PZI/ob. (68 tis. Kč/ob.). Přestože k poklesu objemu investic došlo pouze v roce 2003 a 2010, v ostatních letech kraj nedosahuje tak vysokého tempa růstu PZI, aby mohl dostihnout ostatní kraje. Karlovarský kraj dosahuje podprůměrných výsledků i přes sousedství s ekonomicky silným Německem. Bariérou pro investory ovšem může být nevyhovující dopravní napojení, orientace regionu na cestovní ruch a služby, nízká hodnota HDP na obyvatele či nedostatek kvalifikované pracovní síly (ČNB, 2012), (ČSÚ, 2012), (CzechInvest, 2012).

Nejnižšího objemu PZI na obyvatele dosahuje kraj **Olomoucký** (47 tis. Kč/ob.), ten spolu s Ústeckým krajem zaznamenává také nejnižší nárůst PZI/ob., a to zvýšení 1,7krát mezi

roky 2000 a 2010. Jako slabé stránky kraje, které také přispívají ke špatným výsledkům v oblasti přílivu zahraničních investic, je možné označit značnou vnitřní heterogenitu s periferními oblastmi Jesenicka a Šumperska, vysokou nezaměstnanost, nízkou produkci či odliv kvalifikované pracovní síly. K nepříznivým výsledkům přispěla také neúspěšná investice L. G. Philips Displays Holding v Hranicích na Moravě v roce 2000. Firma zahájila svou výrobu v roce 2001, poté však došlo ke krachu mateřské společnosti, prodeji továrny novému investorovi a v roce 2009 k úplnému ukončení výroby nástupnické společnosti (ČNB, 2012), (ČSÚ, 2012), (CzechInvest, 2012).

Z uvedených grafů je patrné, že u většiny krajů dochází ke značným výkyvům ve vývoji objemu PZI. Pro objektivnější zhodnocení vývoje PZI je vhodné využít trend tohoto vývoje. Pro určení trendu vývoje PZI je použita regresní analýza, konkrétně jednoduchý model lineární regrese. Výpočet vychází z výše PZI na obyvatele (v tis. Kč) u jednotlivých krajů v období let 2000–2010. Výsledné odhady parametrů α , β regresní přímky jsou uvedeny v tabulce 3-1.

Tabulka 3-1: Odhady parametrů regresní přímky (vývoj PZI/ob.)

Kraj	PZI/ob. v r. 2010 (tis. Kč)	Odhady parametrů	
		α	β
Hl. m. Praha	998	-140 982	70,65
Středočeský	196	-27 190	13,63
Jihočeský	132	-19 041	9,54
Plzeňský	131	-11 805	5,94
Karlovarský	68	-7 029	3,53
Ústecký	125	-10 398	5,24
Liberecký	142	-22 966	11,50
Královéhradecký	88	-8 302	4,17
Pardubický	109	-9 608	4,83
Vysočina	102	-17 994	9,01
Jihomoravský	135	-14 653	7,35
Olomoucký	47	-2 764	1,40
Zlínský	82	-7 261	3,65
Moravskoslezský	134	-25 633	12,83

Zdroj: data ČNB (2000–2012), vlastní zpracování

Pro zhodnocení vývoje PZI je důležitý zejména parametr β , který představuje směrnici regresní přímky. Všechny kraje jsou reprezentovány regresní přímkou s kladnou směrnici, což vypovídá o rostoucím vývoji objemu PZI ve všech krajích ČR. Velikost parametru β ovlivňuje strmost regresní přímky, tedy umožňuje určit rychlost, resp. míru růstu objemu PZI. Při porovnání směrnic regresních přímek u jednotlivých krajů, je možné určit, kde rostl objem PZI/ob. rychleji a výrazněji a kde naopak byl růst spíše pomalý a mírný. Nejrychlejší růst PZI zaznamenává hlavní město Praha, které se výrazně odlišuje od ostatních krajů. Z těch vykazuje nejstrmější nárůst kraj Středočeský, Moravskoslezský a Liberecký, které následuje kraj Jihočeský a kraj Vysočina, přestože ten dosahuje pátého nejnižšího objemu PZI na obyvatele. Opačně je na tom kraj Plzeňský, který ač vykazuje vyšší objem PZI/ob., směrnice jeho regresní přímky je menší, a tedy jeho objem PZI roste pomaleji. Nejmenší směrnice přímek a tedy pouze pozvolný růst PZI zaznamenávají kraje Olomoucký, Karlovarský a Zlínský, které dosahují také nejnižšího objemu PZI na obyvatele.

3.4 Význam přímých zahraničních investic pro rozvoj krajů

Dalším záměrem práce je posoudit vliv přílivu PZI na rozvoj regionu, zejména na hrubý domácí produkt a míru zaměstnanosti. Bude zjišťována srovnatelnost vývoje těchto veličin, jejich vzájemná závislost a případně její míra.

K tomu bude použit test rovnoběžnosti regresních přímek, kterým bude zjištěno, zda se ukazatelé vyvíjí ve sledovaném časovém úseku stejným způsobem. Poté bude ověřována vzájemná závislost mezi přílivem PZI a výší regionálního HDP a dále mezi PZI a mírou zaměstnanosti. Pro posouzení vlivu intenzity přílivu PZI na vývoj regionálního HDP a na vývoj zaměstnanosti je využita korelační analýza. Ta by měla ověřit, zda existuje nějaký vztah mezi přílivem PZI do regionu a výší jeho HDP, resp. mezi přílivem PZI a mírou zaměstnanosti.

3.4.1 Vztah přílivu PZI do regionu a výše regionálního HDP

Při zkoumání, zda PZI vykazují na úrovni krajů srovnatelné tempo růstu jako HDP, je využit test rovnoběžnosti regresních přímek. Test rovnoběžnosti je proveden pro ukazatele objem PZI kraje na jednoho obyvatele (tis. Kč) a výše HDP kraje na jednoho obyvatele (tis. Kč), která je uvedena v příloze D. Do analýzy jsou zahrnuta data za období

2000–2010. Tvary regresních přímek obou ukazatelů u jednotlivých krajů jsou uvedeny a znázorněny v příloze F. Odhad koeficientu β regresní přímky ukazatele PZI/ob. (β_1) a HDP/ob. (β_2), hodnota testovacího kritéria (T) a výsledky testu rovnoběžnosti u jednotlivých krajů jsou shrnuty v tabulce 3-2. Kritická hodnota testovacího kritéria na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ odpovídá hodnotě $t_{0,05;18} = 2,1009$.

Tabulka 3-2: Test rovnoběžnosti regresních přímek (PZI/ob. a HDP/ob.)

Kraj	β_1	β_2	T	$H_0: \beta_1 = \beta_2$
Hl. m. Praha	70,65	38,10	3,95	zamítáme
Středočeský	13,63	12,99	0,23	nezamítáme
Jihočeský	9,54	11,59	-1,09	nezamítáme
Plzeňský	5,94	12,32	-2,70	zamítáme
Karlovarský	3,53	7,76	-4,20	zamítáme
Ústecký	5,24	12,81	-3,23	zamítáme
Liberecký	11,50	8,36	1,59	nezamítáme
Královéhradecký	4,17	11,80	-5,10	zamítáme
Pardubický	4,83	11,85	-3,55	zamítáme
Vysočina	9,01	12,06	-1,25	nezamítáme
Jihomoravský	7,35	15,33	-3,05	zamítáme
Olomoucký	1,40	10,95	-7,78	zamítáme
Zlínský	3,65	13,76	-6,18	zamítáme
Moravskoslezský	12,83	15,16	-0,97	nezamítáme

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledku testu vyplývá, že u většiny krajů nejsou regresní přímky rovnoběžné. Hypotéza byla zamítnuta u devíti krajů (hl. m. Praha, Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Královéhradecký, Pardubický, Jihomoravský, Olomoucký, Zlínský). Ty se nevyznačují srovnatelným vývojem objemu PZI a výší HDP na obyvatele. Všechny tyto kraje (kromě hl. m. Prahy) dosahují vyššího tempa růstu HDP/ob. než je rychlost růstu objemu PZI/ob. Naopak srovnatelný vývoj PZI a HDP vykazují kraje Středočeský, Jihočeský, Liberecký, Vysočina a Moravskoslezský, u kterých nebyla nulová hypotéza zamítnuta.

Přestože test rovnoběžnosti jednoznačně neprokázal srovnatelnost vývoje PZI a HDP v krajích ČR, neznamená to, že mezi ukazateli neexistuje žádný vzájemný vztah. Proto

je dále provedena korelační analýza, která má zjistit, zda mezi ukazateli existuje nějaká závislost. Výsledné hodnoty Spearmanova korelačního koeficientu (R_S) a výsledek testu jsou uvedeny v tabulce 3-3. Kritická hodnota testovacího kritéria na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ odpovídá hodnotě $r_{0,05} = 0,6091$.

Tabulka 3-3: Korelační analýza (PZI/ob. a HDP/ob.)

Kraj	R_S	$H_0: R_S = 0$
Hl. m. Praha	0,95	zamítáme
Středočeský	0,91	zamítáme
Jihočeský	0,93	zamítáme
Plzeňský	0,84	zamítáme
Karlovarský	0,96	zamítáme
Ústecký	0,62	zamítáme
Liberecký	0,94	zamítáme
Královéhradecký	0,89	zamítáme
Pardubický	0,85	zamítáme
Vysočina	0,98	zamítáme
Jihomoravský	0,82	zamítáme
Olomoucký	0,55	nezamítáme
Zlínský	0,87	zamítáme
Moravskoslezský	0,92	zamítáme

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků korelační analýzy vyplývá, že existuje závislost mezi výší PZI na obyvatele a velikostí HDP na obyvatele. Test významnosti pro koeficient korelace potvrdil, že existuje korelační vztah mezi těmito veličinami ve všech krajích ČR s výjimkou kraje Olomouckého. Kladná hodnota korelačního koeficientu vyjadřuje přímou úměru mezi veličinami. Velikost koeficientu naznačuje míru závislosti, čím vyšší je absolutní hodnota koeficientu, tím větší je závislost mezi veličinami. Kromě kraje Olomouckého, u kterého nebyla závislost PZI a HDP potvrzena, vykazuje nižší míru závislosti kraj Ústecký s $R_S = 0,62$. U ostatních krajů dosahuje koeficient korelace hodnoty vyšší než 0,8. Největší závislost PZI a HDP vykazuje kraj Vysočina, Karlovarský a hl. m. Praha.

3.4.2 Vztah přílivu PZI do regionu a míry zaměstnanosti

Dalším krokem analýzy je prozkoumat vztah mezi PZI a mírou nezaměstnanosti, neboť jedním z několika dopadů přílivu PZI do ekonomiky by měl být růst počtu pracovních míst. Lze tedy předpokládat, že růst objemu PZI v regionu by měl snižovat míru nezaměstnanosti. Proto není vhodné provádět test rovnoběžnosti regresních přímek pro objem PZI a míru nezaměstnanosti (tj. podíl nezaměstnaných na ekonomicky aktivním obyvatelstvu). Proto bude v analýze pracováno s mírou zaměstnanosti¹, tj. podílem zaměstnaných na ekonomicky aktivním obyvatelstvu (Miskolczi, 2011). Vývoj míry zaměstnanosti podle krajů je uveden v příloze E.

Při analýze bude postupováno stejným způsobem jako v předcházejícím případě. Výsledky testu rovnoběžnosti regresních přímek pro objem PZI na obyvatele a míru zaměstnanosti za období 2000–2010 jsou uvedeny v tabulce 3-4. Kritická hodnota testovacího kritéria na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ odpovídá hodnotě $t_{0,05;18} = 2,1009$.

Tabulka 3-4: Test rovnoběžnosti regresních přímek (PZI/ob. a míra zaměstnanosti)

Kraj	β_1	β_2	T	$H_0: \beta_1 = \beta_2$
Hl. m. Praha	70,65	0,14	9,73	zamítáme
Středočeský	13,63	0,29	7,31	zamítáme
Jihočeský	9,54	0,18	7,97	zamítáme
Plzeňský	5,94	0,07	5,91	zamítáme
Karlovarský	3,53	-0,28	8,19	zamítáme
Ústecký	5,24	0,53	2,30	zamítáme
Liberecký	11,50	-0,10	8,46	zamítáme
Královéhradecký	4,17	-0,04	11,87	zamítáme
Pardubický	4,83	0,21	3,83	zamítáme
Vysočina	9,01	0,08	4,71	zamítáme
Jihomoravský	7,35	0,23	3,29	zamítáme
Olomoucký	1,40	0,47	1,14	nezamítáme
Zlínský	3,65	0,18	4,47	zamítáme
Moravskoslezský	12,83	0,66	8,24	zamítáme

Zdroj: vlastní zpracování

¹ ČSÚ a EUROSTAT vykazují míru zaměstnanosti jako podíl počtu zaměstnaných na počtu všech osob patnáctiletých a starších, s tímto ukazatelem nebude pracováno.

Test rovnoběžnosti neprokázal srovnatelnost vývoje PZI a zaměstnanosti ve většině krajů ČR. Nulová hypotéza nebyla zamítnuta pouze v případě Olomouckého kraje, který vykazuje podobný vývoj obou ukazatelů. Ve všech krajích s růstem PZI roste míra zaměstnanosti pomaleji. U některých krajů vykazujících růst PZI má dokonce míra zaměstnanosti klesající trend (Karlovarský, Liberecký, Královéhradecký).

Následně je provedena korelační analýza s cílem odhalit možnou závislost mezi objemem PZI na obyvatele a mírou zaměstnanosti. Výsledný Spearmanův korelační koeficient je porovnáván s kritickou hodnotou $r_{0,05} = 0,6091$. Výsledek korelační analýzy je uveden v tabulce 3-5.

Tabulka 3-5: Korelační analýza (PZI/ob. a míra zaměstnanosti)

Kraj	R_S	$H_0: R_S = 0$
Hl. m. Praha	0,73	zamítáme
Středočeský	0,68	zamítáme
Jihočeský	0,57	nezamítáme
Plzeňský	0,16	nezamítáme
Karlovarský	-0,59	nezamítáme
Ústecký	0,85	zamítáme
Liberecký	-0,25	nezamítáme
Královéhradecký	-0,14	nezamítáme
Pardubický	0,32	nezamítáme
Vysočina	0,26	nezamítáme
Jihomoravský	0,58	nezamítáme
Olomoucký	0,31	nezamítáme
Zlínský	0,32	nezamítáme
Moravskoslezský	0,75	zamítáme

Zdroj: vlastní zpracování

Korelační vztah mezi uvedenými veličinami byl testem významnosti prokázán u čtyř krajů: hl. m. Prahy, Středočeského, Ústeckého a Moravskoslezského. Největší závislost mezi objemem PZI a mírou zaměstnanosti vykazují kraje Ústecký a Moravskoslezský. Většina krajů, u kterých byla potvrzena závislost mezi objemem PZI a mírou zaměstnanosti, patří mezi ty s vysokou hodnotou korelačního koeficientu mezi objemem PZI a HDP, což svědčí o úzkém vztahu mezi těmito třemi ukazateli. Výjimkou je kraj Ústecký, u kterého byla

identifikována největší závislost mezi objemem PZI a mírou zaměstnanosti, přestože vykazuje druhou nejnižší hodnotu korelačního koeficientu mezi výší PZI a HDP. Specifického výsledku dosahuje kraj Olomoucký, u kterého test rovnoběžnosti regresních přímk prokázal srovnatelnost vývoje objemu PZI a míry zaměstnanosti, ale korelační analýza nepotvrdila závislost mezi těmito ukazateli. Příčinou je skutečnost, že ač vývoj obou ukazatelů má srovnatelný trend, reálné hodnoty míry zaměstnanosti kolem regresní přímky jen mírně oscilují, zatímco skutečné hodnoty objemu PZI se od svého trendu v některých letech výrazněji odklání. Kromě kraje Olomouckého nebyla potvrzena závislost mezi PZI na obyvatele a mírou zaměstnanosti také u kraje Jihočeského, Plzeňského, Karlovarského, Libereckého, Královéhradeckého, Pardubického, Jihomoravského, Zlínského a Vysočina.

Zatímco v případě objemu PZI a velikosti HDP analýza prokázala, že se tyto ukazatelé ovlivňují téměř ve všech krajích ČR, v případě objemu PZI a míry zaměstnanosti je výsledek opačný. Ve většině krajů nebyl prokázán vztah mezi přílivem PZI a mírou zaměstnanosti. Přestože tedy existuje vztah mezi intenzitou přílivu PZI do regionu a regionálním produktem, vliv přílivu PZI na regionální míru zaměstnanosti nebyl potvrzen.

4 Komparace dopadu srovnatelných investičních projektů na různé regiony

Úkolem této kapitoly je komparace dopadu srovnatelných investičních projektů na různé regiony, v nichž byly investice lokalizovány. Dopady budou zkoumány na úrovni okresů, tedy na nižší regionální úrovni, kde lze předpokládat výraznější působení investice na zkoumané ukazatele. V případě posuzování dopadů na úrovni krajů, by bylo obtížnější odhalit efekt dané investiční akce, neboť kraje představují rozsáhlejší území, kde lze předpokládat větší množství souběžných investičních akcí, ale také výraznější působení dalších faktorů, které znemožňují izolovat efekt konkrétního projektu. Analyzovány budou účinky zahraničních projektů na ukazatele charakterizující situaci na trhu práce, která je jedním ze stěžejních faktorů ovlivňujících rozvoj regionu. Dále bude zkoumán dopad na budoucí vývoj zahraničních investic v regionu, jež mohou přispět k zvyšování kapitálové síly regionu.

Porovnávány budou nejprve dva investiční projekty v automobilovém průmyslu, které představují do této doby dvě největší zahraniční investice v historii České republiky. Jedná se o investici korejské automobilky Hyundai v Nošovicích a investici TPCA (Toyota Peugeot Citroën Automobile) v Kolíně, která vznikla jako joint venture francouzské PSA Peugeot Citroën a japonské společnosti Japan Toyota Motor Corporation. Obě tyto investice byly realizovány za podpory agentury CzechInvest a čerpaly investiční pobídky státu. Základní informace o projektech, vycházející z investičního záměru, jsou uvedeny v tabulce 4-1.

Tabulka 4-1: Základní informace o investicích Hyundai a TPCA

Investor	Hyundai Motor Company	Toyota/PSA
Česká právnická osoba	Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o.	Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s.r.o.
Země původu	Jižní Korea	Japonsko/Francie
Sektor	výroba dopravních prostředků	výroba dopravních prostředků
Investice (mil. Kč)	30 000,00	29 787,61
Pracovní místa	3 000	3 000
Rok investice	2006	2002
Zahájení provozu	11/2008	02/2005
Okres	Frydek-Místek	Kolín

Zdroj: CzechInvest, Projekty agentury CzechInvest (2012), vlastní zpracování

Dále budou vzájemně porovnávány efekty tří zahraničních investic, které byly lokalizovány na území České republiky, a to investice mexické společnosti Nemak u Mostu, japonského koncernu Denso v Liberci a francouzské firmy Faurecia v Písku. Všichni tři investoři podnikají v automobilovém průmyslu, ale na rozdíl od dvou předcházejících investic se nejedná o výrobu automobilů, ale o výrobu automobilových komponent, které dodávají do automobilek po celém světě. Přestože v porovnání s předcházejícími jsou tyto investice nižšího objemu, řadí se investiční záměry Nemak a Denso dle statistik agentury CzechInvest na čtvrté a páté místo v celkové výši přislíbené investice. Francouzská Faurecia realizovala v Písku dvě investice, které jsou však úzce provázány a realizovány během dvou let, ve stejné průmyslové zóně, pouze formálně došlo ke vzniku dvou závodů, proto bude objem investic a plánovaná pracovní místa těchto dvou investičních záměrů sečtena. Základní informace o projektech, vycházející z investičního záměru, jsou uvedeny v tabulce 4-2.

Tabulka 4-2: Základní informace o investicích Nemak, Denso a Faurecia

Investor	Nemak	Denso	Faurecia
Česká právnická osoba	Nemak Europe s.r.o.	Denso Manufacturing Czech s.r.o.	Faurecia Automotive Czech Republic s.r.o., Faurecia Components Písek, s.r.o.
Země původu	Mexiko	Japonsko	Francie
Sektor	výroba dopravních prostředků	výroba dopravních prostředků	výroba dopravních prostředků
Investice (mil. Kč)	11 361	9 575	3 645
Pracovní místa	1 361	936	1 726
Rok investice	2000	2001	2005 a 2006
Zahájení provozu	2003	2003	2006 a 2007
Okres	Most	Liberec	Písek

Zdroj: CzechInvest, Projekty agentury CzechInvest (2012), vlastní zpracování

Analyzovány budou dopady zahraničních investic na trh práce, zejména na počet volných pracovních míst a míru nezaměstnanosti. Dále bude zkoumáno, zda vlivem lokalizace významné zahraniční investice docházelo k přilákání dalších zahraničních investorů a dalšímu růstu PZI v okrese. Na okresní úrovni bohužel nelze zkoumat dopad investice na produkci regionu, neboť výše HDP není za okresy vykazována.

4.1 Dopady PZI na trh práce vybraných regionů

Jedním z hlavních předpokládaných efektů zahraniční investice je vytvoření nových pracovních míst a příspěvěk k snižování nezaměstnanosti. Investoři Hyundai i TPCA deklarovali vznik 3 tis. pracovních míst. Kromě těchto 3 tis. přímých pracovních míst, předpokládaly obě investice vznik dalších několika tisíc pracovních míst u dodavatelských firem a v návazných službách – nejméně 7 tis. pracovních míst v případě investice TPCA (CzechInvest, Výroční zpráva 2003, s. 43), 10–15 tis. u Hyundai (CzechInvest, Výroční zpráva 2006, s. 11).

Mexický výrobce hliníkových hlav a bloků do automobilových motorů Nemak plánoval v průmyslové zóně Joseph u Mostu zaměstnávat do pěti let 530 osob a do deseti let rozšířit

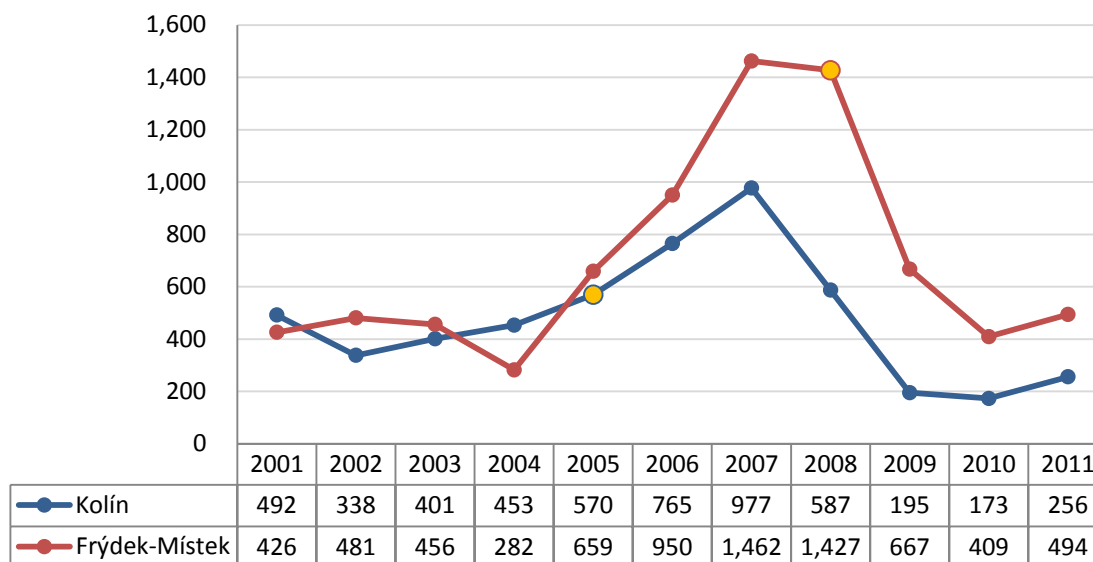
závod a vytvořit celkem 1 361 pracovních míst. Japonský výrobce klimatizací pro automobily Denso předpokládal vytvoření 936 pracovních míst v závodě v Liberci. Francouzská Faurecia, vyrábějící v Písku výfukové systémy, palubní desky, dveřní panely a sedadla, plánovala při své investici zaměstnávat ve dvou závodech celkem 1 726 lidí (CzechInvest, Projekty agentury CzechInvest, 2012).

Přestože investice přináší vznik nových pracovních míst, nemusí zákonitě vést ke snižování nezaměstnanosti regionu, neboť může docházet k přetažení zaměstnanců jiných firem, přílivu pracovních sil z jiných regionů i ze zahraničí či ke krachu konkurenčních domácích firem. Snahou proto bude posoudit reálný dopad investic na trh práce daných okresů, zejména na počet volných pracovních míst, počet uchazečů na 1 volné pracovní místo a míru nezaměstnanosti a identifikovat rozdíly v účincích investic.

4.1.1 Vliv investic na počet volných pracovních míst

Zahraniční investice s sebou přináší tvorbu nových pracovních míst, nelze ovšem předpokládat, že by všechny zaměstnance firmy nabraly v čase zahájení výroby. Na jedné straně již v době vzniku projektů zaměstnávají firmy top manažery, zajišťující zdárné dokončení vstupu investora, a postupně také konzultanty lidských zdrojů a pozice, které jsou podstatné pro další nábor zaměstnanců. Samotné náborové akce zaměřené na dělnické profese začaly u investic TPCA a Hyundai zhruba rok před zahájením produkce. Na druhé straně firmy většinou rozjíždí výrobu postupně, časem spouští nové směny, rozšiřují výrobu, a tak často vytváří nová pracovní místa i několik let po zahájení produkce. Kromě pracovních míst vzniklých přímo ve firmě se zahraničním kapitálem, lze předpokládat také vznik pracovních míst při samotné výstavbě průmyslových areálů či u dodavatelských firem. Společnost TPCA zaměstnávala v roce 2003 zhruba 300 osob, během roku 2004 byly realizovány náborové akce na dělnické profese. Při zahájení produkce v únoru 2005 zaměstnával závod 1 500 osob a ke konci roku počet dosáhl cílových 3 000 zaměstnanců. V současnosti zaměstnává TPCA 2 414 zaměstnanců (TPCA, 2013). Hyundai zaměstnával první pracovníky již v roce 2006, náborové akce na dělnické profese probíhaly v letech 2007, 2008 a 2009, bylo během nich přijato vždy několik stovek zaměstnanců. V automobilce v březnu 2013 pracuje téměř 3 500 zaměstnanců (HYUNDAI Motor Manufacturing Czech, 2013).

Jak se tvorba nových pracovních míst v automobilkách promítla do počtu volných pracovních míst na trhu práce okresu Kolín a Frýdek-Místek, zachycuje graf 4-1. Žlutě jsou zvýrazněny roky zahájení výroby.

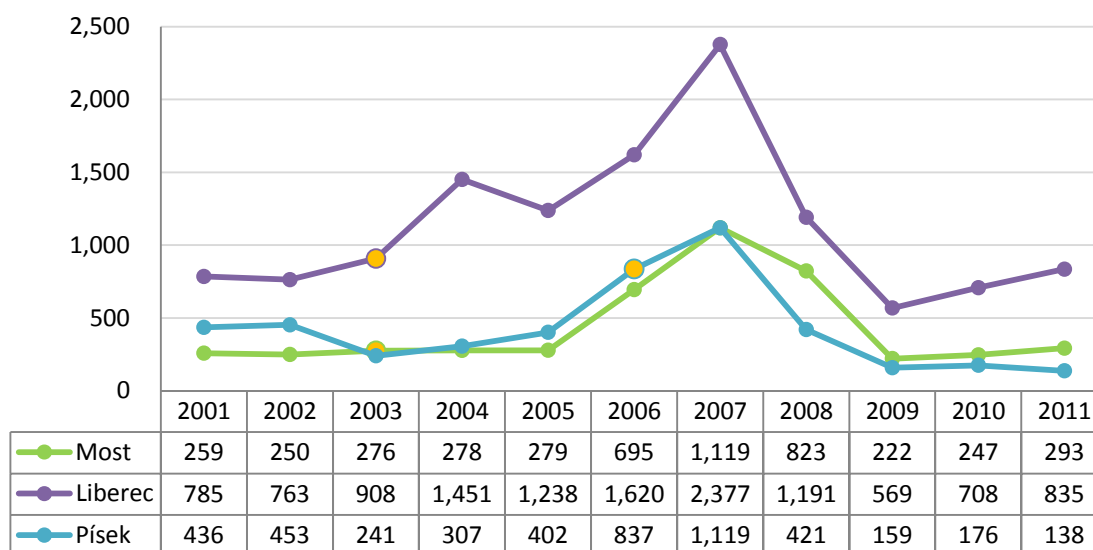
Graf 4-1: Počty volných pracovních míst v okresech Kolín a Frýdek-Místek (k 31. 12.)

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Z grafu je patrné, že investice způsobuje nárůst volných pracovních míst v regionu již několik let před samotným zahájením výroby. V okrese Kolín postupně rostl počet volných pracovních míst již od roku 2002, kdy byla započata výstavba závodu. V roce 2005, kdy byla výroba zahájena, byl počet volných míst o 70 % vyšší než v r. 2002 a dále rostl. V roce 2007 byl počet volných míst téměř třikrát vyšší oproti roku 2002. Růst pracovních míst v okrese Frýdek-Místek bude vztahován k roku 2005, kdy automobilka Hyundai potvrdila záměr postavit továrnu v Nošovicích. Oproti tomuto roku vzrostl v roce 2007 a 2008 počet volných míst v okrese zhruba o 120 %. Na rozdíl od okresu Kolín, kde počet volných pracovních míst rostl i po zahájení výroby, v okrese Frýdek-Místek v dalších letech klesal, což lze ale přičíst vlivu ekonomické krize. Ta se v okrese Kolín projevila již v roce 2008, v okrese Frýdek-Místek díky obří investici až v roce 2009.

Následně jsou zkoumány účinky investic Nemark, Denso a Faurecia na počty volných pracovních míst v daných okresech. Vývoj počtu volných pracovních míst v okresech Most, Liberec a Písek je znázorněn na grafu 4-2.

Graf 4-2: Počty volných pracovních míst v okresech Most, Liberec a Písek (k 31. 12.)

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Investiční záměr japonského investora Denso počítal s vytvořením 936 pracovních míst v libereckém závodě. V roce 2003 byla zahájena výroba s 660 pracovníky a postupně počet zaměstnanců rostl až na zhruba 1 900 v roce 2008. Poté však vlivem ekonomické krize došlo k útlumu výroby a v současnosti je zde zaměstnáno okolo 1 450 osob (DENSO MANUFACTURING CZECH s. r. o., 2013). Vytvoření značného počtu pracovních příležitostí díky zahraniční investici se projevilo v počtu volných pracovních míst na trhu práce okresu Liberec. V roce 2003 vzrostl meziročně počet volných míst o 19 %, v roce 2004 dokonce o 60 %.

Francouzská společnost Faurecia plánovala vytvořit v Písku 1 056 pracovních míst ve firmě Faurecia Automotive a 670 u Faurecia Components, celkem tedy 1 726. V roce 2006 zahájila výrobu firma Faurecia Automotive s 210 zaměstnanci, v roce 2007 Faurecia Components s 257 zaměstnanci, v roce 2008 se celkový počet zaměstnanců vyšplhal k 900. Ale i jihočeské závody byly postiženy ekonomickou krizí a útlumem automobilového průmyslu, omezováním výroby a propouštěním zaměstnanců. V roce 2009 firmy zaměstnávaly pouze 450 osob (ÚP Písek, 2010, s. 33). V současnosti zde pracuje zhruba 850 zaměstnanců (Faurecia v České republice, 2013). V období vstupu těchto investic zažívala Česká republika fázi výrazné konjunktury a docházelo k růstu počtu volných pracovních míst až k rekordní hranici v roce 2007. Kromě ekonomického růstu přispěly k rekordní výši volných pracovních míst i demografické faktory (do důchodu odcházejí

silné ročníky, na jejichž místo nastupují ročníky početně velice slabé). Nárůst volných pracovních míst v okrese Písek tudíž nelze přisuzovat pouze novým investicím. Na druhou stranu okres Písek zaznamenal v roce 2006 meziroční nárůst počtu volných pracovních míst o 108 %, zatímco v České republice došlo k nárůstu o 80 %. K tomuto nadprůměrnému výsledku jistě přispěly právě vstupující investice. V roce 2007 byl již růst volných míst v okrese průměrný a v roce 2008 počet volných pracovních míst klesl, což lze ovšem přičíst propukající hospodářské krizi.

Mexický výrobce hliníkových hlav a bloků do automobilových motorů Nematik plánoval v průmyslové zóně u Havraně na Mostecku postupně rozšiřovat svoji výrobu a během deseti let vytvořit přes 1 300 pracovních míst. V roce 2003 byla zahájena výroba a podnik zaměstnával okolo 100 zaměstnanců. Společnost Nematik již před výstavbou závodu, ale také po zahájení výroby a při snaze o další rozšiřování čelila kritice veřejnosti.¹ Přestože docházelo k rozšiřování výroby, k naplnění plánu vytvořit přes 1 300 pracovních míst dosud nedošlo. Příčinou může být také skutečnost, že Evropská banka pro obnovu a rozvoj na základě argumentů Ekologického právního servisu upustila od záměru hliníkárně finančně podpořit (Ekologický právní servis, 2003, s. 10). V roce 2009 zaměstnával mostecký Nematik okolo 400 zaměstnanců, musel ovšem vlivem krize omezovat pracovní dobu a nakonec i počet pracovníků. V současnosti pracuje v závodě zhruba 200 zaměstnanců (Nematik, 2013). Přestože firma Nematik nevytváří tolik pracovních míst, které původně plánovala, přispěla k tvorbě pracovních příležitostí společně s koncernem Daimler Chrysler založením společného podniku Starcam v průmyslové zóně Joseph. V roce 2006 zahájila hliníkárna Starcam výrobu se 100 zaměstnanci, v současnosti dochází k rozšiřování výroby, které by mělo vést k vytvoření až 400 nových pracovních míst (ČTK, 2011).

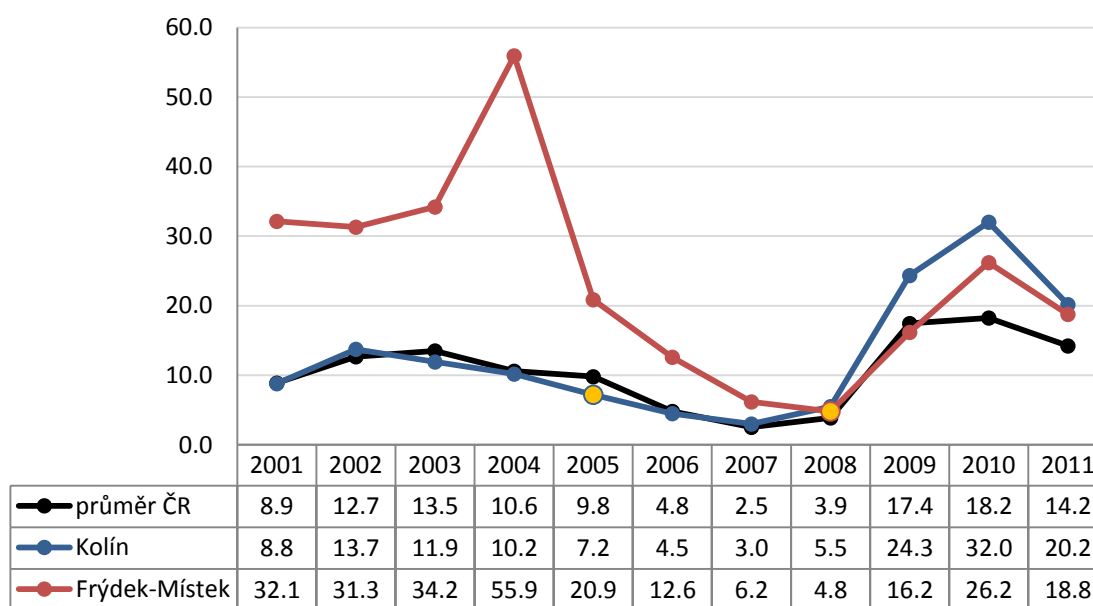
---

¹ Problematikou umístění továrny, v pro ni založené průmyslové zóně Joseph, se dlouhodobě zabýval Ekologický právní servis (EPS), zastupující pana Rajtera, jehož zemědělské pozemky ležely v bezprostředním sousedství závodu, a který již od počátku bojoval proti výstavbě závodu na úrodné zemědělské půdě. EPS upozorňoval na množství nezákonností ze strany státních orgánů, které byly od počátku nuceny pracovat tak, aby přispěly k co nejnázší realizaci záměru investora. V kauze bylo podáno přes 260 právních podání, desítky žalob, kasačních stížností a trestních oznámení. Nejvyšší správní soud dal v roce 2004 zapravdu většině námitek právníků EPS a zrušil některá nezákonně vydaná povolení pro Nematik a průmyslovou zónu Joseph, což mohlo vést až k řízení o odstranění stavby. Nakonec do sporu zasáhla vláda, která uvolnila peníze získané z privatizace a začala prostřednictvím města Mostu s rodinou Rajterů jednat. V únoru 2006 uzavřela mostecká radnice a Ústecký kraj s panem Rajterem a EPS memorandum o smíření, na jehož základě byla probíhající soudní řízení přerušena. Město Most se v memorandu zavázalo odkoupit od pana Rajtera přes 90 ha pozemků kolem průmyslové zóny za podmínky stažení všech žalob (Brynda, 2011, s. 47–48; Drahokoupil, 2009, s. 156–157).

Vliv investice na počet volných pracovních míst v okrese Most není patrný. V roce zahájení výroby i následující dva roky nedošlo téměř k žádnému nárůstu volných míst v okrese. K růstu došlo až v následujících letech, přispělo k němu i založení podniku Starcam, zásadní vliv měl ale zmíněný příznivý ekonomický vývoj i řada dalších investic (např. Recticel).

4.1.2 Vliv investic na počet uchazečů na 1 volné místo

Aby bylo možné porovnat vývoj na trhu práce okresů s celorepublikovým průměrem, je vhodné využít poměrové ukazatele, např. počet uchazečů na 1 volné místo. Lze předpokládat, že s růstem počtu pracovních míst na daném pracovním trhu, bude počet uchazečů připadající na 1 volné místo klesat. Vývoj počtu uchazečů na 1 volné místo v okresech Kolín a Frýdek-Místek je znázorněn na grafu 4-3.

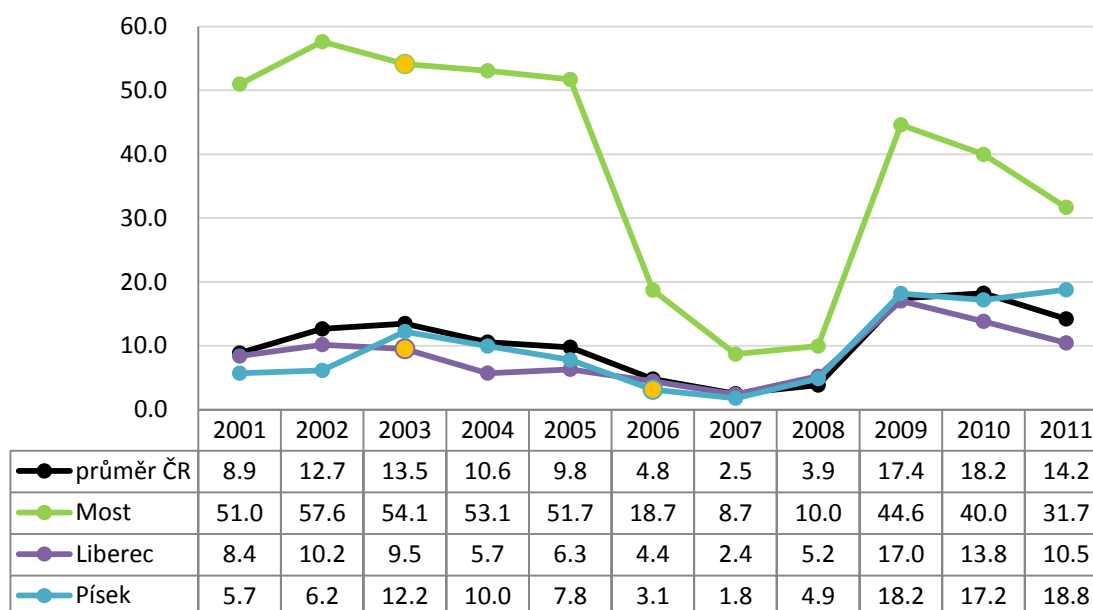
Graf 4-3: Počty uchazečů na 1 volné pracovní místo v okresech Kolín a Frýdek-Místek (k 31. 12.)

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Před realizací investic byla situace na trzích práce ve vybraných okresech značně rozdílná. Zatímco okres Kolín se v počtu uchazečů na 1 volné místo pohyboval okolo republikového průměru, okres Frýdek-Místek vykazoval výrazně horších výsledků, v roce 2004 tam na 1 pracovní místo připadalo pětikrát více uchazečů, než činil průměr ČR. Investice TPCA v okrese Kolín přispěla k tomu, že počet uchazečů na 1 volné místo klesl mírně pod republikový průměr, ale od roku 2007 dochází k postupnému růstu a odchylování se od průměru ČR. Pokles počtu uchazečů na 1 volné místo je v případě investice Hyundai

výraznější. V roce 2008 dokonce připadalo v okrese Frýdek-Místek na 1 volné místo pouze 4,8 uchazečů, což je v porovnání s rokem 2004 o více než 50 méně. Přestože v roce 2009 ukazatel rostl, dostal se okres Frýdek-Místek dokonce pod republikový průměr.

Značně rozdílná je také situace na trhu práce okresů Most, Liberec a Písek, o čemž svědčí graf 4-4. Zatímco okresy Most a Liberec se v počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo pohybují okolo republikového průměru, v okrese Most připadal na počátku 21. století na 1 volné místo přes 50 uchazečů.

Graf 4-4: Počty uchazečů na 1 volné pracovní místo v okresech Most, Liberec a Písek (k 31. 12)

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo se v okrese Liberec již před realizací investice Denso pohyboval pod republikovým průměrem. V roce 2003, kdy závod zahájil výrobu, počet uchazečů na 1 volné místo v ČR rostl, zatímco v okrese Liberec mírně klesl. Následující rok již počet uchazečů na 1 volné místo v ČR meziročně klesl o 22 %, v okrese Liberec dokonce o 40 %. Investice tedy krátkodobě přispěla k dosahování lepších výsledků v porovnání s průměrnými výsledky, v dalších letech ovšem docházelo opět k návratu na republikový průměr.

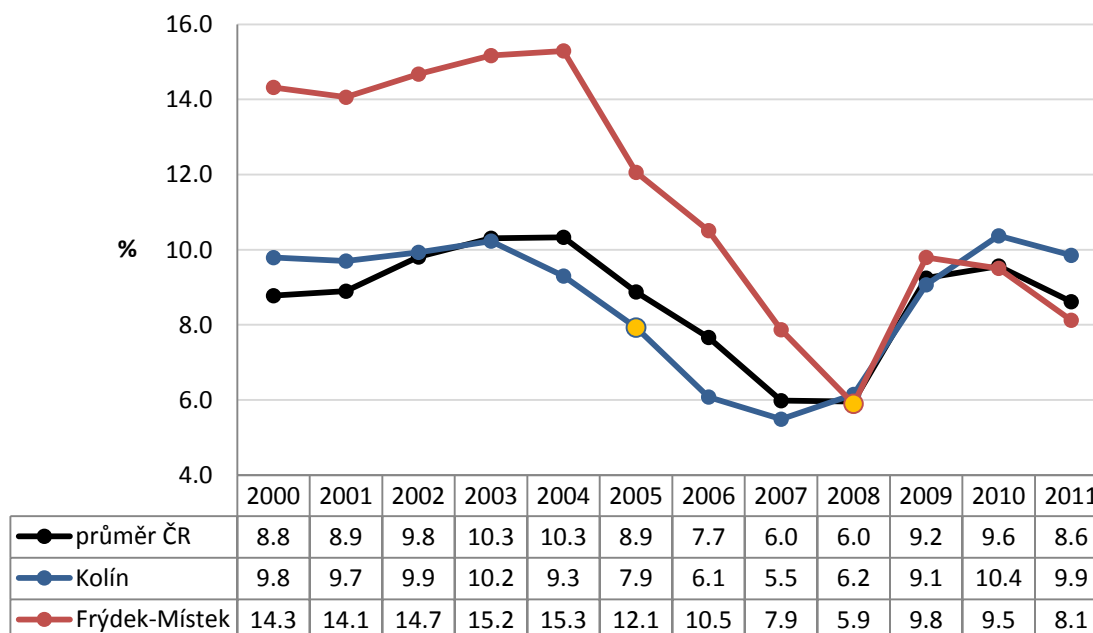
Také počet uchazečů na 1 volné místo se v okrese Písek pohyboval mírně pod průměrem. V roce 2006 a 2007, kdy došlo k otevření závodů Faurecia, počet uchazečů na 1 volné

místo v píseckém okrese kopíroval republikový trend, nelze tedy prokázat vliv investice na pokles počtu uchazečů na 1 volné místo.

Také vliv investice Nemark na snížení uchazečů na 1 volné místo nelze jednoznačně dokázat, neboť nedošlo k výrazné změně tohoto indikátoru během realizace investice. Účinek může být patrný pouze v roce 2003, kdy počet uchazečů na 1 volné místo v okrese mírně klesl, zatímco průměr ČR se zvýšil. Přestože i po zahájení výroby docházelo k mírnému poklesu tohoto ukazatele v okrese Most, míra snižování byla menší než v případě průměru ČR. Výrazného snížení počtu uchazečů připadajících na 1 volné místo dosáhl okres Most až v roce 2006. K tomuto vývoji mohl Nemark nepatrně přispět otevřením nového podniku Starcam, zásadní roli měl ale ekonomický růst, který pozitivně ovlivnil situaci na trhu práce nejenom v okrese Most.

4.1.3 Vliv investic na míru nezaměstnanosti

Nové pracovní příležitosti, vzniklé vlivem lokalizace investice, mohou vést k přílivu pracovní síly do regionu nebo omezování produkce konkurenčních firem, nemusí ale docházet ke snižování nezaměstnanosti. Vývoj míry registrované nezaměstnanosti okresu Kolín a Frýdek-Místek je znázorněn na grafu 4-5.

Graf 4-5: Míra registrované nezaměstnanosti v okresech Kolín a Frýdek-Místek (k 31.12.)¹

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

¹ od r. 2005 nová metodika

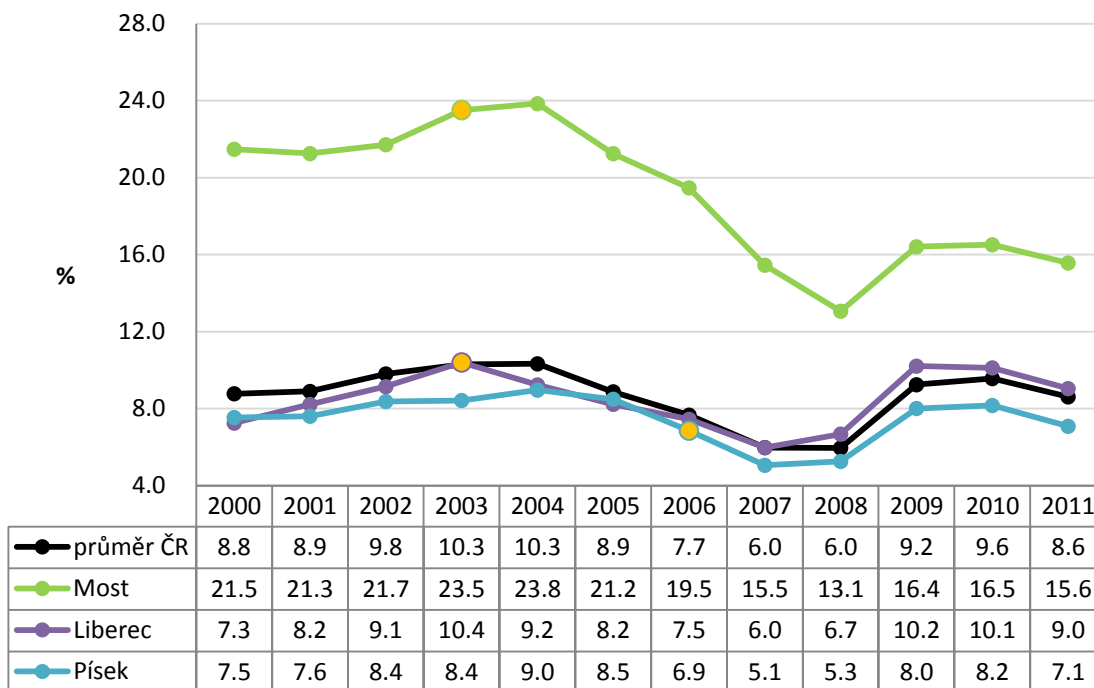
Míra registrované nezaměstnanosti okresu Kolín se do roku 2002 pohybovala mírně nad celorepublikovým průměrem. Realizace investice napomohla k snížení míry nezaměstnanosti okresu pod průměr ČR. V roce 2005, kdy byla zahájena výroba, klesla míra nezaměstnanosti o 2,3 procentní body (p. b.) oproti roku 2003 a dále klesala. V roce 2007 se míra nezaměstnanosti dostala na 5,5 % (tj. snížení o 4,7 p. b. oproti r. 2003), což svědčí o úspěšnosti investice i z hlediska posílení stávajících podniků či zakládání nových. Od roku 2008 míra nezaměstnanosti okresu vlivem hospodářské krize opět rostla, a dokonce větší měrou než průměr ČR, okres Kolín tak opět dosahuje mírně nadprůměrné míry nezaměstnanosti.

Výchozí situace okresu Frýdek-Místek byla odlišná, okres se vyznačoval vysokou mírou nezaměstnanosti, okolo 15 %, tedy vysoko nad průměrem ČR. V období let 2004–2008 se průměrná míra nezaměstnanosti v ČR díky příznivému ekonomickému vývoji snižovala. V okresu Frýdek-Místek klesala díky investici Hyundai a dalším souvisejícím efektům výrazněji. V roce 2008, kdy byla zahájena výroba, klesla míra nezaměstnanosti v okresu na rekordních 5,9 % a poprvé se dostala pod republikový průměr. V následujícím roce, přestože v automobilce docházelo k rozšiřování výroby a dalším náborům, míra nezaměstnanosti díky ekonomické krizi vzrostla. V roce 2010 a 2011 míra nezaměstnanosti mírně klesala a stále se drží pod průměrem ČR.

Při porovnání efektu obou investic na trh práce daného okresu, lze jako úspěšnější označit investici Hyundai. Míra nezaměstnanosti v okresu Frýdek-Místek byla před realizací investičního projektu zhruba o 5 p. b. (tj. cca o 50 %) vyšší než činil průměr ČR. Od zahájení výroby se míra nezaměstnanosti okresu pohybuje okolo republikového průměru a ke konci roku 2011 byla dokonce míra nezaměstnanosti v okresu Frýdek-Místek o 0,5 p. b. nižší než průměr ČR. Přestože krátkodobě měla investice TPCA pozitivní dopad na trh práce okresu Kolín a snížila míru nezaměstnanosti okresu na několik let pod celorepublikový průměr, v delším časovém horizontu efekt této investice na trh práce není jednoznačně prokazatelný. Neboť okres Kolín pět let před zahájením výroby TPCA vykazoval ve srovnání s průměrem ČR podobnou míru nezaměstnanosti jako ke konci roku 2011, tj. po šesti letech od zahájení produkce investora (v r. 2000 o 1 p. b. vyšší a v r. 2011 o 1,3 p. b. vyšší než průměr ČR). Příčinou horších výsledků TPCA může být ekonomická krize a omezení počtu zaměstnanců ve firmě, ale také samotný vstup konkurenční investice

Hyundai na území ČR. Otázkou zůstává, zda se investice Hyundai a okresu Frýdek-Místek podaří dosahovat dobrých výsledků i v delším časovém horizontu.

Zda mají také investice menšího rozsahu (v porovnání s předcházejícími) dopad na pokles míry nezaměstnanosti okresu naznačuje graf 4-6.

Graf 4-6: Míra registrované nezaměstnanosti v okresech Most, Liberec a Písek (k 31. 12.)¹

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Míra nezaměstnanosti v okrese Liberec před realizací investice (2000–2002) byla pod průměrem ČR, ale rostla rychlejším tempem a v roce 2003 se dostala nad průměrnou nezaměstnanost. Rozšiřování výroby společnosti Denso a nabírání nových pracovníků pomohlo v dalších třech letech k opětovnému poklesu míry nezaměstnanosti okresu Liberec pod průměrnou nezaměstnanost. Od roku 2008 je míra nezaměstnanosti okresu vyšší než průměr a dlouhodobý účinek investice na míru nezaměstnanosti není patrný.

Okres Písek se dlouhodobě pohybuje 1–2 % pod průměrnou nezaměstnaností, jak před realizací investice, tak i po ní. Účinek realizace investice na míru nezaměstnanosti okresu není patrný. Příčinou může být krize, která zasáhla nejen automobilový průmysl, omezila výrobu a počet zaměstnanců a neumožnila dosáhnout vytvoření plánovaného počtu pracovních míst. Jistou roli mohlo sehrát i uzavírání některých závodů Faurecia

¹ od r. 2005 nová metodika

v České republice (Tábor, Počátky) a nabídka volných pracovních míst v závodech v Písku jejich zaměstnancům.

Míra nezaměstnanosti okresu Most před realizací investice výrazně převyšovala průměr ČR. V roce 2003 Nemark zahájil výrobu, ale míra nezaměstnanosti dál rostla. Až v období let 2005–2008 postupně klesala, a to výrazněji než průměrná míra nezaměstnanosti. Částečně k tomu mohlo přispět zvyšování počtu zaměstnanců firmy Nemark i založení společného podniku Starcam, došlo ovšem i k vytvoření pracovních míst u nových investorů a domácích firem díky ekonomické konjunkturu.

V případě investic menšího rozsahu, přestože vytváří několik stovek pracovních míst, není jejich vliv na míru nezaměstnanosti patrný. Pouze v případě investice koncernu Denso došlo v okresu Liberec krátkodobě k poklesu nezaměstnanosti pod republikový průměr, dlouhodobý účinek ale není znatelný. Příčinou může být například nabírání zaměstnanců jiných podniků, omezování výroby konkurenčních firem či příliv pracovních sil z jiných regionů.

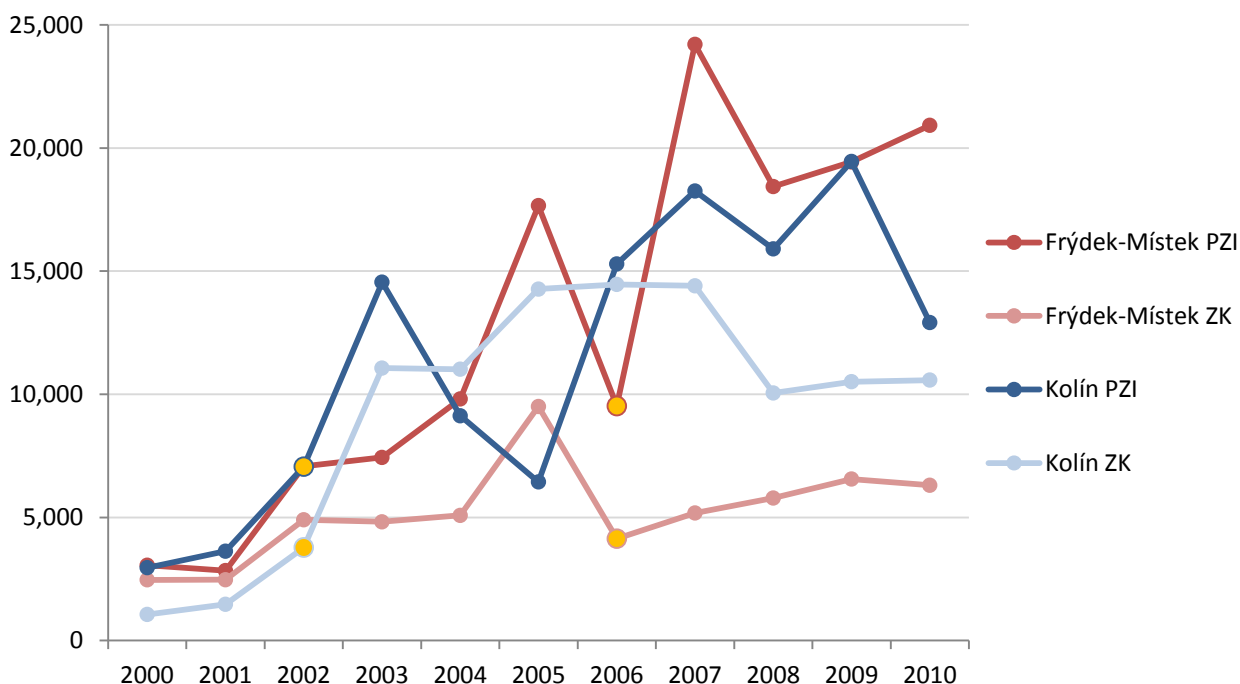
4.2 Dopad PZI na stav zahraničního kapitálu v regionu

Dalším možným efektem přímé zahraniční investice na rozvoj regionu může být nalákání dalších investorů do regionu. Tento účinek lze v případě uvedených investic předpokládat zejména u automobilek, neboť ty odebírají značné množství komponent pro svoji výrobu a řada dodavatelů je při nové investici následuje. Tento dopad se však nemusí projevit přímo v samotném regionu. Regiony se často předhánají ve výhodnosti nabídnutých podmínek a soupeří mezi sebou o nové investory, neboť ti si vybírají podle celé řady dalších faktorů, kromě blízkosti klíčového odběratele. Přičemž pojem blízkost, může být vnímána každým dodavatelem odlišně, pro někoho je to umístění ve stejné průmyslové zóně, pro někoho ve stejném regionu a pro některé dodavatele ve stejné hostitelské zemi. Umístění investice ve stejném regionu přináší investorům nižší dopravní náklady a možnost užší spolupráce. Pro umístění investice do vzdálenějšího regionu mohou nahraovat nejen výhodnější investiční pobídky, ale také dostatek kvalifikované pracovní síly, která může být v regionu s původní investicí již vyčerpána. Z tohoto důvodu se efekt přilákání dalších investic nemusí vždy projevit v daném regionu. Zkoumat ho na úrovni státu ovšem není možné z důvodu vysokého počtu investic a nemožnosti izolovat efekt konkrétního projektu.

Problémem může být také těžká prokazatelnost tohoto efektu, neboť údaje o stavech PZI v regionu jsou saldem (od přílivu zahraničního kapitálu odečten odliv) a nezahrnují pouze investice do základního kapitálu, ale součástí jsou také reinvestované zisky a ostatní kapitál. Pro účely prokázání či vyvrácení tohoto efektu je na následujících grafech zachycen nejen vývoj stavu PZI v daném okresu, ale také vývoj velikosti základního kapitálu, tedy výše kapitálu, která byla do okresu ze zahraničí přímo umístěna, tedy bez vlivu následných kapitálových transakcí (např. hospodářských výsledků a závazků podniků).

Zda automobilky TPCA a Hyundai motivovaly další investory k umístění projektů do okresu Kolín a Frýdek-Místek, lze odvozovat od vývoje přímých zahraničních investic a zahraničního základního kapitálu v okresech, který je zachycen na grafu 4-7. Rok investice je zvýrazněn žlutou barvou, jedná se o rok založení české právnické osoby a vklad do základního kapitálu. Přesto může v dalších letech dojít k růstu hodnoty investice díky navýšení základního kapitálu či jiným kapitálovým transakcím.

Graf 4-7: Vývoj stavu PZI a zahraničního ZK v okresech Kolín a Frýdek-Místek (mil. Kč)

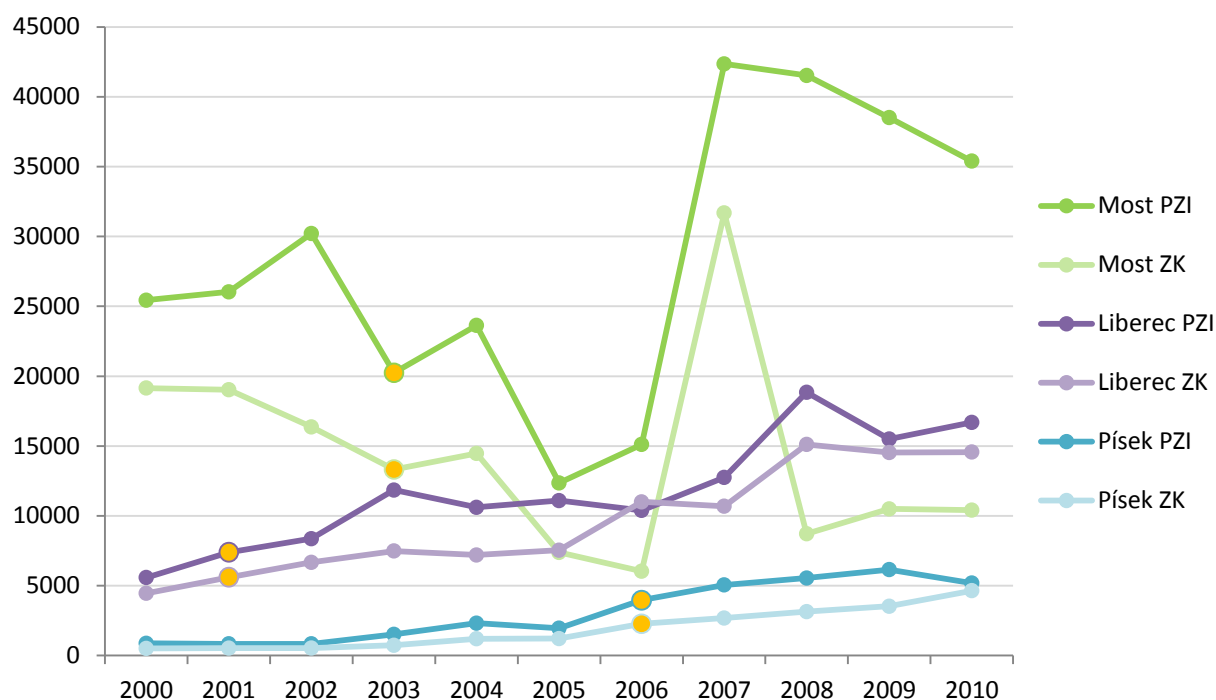
Zdroj: data ČNB (2002–2012), vlastní zpracování

Společnost TPCA byla založena v r. 2002 se základním kapitálem ve výši 2 mld. Kč a v roce 2003 došlo k jeho navýšení na 9,5 mld. Kč. Investice TPCA se projevila v růstu zahraničního kapitálu v okrese v obou letech, v roce 2003 vzrostl stav zahraničního

základní kapitálu více jak 6,5krát oproti roku 2001. Další nárůst kapitálu lze zaznamenat v roce 2005, kdy byla v TPCA spuštěna výroba. Tento 30% nárůst zahraničního kapitálu lze přisuzovat vlivu doprovodných investic. Až do roku 2007 investice TPCA přispěla k udržení zahraničního kapitálu v regionu, v roce 2008 došlo k výraznějšímu odlivu kapitálu, což lze přičítat vlivu finanční krize, ale i snížení základního kapitálu TPCA na 5,1 mld. Kč. Při pohledu na vývoj celkové výše PZI v okrese Kolín je patrné, že díky pohybu reinvestovaného zisku a závazků, dochází k výrazným výkyvům.

U investice Hyundai je nutné vypořádat se s dalším problémem, a to vykazováním investice podle oficiálního sídla firmy, a nikoli podle faktické lokalizace podniku. Jelikož firma Hyundai Motor Manufacturing Czech s. r. o. byla založena v roce 2006 se sídlem v Ostravě a základním vkladem ve výši 13,9 mld. Kč, byla tato investice započítána do objemu zahraničního kapitálu v okrese Ostrava-město a objem PZI v tomto okrese se meziročně více než zdvojnásobil. Investice Hyundai se tak do objemu PZI v okrese Frýdek-Místek přímo nepromítla. Od roku 2006 dochází k nárůstu zahraničního základního kapitálu v okrese, k čemuž mohla přispět investice Hyundai nalákáním dalších zahraničních investorů. Většina významnějších investic dodavatelů automobilového průmyslu, kterou přilákala automobilka Hyundai i blízká Kia v Žilině, byla umístěna mimo okres Frýdek-Místek: Goodyear, CTS, SungWoo Hitech (v průmyslové zóně Hrabová, okres Ostrava-město), Pyeong Hwa Automotive (v Českém Těšíně, okres Karviná). V roce 2009 došlo k přemístění sídla společnosti Hyundai z Ostravy do okresu Frýdek-Místek, nicméně na základě publikovaných statistik není zřejmé, že by došlo k započtení investice do okresu Frýdek-Místek, neboť zahraniční ZK činil v roce 2008 5,8 mld. Kč a v roce 2009 6,6 mld. Kč. Stejně tak odečtení investice z okresu Ostrava-město, kde zahraniční ZK dosahoval v roce 2008 74 mld. a v roce 2009 77 mld. Kč, se nejeví býti patrné.

Vzájemně porovnávané investice Nemark, Denso a Faurecia jsou typickým příkladem dodavatelských firem automobilového průmyslu, které lokalizovaly svoji výrobu v České republice, neboť dodávají značnou část své produkce blízkým automobilkám (Škoda, TPCA, Hyundai, ale také automobilkám do Německa či na Slovensko). Zda se i tyto subdodavatelské investice promítly do objemu PZI a zahraničního základního kapitálu v okresech Most, Liberec a Písek naznačuje graf 4-8.

Graf 4-8: Vývoj stavu PZI a zahraničního ZK v okresech Most, Liberec a Písek (mil. Kč)

Zdroj: data ČNB (2002–2012), vlastní zpracování

Firma Denso Manufacturing Czech byla založena v roce 2001 se základním vkladem 3,4 mld. Kč. Tato investice přispěla k růstu zahraničního základního kapitálu v okrese Liberec během posledního desetiletí. Japonská investice nalákala do Liberce další zahraniční investory, mezi nimi například japonskou firmu Shimizu Industries, která v průmyslové zóně Liberec-jih vybudovala lisovnu plastů LIPLASTEC s. r. o., jejíž převážnou část produkce tvoří skříně pro klimatizace automobilů vyráběné v Denso. Investice Denso přispěla k růstu PZI v okrese Liberec také díky dalším vlastním investicím, v roce 2002 byla koncernem založena další společnost Denso Air Systems Czech s. r. o., která dodává komponenty druhému závodu. V roce 2007 a 2009 koncern Denso realizoval další investice do závodu Denso Manufacturing Czech.

Investice Faurecia přispěly k dvojnásobnému nárůstu objemu PZI v okrese Písek v roce 2006 a zvýšení zahraničního základního kapitálu o 88 %. V dalších letech rostla výše zahraničního základního kapitálu meziročně v průměru o 20 %, zatímco v řadě regionů docházelo vlivem krize k jeho odlivu, investice Faurecia přispěla nejen k udržení, ale i zvyšování zahraničního kapitálu v okrese. Úspěšnost těchto dvou investic v Písku podpořila další projekty koncernu Faurecia v České republice (Faurecia Emissions Control

Technologies Mladá Boleslav v r. 2010, Faurecia Interior Systems Pardubice v r. 2012 a v současnosti se buduje nový závod v Nýřanech u Plzně).

Okres Most se dlouhodobě pohybuje okolo desáté příčky mezi okresy v přílivu PZI. Území okresu patří k průmyslové oblasti s povrchovou těžbou uhlí a chemickým průmyslem. Těžební a chemické podniky prošly v 90. letech procesem privatizace a stále u nich dochází k častým fúzím, akvizicím i odštěpením, které vedou ke kolísání objemu zahraničního kapitálu v okresu. Díky tomu lze jen obtížně odhalit vliv jednoho investičního projektu na přilákání dalších investorů do okresu. Společnost Nematik byla zapsána do obchodního rejstříku již v roce 2000, se základním kapitálem 100 tis. Kč a sídlem v Plzni, kde nejprve zvažovala investici. Jako rok investice je označen rok 2003, kdy společnost navýšila kapitál na 150 mil. Kč a přemístila své sídlo do Havraně na Mostecku. Dopad investice Nematik v roce 2003 na výši zahraničních investic v okresu Most není patrný. To ovšem neznamená, že v okresu neexistují investice, ke kterým by projekt přispěl. Investice Nematik byla lokalizována v průmyslové zóně Joseph, která byla díky této investici vytvořena. Vzniklá průmyslová zóna následně přilákala další zahraniční investory, například americký koncern AFSI (AFSI Europe s.r.o., 2007) či belgickou společnost Recticel (RAI Most s.r.o., 2007). V zóně také působí společnost Starcam s. r. o., která vznikla jako joint venture koncernů Nematik a Daimler Chrysler.

Analýza vlivu zahraniční investice na budoucí příliv zahraničního kapitálu v regionu jednoznačně neprokázala. Souhrnně lze konstatovat, že realizace významného investičního projektu nemusí znamenat nárůst objemu PZI v regionu v následujících letech, neboť celkový objem PZI výrazně ovlivňují zahraniční fúze a akvizice dlouhodobě fungujících podniků, ale také následné kapitálové transakce firem pod zahraniční kontrolou či metodika vykazování. Obvykle je ale investiční projekt spojen s příchodem dalších investorů, kteří jsou motivováni úspěšností primární investice či ji doprovázejí z důvodu dodavatelsko-odběratelských vztahů. Ne vždy jsou ale tyto investice lokalizovány ve stejném regionu, tato skutečnost zřejmě zapřičiňuje onu neprůkaznost vlivu PZI na vývoj hodnot ukazatelů sledovaných regionů.

Závěr

Přímé zahraniční investice představují investice do jiné země za účelem získání podílu na kmenových akcích a rozhodovacích pravomocích, vyznačující se trvalým zájmem investora na společnosti a jeho podílem na řízení. S postupující globalizací roste jejich objem i význam ve světovém hospodářství a stávají se součástí nejen rozvinutých, ale i rozvíjejících se a tranzitivních ekonomik. Přímé zahraniční investice s sebou mohou přinést mnoho pozitivních dopadů na hostitelskou ekonomiku, proto je příliv zahraničních investic považován za značný stimul rozvoje národního hospodářství, ale také za významný faktor regionálního rozvoje, neboť řada z těchto efektů má lokální či regionální charakter. Vzhledem k mnoha pozitivním dopadům, které zahraniční investice do hostitelské ekonomiky přináší, se většina zemí i regionů snaží podporovat příliv PZI vytvářením příznivých podmínek i poskytováním nejrůznějších výhod formou investičních pobídek. Investiční pobídky se tak stávají pro mnoho investorů jedním z hlavních motivů pro lokalizaci investic v dané zemi, nikoli ale motivem jediným. Při rozhodování o lokalizaci své investice zvažuje zahraniční investor mnoho faktorů s různou mírou důležitosti (ekonomická stabilita, kvalita i cena lidských zdrojů, legislativní podmínky a politické prostředí, dopravní infrastruktura aj.). Na základě analýzy těchto faktorů zvolí nejvhodnější lokalitu pro své investiční záměry. Přímé zahraniční investice ale nemusí mít charakter čistě pozitivní. S jejich vstupem je spojeno množství rizik a nebezpečí, které mohou zapříčinit i negativní dopady, jež se mohou projevit až vytlačáním veškerých pozitivních účinků či naprostým krachem investičního projektu.

V České republice se přímé zahraniční investice začaly z politických a ekonomických důvodů prosazovat až od počátku 90. let 20. století. V té době byl příliv PZI úzce propojen s privatizačními procesy a významně přispěl k transformaci a ekonomickému rozvoji české ekonomiky. Česká republika se v 90. letech zařadila mezi nejatraktivnější země pro umístění kapitálu z pohledu zahraničních investorů a stále k nim patří. Významně se na tom podílelo zavedení systému investičních pobídek v roce 1998. V první dekádě 21. století navázala Česká republika na předchozí úspěchy, byla realizována řada významných investičních akcí, objem zahraničních investic dlouhodobě roste a zvyšuje se podíl reinvestovaného zisku.

Jedním z úkolů diplomové práce bylo zhodnocení přílivu přímých zahraničních investic do regionů ČR a analýza jejich vlivu na rozvoj regionů. Bylo zjištěno, že rozložení zahraničních investic na území ČR je značně nerovnoměrné, více než polovina zahraničních investic je lokalizována v hlavním městě Praze, zatímco v Olomouckém a Karlovarském kraji jen okolo 1 %. Také vývoj PZI v jednotlivých krajích je natě odlišný. Největšího objemu PZI v přepočtu na jednoho obyvatele a současně také vysokého tempa růstu PZI během posledního desetiletí dosahují kraje Středočeský, Liberecký, Moravskoslezský, ale také Jihočeský a Jihomoravský. Tedy převážně regiony těžící ze spádovosti největších českých aglomerací. Naopak nejnižší objem i tempo růstu PZI vykazují kraje Olomoucký a Karlovarský. Přestože se kraj Vysočina řadí mezi ty s nižším objemem PZI na obyvatele a v roce 2002 byl dokonce na poslední příčce, za poslední desetiletí zaznamenal poměrně vysoké tempo růstu a postupně se posouvá pořadím vzhůru. Naopak kraj Plzeňský, jenž se objemem PZI řadí mezi výkonnější, v posledních letech vykazuje pozvolnější růst a pořadím krajů se mírně propadá.

V další fázi byl posouzen dopad přílivu PZI na rozvoj regionu, zejména na hrubý domácí produkt a míru zaměstnanosti. Byla zjišťována srovnatelnost vývoje těchto veličin, jejich vzájemná závislost a její míra. Pro ověření existence vztahu mezi přílivem PZI a velikostí HDP, resp. mírou zaměstnanosti, byl využit test rovnoběžnosti regresních přímek a korelační analýza. Analýza prokázala, že objem PZI a velikost HDP se ovlivňují ve všech krajích, kromě kraje Olomouckého. V některých krajích (Středočeský, Jihočeský, Liberecký, Vysočina a Moravskoslezský) byl dokonce potvrzen srovnatelný trend vývoje těchto ukazatelů. Ač s dílčí výhradou, na základě tohoto zjištění **lze přijmout platnost první hypotézy**: Na úrovni krajů existuje závislost mezi vývojem PZI a regionálního HDP. Naopak v případě vývoje objemu PZI a míry zaměstnanosti nebylo ve většině krajů prokázáno jejich vzájemné působení, proto **nemůže být přijata platnost druhé hypotézy**: Na úrovni krajů existuje závislost mezi vývojem PZI a mírou zaměstnanosti.

Následně bylo posuzováno zhodnocení dopadů několika podobných investičních projektů na trh práce a na stav zahraničního kapitálu na úrovni vybraných okresů. Výrazný pozitivní dopad na míru nezaměstnanosti okresu byl odhalen u investice Hyundai, neboť míra nezaměstnanosti okresu Frýdek-Místek před realizací investice převyšovala republikový průměr o 50 %, po realizaci osciluje kolem republikového průměru. V případě ostatních investic byl zjištěný dopad na pokles míry nezaměstnanosti jen krátkodobý

či vůbec nebyl patrný, přestože tyto investice vytvořily stovky pracovních míst. Příčinou může být příliv pracovních sil z jiných regionů, nabírání zaměstnanců jiných podniků, omezování výroby konkurenčních firem či dopad hospodářské krize. Vliv zahraniční investiční akce na budoucí příliv zahraničního kapitálu v okrese nebyl prokázán, neboť výše objemu PZI je ovlivněna řadou faktorů. A přestože investiční projekty často přilákají další investice, ty nejsou vždy lokalizovány ve stejném okrese či se může lišit jejich sídlo s faktickým působením. Tato zjištění **zabraňují přijetí platnosti třetí hypotézy**: Srovnatelné investiční projekty mají na vybrané ukazatele různých regionů srovnatelný dopad.

Vzhledem k potvrzení závislosti mezi PZI a HDP i dílčím zjištěním (výrazně pozitivní dopad investice na vysokou nezaměstnanost okrese Frýdek-Místek) lze lokalizaci přímé zahraniční investice vnímat jako potenciál pro rozvoj daného regionu, a především jako šanci pro nastartování rozvoje regionů zaostalých či strukturálně postižených. V tomto ohledu lze postrádat vyšší míru koordinace či strukturovaný systém podpory ze strany státu, neboť vzniklá rivalita mezi regiony o umístění investice, vede často k lokalizaci investic v regionech rozvinutých, na úkor hospodářsky slabších, kde by investice podpořila rozvoj a přispěla k snížení regionálních disparit. Závěrem lze zkonstatovat, že účelem práce nebylo postihnout veškeré efekty zahraničních investic na rozvoj regionu, ale zaměřit se na ty účinky, které si od PZI zástupci regionů slibují nejvíce, a to dopady na trh práce a ekonomickou výkonnost. Provedená analýza tak zkoumá vzhledem k vybraným ukazatelům vliv zahraničních investic zejména na ekonomický rozvoj regionů. Pro komplexnější posouzení dopadu zahraniční investice na celkový rozvoj regionu by bylo vhodné zahrnout do analýzy i indikátory z oblasti kvality života, environmentálního a sociálního prostředí, dopravní a technické infrastruktury či výzkumu a vývoje.

Seznam použité literatury

- [1] Agentura pro regionální rozvoj, BermanGroup. *Studie dopadů investice Hyundai na Moravskoslezský kraj* [online]. 2007, 279 s. [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/rozvoj_kraje/studie_hyundai.pdf.
- [2] ARCDATA PRAHA, s.r.o. *ArcČR 500* [online]. 2013 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: <http://www.arcdata.cz/produkty-a-sluzby/geograficka-data/arccr-500/>.
- [3] A. T. KEARNEY. *FDI Confidence Index* [online]. 2004 [cit. 2012-11-17]. Dostupné z: <http://www.atkearney.com/documents/10192/370b9253-5e6f-4ab3-8004-75f2b9bd51da>.
- [4] A. T. KEARNEY. *FDI Confidence Index* [online]. 2005 [cit. 2012-11-17]. Dostupné z: <http://www.atkearney.com/documents/10192/f5292ffd-0375-48aa-9ec5-a830dd5e1600>.
- [5] A. T. KEARNEY. *New Concerns in an Uncertain World: the 2007 A. T. Kearney FDI Confidence Index* [online]. 2007 [cit. 2012-11-17]. Dostupné z: <http://www.atkearney.com/documents/10192/f81d16cc-1b2c-49e7-83af-78e225418c3f>.
- [6] A. T. KEARNEY. *Investing in a Rebound: the 2010 A. T. Kearney FDI Confidence Index* [online]. 2010 [cit. 2012-11-17]. Dostupné z: <http://www.atkearney.com/documents/10192/525de83b-100a-43c2-a603-2793ce7c6d00>.
- [7] BENÁČEK, V. Přímé zahraniční investice v české ekonomice. *Politická ekonomie*. 2000, č. 1, s. 7 - 23.
- [8] BLOMSTRÖM, M., KOKKO, A. *The economics of foreign direct investment incentives* [online]. Cambridge: National Bureau of Economic Research, 2003, 25 s. [cit. 2012-11-11]. NBER Working Paper No. 9489. Dostupné z: <http://www.nber.org/papers/w9489.pdf>.
- [9] BLOMSTRÖM, M., KOKKO, A. *How Foreign Investment Affects Host Countries* [online]. Washington: The World Bank, 1997. 44 s. [cit. 2012-11-11]. Policy Research Working Paper no. 1745. Dostupné z:

<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.194.5427&rep=rep1&type=pdf>.

- [10] BRYNDA, R. Umístování výrobních závodů a průmyslových zón v ČR a v Ústeckém kraji. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2011, č. 1, s. 44 - 51. [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2011/2011-01/08_umistovani.pdf.
- [11] CARTER, F., TURNOCK, D. *Foreign direct investment and regional development in East Central Europe and the former Soviet Union: a collection of essays in memory of Professor Francis 'Frank' Carter*. Aldershot: Ashgate Publishing Limited, 2005, 361 s. ISBN 0-7546-3248-2.
- [12] CAVES, R. E. *International Corporations: The Industrial Economics of Foreign Investment*. *Economica*. 1971, roč. 38, č. 149, s. 1 - 27.
- [13] CZECHINVEST. *Investiční pobídky* [online]. 2013 [cit. 2013-01-11]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/brozura-k-novele-zakona-3297-cz.pdf>.
- [14] CZECHINVEST. *Projekty agentury CzechInvest* [online]. 2012 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/3-udulene-investicni-pobidky-web-1438-cz.xls>.
- [15] CZECHINVEST. *Udělené investiční pobídky* [online]. 2013 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/1993-1-pol-2012-public-62-cz.xls>.
- [16] CZECHINVEST. *Výroční zpráva 2003* [online]. Praha, 2004 [cit. 2012-11-21]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/vyrocní-zprava-2003-38.pdf>.
- [17] CZECHINVEST. *Výroční zpráva 2006* [online]. Praha, 2007 [cit. 2012-11-21]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/vyrocní-zprava-ci-2006-723.pdf>.
- [18] CZECHINVEST. *Výroční zpráva 2011* [online]. Praha, 2012 [cit. 2012-11-21]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/vz2011-def-3391-cz.pdf>.
- [19] Český statistický úřad [online]. 2013 [cit. 2012-01-31]. Dostupné z: <http://czso.cz>.
- [20] ČNB. *Přímé zahraniční investice 1998*. [online] 2000 [cit. 2012-11-08]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_1998_CZ.PDF.

- [21] ČNB. *Přímé zahraniční investice 1999*. [online] 2001 [cit. 2012-11-08]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_1999_CZ.PDF
- [22] ČNB. *Přímé zahraniční investice 2000*. [online] 2002 [cit. 2012-11-08]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2000_CZ.PDF.
- [23] ČNB. *Přímé zahraniční investice 2001*. [online] 2003 [cit. 2012-11-08]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2001_CZ.PDF.
- [24] ČNB. *Přímé zahraniční investice 2002*. [online] 2004 [cit. 2012-11-08]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2002_CZ.PDF.
- [25] ČNB. *Přímé zahraniční investice 2003*. [online] 2005 [cit. 2012-11-08]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2003_CZ.PDF.
- [26] ČNB. *Přímé zahraniční investice 2004*. [online] 2006 [cit. 2012-11-08]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2004_CZ.PDF.
- [27] ČNB. *Přímé zahraniční investice 2005*. [online] 2007 [cit. 2012-11-08]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2005_CZ.PDF.
- [28] ČNB. *Přímé zahraniční investice 2006*. [online] 2008 [cit. 2012-11-08]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2006_CZ.PDF.
- [29] ČNB. *Přímé zahraniční investice 2007*. [online] 2009 [cit. 2012-11-08]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2007_CZ.PDF.
- [30] ČNB. *Přímé zahraniční investice 2008*. [online] 2010 [cit. 2012-11-08]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2008_CZ.PDF.

- [31] ČNB. *Přímé zahraniční investice 2009*. [online] 2011 [cit. 2012-11-08]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2009_CZ.PDF.
- [32] ČNB. *Přímé zahraniční investice 2010*. [online] 2012 [cit. 2012-11-08]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2010_CZ.PDF.
- [33] ČNB. *Přímé zahraniční investice 2011*. [online] 2013 [cit. 2013-04-13]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2011_CZ.pdf.
- [34] ČTK. *Hliníkárna v Havrani může zosminásobit výrobu, rozhodl kraj*. [online]. Mostecký deník, 31. 12. 2011 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://mostecky.denik.cz/podnikani/hlinikarna-v-havrani-muze-zosminasobit-vyrobu.html>.
- [35] Databáze Regionálních účtů. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.indexnu_reg.
- [36] DELOITTE. *Finální zpráva vyhodnocení dopadů investic čerpajících pobídky a zhodnocení efektivity agentury CzechInvest* [online]. 2010 [cit. 2012-11-21]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/analyza-dopadu-pobidek-na-cr-2050-cz.pdf>.
- [37] *DENSO MANUFACTURING CZECH s. r. o.* [online]. 2013 [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: <http://denso.cz/>.
- [38] DHV CR. *Přímé zahraniční investice: příručka pro místní samosprávu* [online]. 2002 [cit. 2012-10-23]. Dostupné z: http://www.kr-kralovehradecky.cz/file/uzemni_planovani/studie_prum_zony/manual/manual.pdf.
- [39] DRAHOKOUPIL, J. *Globalization and the State in Central and Eastern Europe: The politics of foreign direct investment*. New York: Routledge, 2009, 237 s. ISBN 02-038-9208-9.
- [40] DVOŘÁČEK, J. *Společné a nadnárodní podniky*. Praha: Oeconomica, 2006, 199 s. ISBN 80-245-1029-4.

- [41] Ekologický právní servis. *Příběh sedláka Rajtera - od kolektivizace ke globalizaci*. [online]. 2003, 10 s. [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: http://www.sedlakjan.cz/data/down/pribeh_sedlaka_rajtera.pdf.
- [42] *Faurecia v České republice* [online]. 2013 [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: <http://faurecia.jobs.cz/faurecia-v-ceske-republice.php>.
- [43] GERŠL, A., RUBENE, I., ZUMER, T. *Foreign direct investment and productivity spillovers: updated evidence from Central and Eastern Europe* [online]. Praha: Czech National Bank, 2007, 30 s. [cit. 2012-10-23]. CNB Working paper series. ISBN 978-80-254-2538-1. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/research/research_publications/cnb_wp/download/cnbwp_2007_08.pdf.
- [44] GLOBERMAN, S. *Foreign Direct Investment and 'Spillover' Efficiency Benefits in Canadian Manufacturing Industries*. The Canadian Journal of Economics. 1979, roč. 12, č. 1, s. 42 – 56.
- [45] HOLLAND, D., PAIN, N. *The Diffusion of Innovations in Central and Eastern Europe: a Study of the Determinants and Impact of FDI*. London: National Institute of Economic and Social Research, 1998. NIESR Discussion Paper No. 137.
- [46] *HYUNDAI Motor Manufacturing Czech* [online]. 2013 [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: <http://www.hyundai-motor.cz/index.php>.
- [47] KADERÁBKOVÁ, A., SPĚVÁČEK V., ŽÁK, M. *Růst, stabilita a konkurenceschopnost: aktuální problémy české ekonomiky na cestě do EU*. Praha: Linde, 2003, 329 s. ISBN 80-861-3135-1.
- [48] KAVKA, M. *Obecné informace o systému investičních pobídek v ČR*. MPO. *Ministerstvo průmyslu a obchodu* [online]. 2005 [cit. 2012-11-18]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument879.html>.
- [49] KINCL, M. *Investiční pobídky jako forma veřejné podpory*. Praha: Linde, 2003, 79 s. ISBN 80-861-3148-3.
- [50] KRAFT, J., KRAFTOVÁ, I. *The influence of globalization on market structure and competitive advantage of selected economies*. In: 3rd Central European Conference

in Regional Science. 2nd ed. Košice: Technical University of Košice, Faculty of Economics, 2009, s. 531-546. ISBN 978-80-553-0329-1.

- [51] KRÁL, P. *Identification and measurement of relationships concerning inflow of FDI: the case of the Czech Republic* [online]. Praha: Czech National Bank, 2004, 30 s. [cit. 2012-10-23]. CNB Working paper series. ISBN 80-239-3577-1. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/research/research_publications/cnb_wp/download/cnbwp52004.pdf.
- [52] KUBANOVÁ, J. LINDA, B. *Kritické hodnoty a kvantily vybraných rozdělení pravděpodobnosti*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2009. 53 s. ISBN 978-80-7395-222-8.
- [53] KUBANOVÁ, J. *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi*. Bratislava: Statis, 2008. 247 s. ISBN 978-80-85659-47-4.
- [54] MACHKOVÁ, H. *Mezinárodní marketing*. Praha: Oeconomica, 2003, 151 s. ISBN 80-245-0496-0.
- [55] MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. *Obchodní rejstřík a Sbírka listin* [online]. 2012 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik>.
- [56] MISKOLCZI, M., LANGHAMROVÁ, J. *Analýza zaměstnanosti a nezaměstnanosti vybraných skupin populace v době ekonomické krize*. In: RELIK 2011: Reprodukce lidského kapitálu – vzájemné vazby a souvislosti. Melandrium, 2011. [cit. 2013-03-03]. ISBN 978-80-86175-75-1. Dostupné z: <http://kdem.vse.cz/resources/relik11/sbornik/download/pdf/132-Miskolczi-Martina-paper.pdf>.
- [57] *Nemak* [online]. 2013 [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: http://www.nemak.com/facilities_cze.html.
- [58] OECD. *OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment* [online]. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development, 2008, 250 s. [cit. 2012-10-08]. ISBN 978-926-4045-736. Dostupné z: <http://www.oecd.org/daf/internationalinvestment/investmentstatisticsandanalysis/40193734.pdf>.

- [59] Regionální statistiky. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/regiony_mesta_obce_souhrn.
- [60] RIPPY, J. F. *The Capitalists and Colombia*. New York: The Vanguard Press, 1931, 256 s.
- [61] SRHOLEC, M. *Přímé zahraniční investice v České republice: teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-861-3152-1.
- [62] ŠTRACH, P. *Mezinárodní management*. Praha: Grada, 2009, 167 s. ISBN 978-80-247-2987-9.
- [63] TPCA [online]. 2013 [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: <http://www.tpca.cz/cz/>.
- [64] UNCTAD. *Key terms and concepts in IIAs: a glossary* [online]. Geneva: United Nation Publication, 2004, 219 s. [cit. 2012-10-23]. ISBN 92-111-2636-3. Dostupné z: http://www.sice.oas.org/Glossary/iteiit20042_e.pdf.
- [65] UNCTAD. *World Investment Report 2012* [online]. United Nations Publication, 2012 [cit. 2012-11-17]. ISBN 978-921-1128-437. Dostupné z: <http://www.unctad-docs.org/UNCTAD-WIR2012-Full-en.pdf>.
- [66] Úřad práce v Písku. *Situace na trhu práce v okrese Písek v roce 2010* [online]. Písek, 2011, 42 s. [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky/piokres1210.doc>.
- [67] VERNON, R. *International Investment and International Trade in the Product Cycle* [online]. The Quarterly Journal of Economics. Cambridge. 1966, č. 2, s. 190 – 207. [cit. 2012-11-11]. Dostupné z: <http://www.sba.muohio.edu/dunlevja/Course%20Links/EC441/Vernon.pdf>.
- [68] Veřejná databáze. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/maklist.jsp?kapitola_id=15&expand=1.
- [69] VÍŠEK, J. A. *The Determinants of FDI in the Czech Economy: The Robust Analysis Applied on Industrial Data of 1991–1997*. Brusel: IES, 1999.
- [70] WOKOUN, R., TVRDOŇ, J. a kol. *Přímé zahraniční investice a regionální rozvoj*. Praha: Oeconomica, 2010, 203 s. ISBN 978-80-245-1736-0.
- [71] Zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů.

- [72] Zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách a o změně některých zákonů (zákon o investičních pobídkách).
- [73] Zaměstnanost a nezaměstnanost. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zamestnanost_nezamestnanost_prace.
- [74] ZAMRAZILOVÁ, E. Přímé zahraniční investice v české ekonomice: rizika duality a role trhu práce. *Politická ekonomie*. 2007, č. 5, s. 579 - 602.
- [75] ŽÍŽALOVÁ, P. Trast pro ekonomiku a společnost. *TPCA - případová studie* [online] 2008, 29 s. [cit. 2013-03-08]. ISBN 978-80-254-2223-6. Dostupné z: http://www.thinktank.cz/fileadmin/thinktank-upload/texty/TPCA-case-study_CZ.pdf.

Seznam příloh

Příloha A – Rozložení PZI v okresech ČR (k 31. 12. 2010)

Příloha B – Vývoj objemu PZI dle krajů (mil. Kč)

Příloha C – Vývoj objemu PZI na 1 obyvatele dle krajů (tis. Kč)

Příloha D – Vývoj objemu HDP na 1 obyvatele dle krajů (tis. Kč)

Příloha E – Vývoj míry zaměstnanosti dle krajů (%)

Příloha F – Vývoj objemu PZI/ob. (tis. Kč) a HDP/ob. (tis. Kč)

Příloha A – Rozložení PZI v okresech ČR (k 31. 12. 2010)

Kraj/okres	mil. Kč	%	Kraj/okres	mil. Kč	%	Kraj/okres	mil. Kč	%
Středočeský	247 637	100	Ústecký	104 276	100	Jihomoravský	156 285	100
Benešov	817	0,3	Děčín	8 170	7,8	Blansko	4 755	3,0
Beroun	22 200	9,0	Chomutov	11 459	11,0	Brno-město	91 843	58,8
Kladno	25 879	10,5	Litoměřice	9 558	9,2	Brno-venkov	20 503	13,1
Kolín	12 912	5,2	Louny	4 884	4,7	Břeclav	4 763	3,0
Kutná Hora	1 277	0,5	Most	35 399	33,9	Hodonín	12 396	7,9
Mělník	15 899	6,4	Teplíce	12 031	11,5	Vyškov	9 960	6,4
Mladá Boleslav	97 494	39,4	Ústí nad Labem	21 294	20,4	Znojmo	8 236	5,3
Nymburk	3 656	1,5	nezařazeno	1 481	1,4	nezařazeno	3 830	2,5
Praha-východ	41 534	16,8	Liberecký	62 353	100	Olomoucký	30 469	100
Praha-západ	10 940	4,4	Česká Lípa	20 926	33,6	Jeseník	969	3,2
Příbram	3 036	1,2	Jablonec n. Nisou	16 380	26,3	Olomouc	8 199	26,9
Rakovník	5 459	2,2	Liberec	16 687	26,8	Prostějov	5 768	18,9
nezařazeno	6 534	2,6	Semily	6 925	11,1	Přerov	5 165	17,0
Jihočeský	84 589	100	nezařazeno	1 434	2,3	Šumperk	9 338	30,6
České Budějovice	61 987	73,3	Královéhradecký	48 789	100	nezařazeno	1 030	3,4
Český Krumlov	4 980	5,9	Hradec Králové	12 247	25,1	Zlínský	48 598	100
Jindřichův Hradec	1 634	1,9	Jičín	22 988	47,1	Kroměříž	984	2,0
Písek	5 187	6,1	Náchod	3 961	8,1	Uherské Hradiště	6 686	13,8
Prachatice	1 122	1,3	Rychnov nad K.	4 058	8,3	Vsetín	10 483	21,6
Strakonice	2 316	2,7	Trutnov	3 600	7,4	Zlín	28 851	59,4
Tábor	5 324	6,3	nezařazeno	1 935	4,0	nezařazeno	1 594	3,3
nezařazeno	2 040	2,4	Pardubický	56 233	100	Moravskoslezský	167 200	100
Plzeňský	74 924	100	Chrudim	4 506	8,0	Bruntál	3 839	2,3
Domažlice	1 890	2,5	Pardubice	35 465	63,1	Frydek-Místek	20 921	12,5
Klatovy	3 735	5,0	Svitavy	6 935	12,3	Karviná	8 465	5,1
Plzeň-město	49 498	66,1	Ústí nad Orlicí	8 669	15,4	Nový Jičín	7 612	4,6
Plzeň-jih	6 248	8,3	nezařazeno	658	1,2	Opava	11 000	6,6
Plzeň-sever	3 700	4,9	Vysočina	52 540	100	Ostrava-město	113 762	68,0
Rokycany	3 017	4,0	Havlíčkův Brod	4 661	8,9	nezařazeno	1 601	1,0
Tachov	4 818	6,4	Jihlava	21 076	40,1			
nezařazeno	2 017	2,7	Pelhřimov	14 645	27,9			
Karlovarský	20 981	100	Třebíč	2 922	5,6			
Cheb	4 677	22,3	Žďár nad Sázavou	8 459	16,1			
Karlovy Vary	9 222	44,0	nezařazeno	777	1,5			
Sokolov	5 462	26,0						
nezařazeno	1 620	7,7						

Zdroj: data ČNB (2002–2012), vlastní zpracování

Příloha B – Vývoj objemu PZI dle krajů (mil. Kč)

Kraj	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Hl. m. Praha	389 374	484 665	613 049	537 430	598 621	801 100
Středočeský	97 035	104 898	114 886	134 793	128 639	159 698
Jihočeský	31 075	35 207	38 407	32 966	41 476	56 948
Plzeňský	33 253	39 122	50 060	49 790	47 267	48 536
Karlovarský	10 508	11 100	14 779	13 823	15 443	16 040
Ústecký	60 947	69 279	76 274	67 828	75 838	61 918
Liberecký	15 775	17 766	22 306	28 875	43 613	46 116
Královéhradecký	17 101	19 771	22 844	24 264	25 835	24 511
Pardubický	22 411	27 778	26 815	39 725	34 699	36 014
Vysočina	14 482	24 382	18 450	31 881	33 454	35 262
Jihomoravský	51 409	58 518	59 043	70 444	90 947	58 966
Olomoucký	17 866	24 346	26 609	30 998	33 779	28 079
Zlínský	20 328	26 421	30 809	28 146	28 880	29 547
Moravskoslezský	36 848	39 084	51 199	70 820	81 990	88 830

Kraj	2006	2007	2008	2009	2010
Hl. m. Praha	885 348	1 049 063	1 169 593	1 185 292	1 254 709
Středočeský	183 930	231 289	231 762	273 880	247 637
Jihočeský	60 632	71 092	79 469	83 149	84 589
Plzeňský	53 113	59 215	60 455	71 405	74 924
Karlovarský	16 323	17 940	20 021	22 181	20 981
Ústecký	60 629	104 831	103 853	103 870	104 276
Liberecký	47 173	52 675	60 646	58 389	62 353
Královéhradecký	21 554	29 982	31 488	36 086	48 789
Pardubický	38 051	40 420	46 750	39 536	56 233
Vysočina	51 058	63 757	53 378	58 297	52 540
Jihomoravský	69 944	83 396	98 814	133 506	156 285
Olomoucký	26 543	27 107	32 217	33 400	30 469
Zlínský	29 641	36 843	38 430	39 538	48 598
Moravskoslezský	122 820	164 501	162 578	172 668	167 200

Zdroj: data ČNB (2002–2012), vlastní zpracování

Příloha C – Vývoj objemu PZI na 1 obyvatele dle krajů (tis. Kč)

Kraj	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hl. m. Praha	330	418	528	461	511	678	745	865	948	949	998
Středočeský	87	93	102	119	112	138	157	192	188	220	196
Jihočeský	50	56	61	53	66	91	96	112	125	130	132
Plzeňský	60	71	91	91	86	88	96	106	106	125	131
Karlovarský	35	37	49	45	51	53	54	58	65	72	68
Ústecký	74	85	93	83	92	75	74	126	124	124	125
Liberecký	37	42	52	68	102	107	110	121	139	133	142
Královéhradecký	31	36	42	44	47	45	39	54	57	65	88
Pardubický	44	55	53	79	69	71	75	79	91	77	109
Vysočina	28	48	36	62	66	69	100	124	104	113	102
Jihomoravský	45	52	53	63	81	52	62	73	86	116	135
Olomoucký	28	38	42	49	53	44	41	42	50	52	47
Zlínský	34	44	52	48	49	50	50	62	65	67	82
Moravskoslezský	29	31	41	56	65	71	98	132	130	138	134

Zdroj: data ČNB (2002–2012), ČSÚ (2012), vlastní zpracování

Příloha D – Vývoj objemu HDP na 1 obyvatele dle krajů (tis. Kč)

Kraj	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hl. m. Praha	432	486	519	552	599	639	687	760	797	764	780
Středočeský	212	225	239	246	269	277	306	331	341	321	318
Jihočeský	206	218	229	239	258	276	295	307	309	307	307
Plzeňský	206	223	233	249	278	288	311	329	315	310	319
Karlovarský	193	200	213	219	230	238	244	263	264	266	260
Ústecký	183	194	205	220	237	250	267	286	296	300	293
Liberecký	199	213	220	212	229	253	266	274	277	268	274
Královéhradecký	210	223	228	235	255	265	277	302	314	311	316
Pardubický	190	203	214	222	240	250	273	297	301	291	292
Vysočina	184	206	214	222	236	255	273	298	296	295	292
Jihomoravský	204	221	232	244	262	275	297	325	347	339	338
Olomoucký	176	187	195	204	224	229	241	262	275	271	275
Zlínský	185	200	208	217	229	245	266	288	313	308	302
Moravskoslezský	173	188	196	204	234	259	272	297	315	295	304

Zdroj: data ČSÚ – Regionální účty (2012), vlastní zpracování

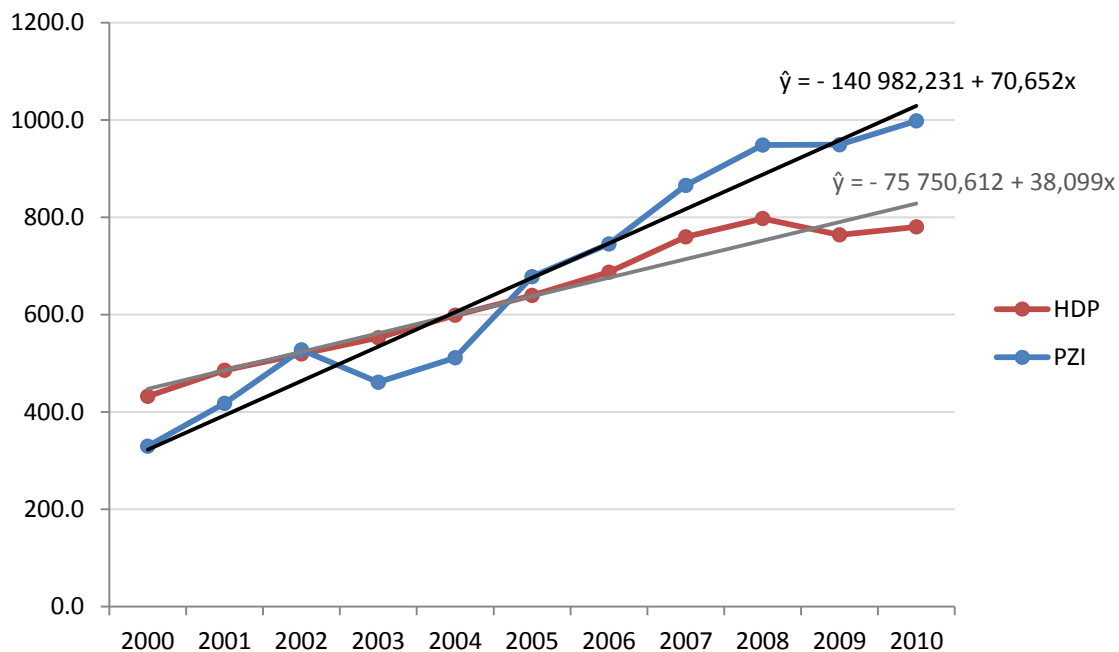
Příloha E – Vývoj míry zaměstnanosti dle krajů (%)

Kraj	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hl. m. Praha	95,80	96,14	96,36	95,81	96,11	96,49	97,20	97,56	98,10	96,94	96,25
Středočeský	92,49	93,27	95,09	94,84	94,61	94,78	95,46	96,62	97,40	95,58	94,76
Jihočeský	94,16	94,40	95,01	94,83	94,29	94,98	94,90	96,71	97,37	95,72	94,70
Plzeňský	93,76	94,22	95,34	94,69	94,17	94,92	95,38	96,32	96,40	93,71	94,13
Karlovarský	91,59	92,63	92,51	93,61	90,59	89,09	89,83	91,76	92,40	89,09	89,18
Ústecký	84,03	86,68	87,25	87,00	85,55	85,47	86,29	90,05	92,05	89,93	88,84
Liberecký	93,83	93,79	95,30	93,89	93,59	93,52	92,32	93,95	95,35	92,17	93,03
Královéhradecký	93,89	93,90	95,83	94,15	93,41	95,23	94,61	95,84	96,05	92,30	93,14
Pardubický	91,71	93,63	92,84	92,40	93,01	94,36	94,54	95,56	96,38	93,57	92,75
Vysočina	93,24	93,92	94,89	94,68	93,15	93,23	94,68	95,35	96,73	94,33	93,08
Jihomoravský	91,72	91,45	92,39	91,95	91,66	91,91	92,05	94,57	95,60	93,17	92,30
Olomoucký	87,22	89,59	90,39	90,43	87,98	90,01	91,83	93,65	94,11	92,36	90,95
Zlínský	91,88	91,50	92,09	92,47	92,58	90,56	92,95	94,47	96,17	92,72	91,50
Moravskoslezský	85,66	85,71	86,68	85,25	85,45	86,11	88,02	91,51	92,61	90,32	89,84

Zdroj: data ČSÚ – Krajské ročenky, Výběrové šetření pracovních sil (2000–2012), vlastní zpracování

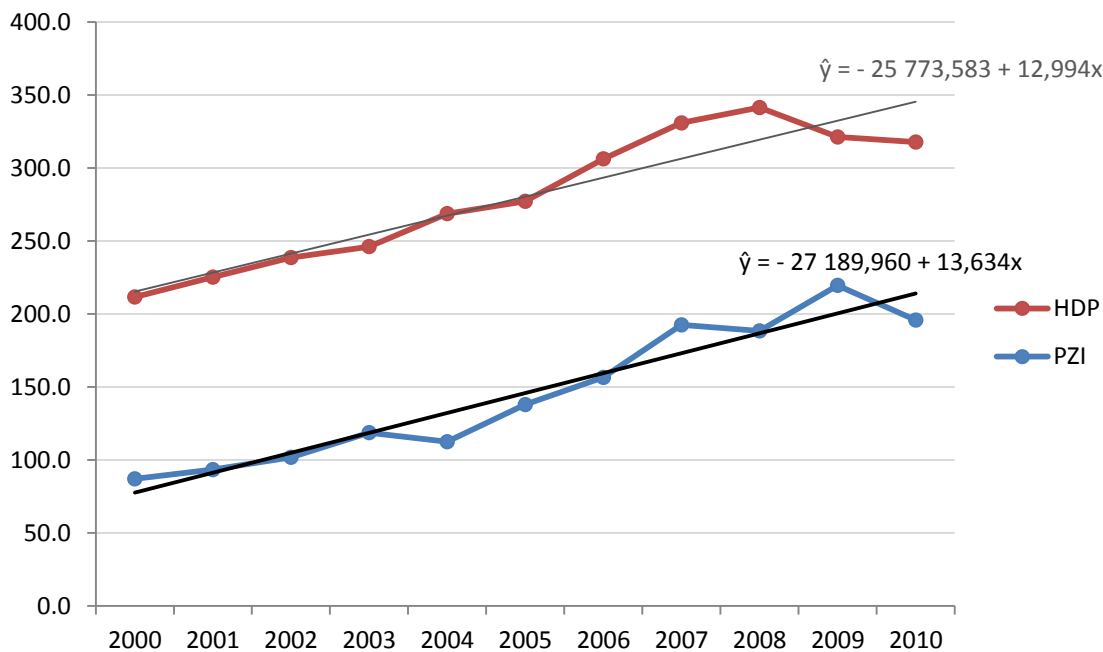
Příloha F – Vývoj objemu PZI/ob. (tis. Kč) a HDP/ob. (tis. Kč)

a) Hlavní město Praha

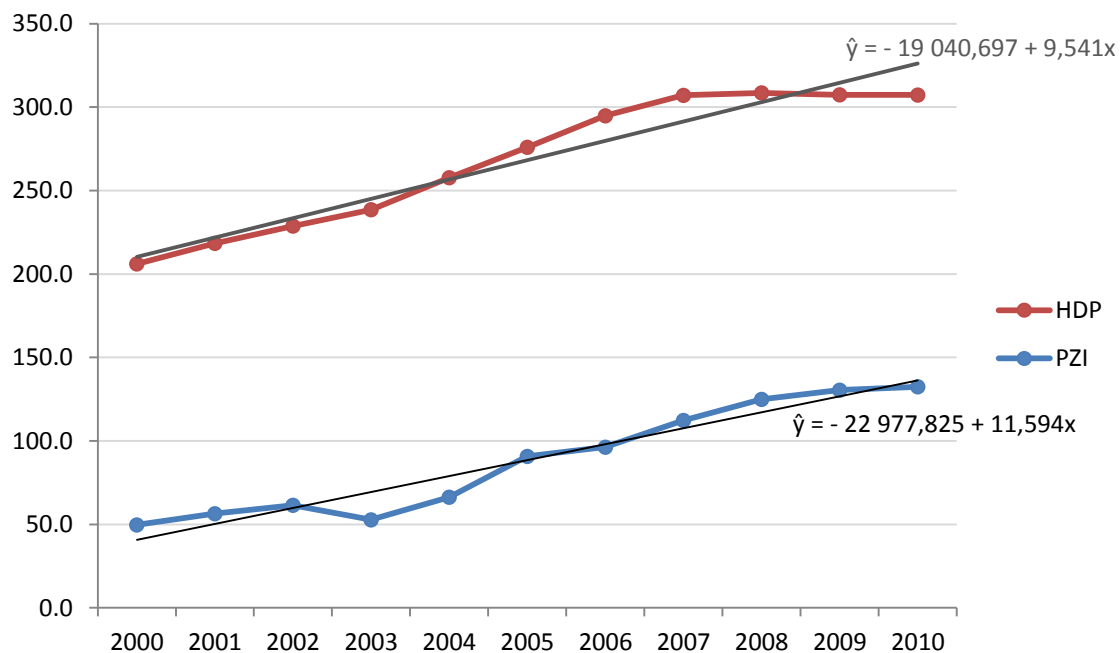
Zdroj: data ČNB (2002–2012), ČSÚ – Regionální účty (2012), vlastní zpracování

b) Středočeský kraj

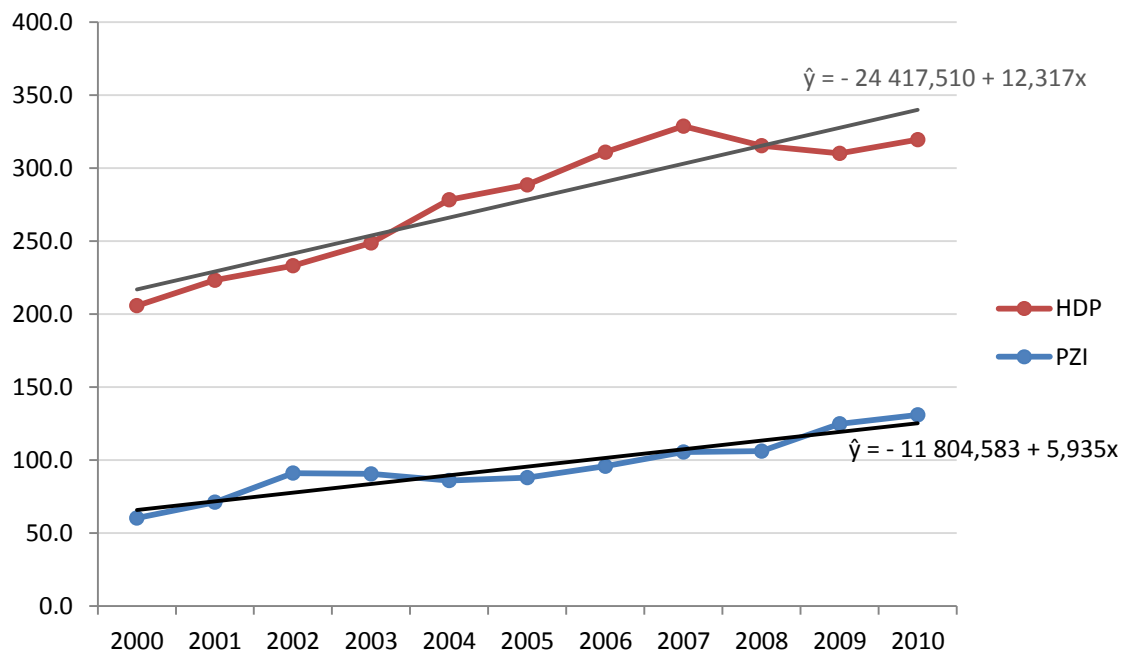
Zdroj: data ČNB (2000–2012), ČSÚ – Regionální účty (2012), vlastní zpracování

c) Jihočeský kraj

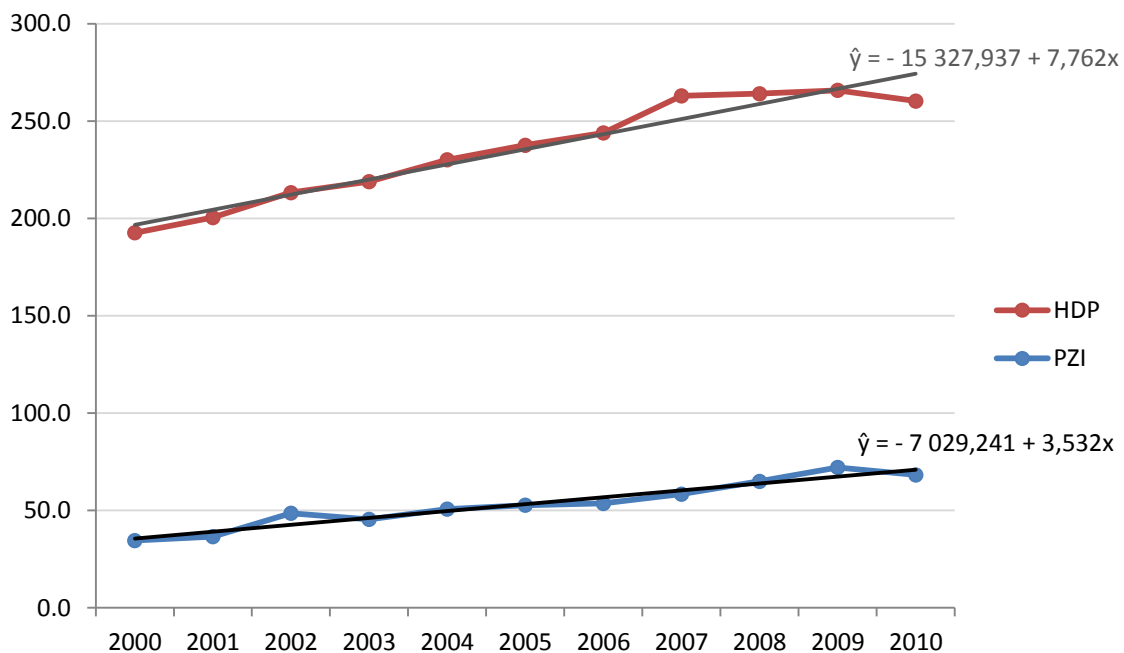
Zdroj: data ČNB (2002–2012), ČSÚ – Regionální účty (2012), vlastní zpracování

d) Plzeňský kraj

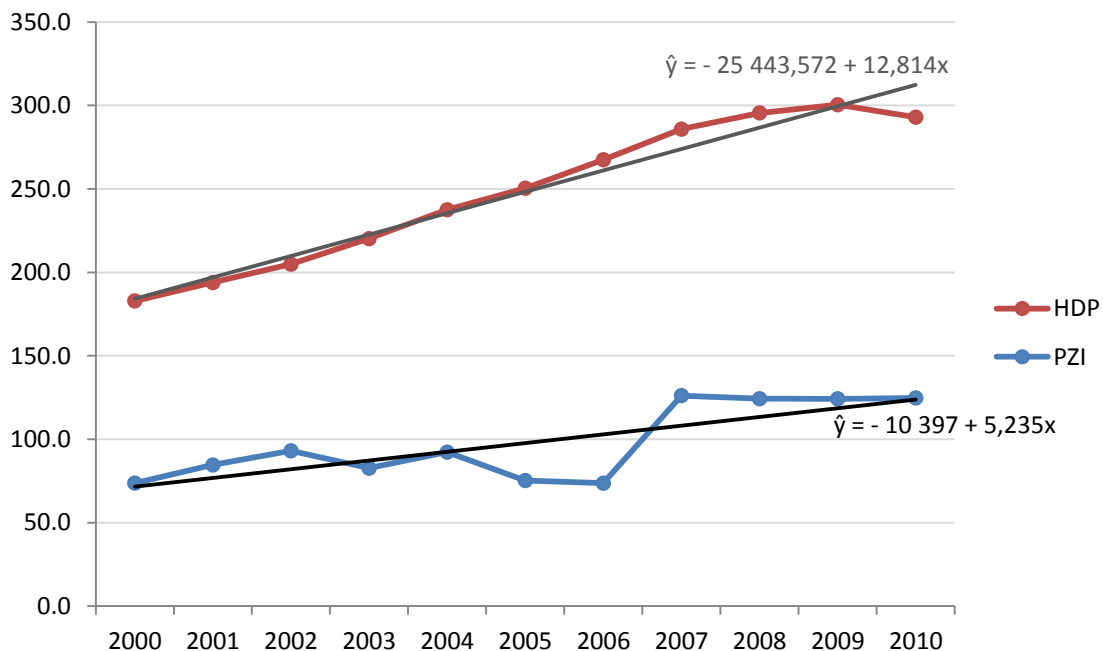
Zdroj: data ČNB (2002–2012), ČSÚ – Regionální účty (2012), vlastní zpracování

e) Karlovarský kraj

Zdroj: data ČNB (2002–2012), ČSÚ – Regionální účty (2012), vlastní zpracování

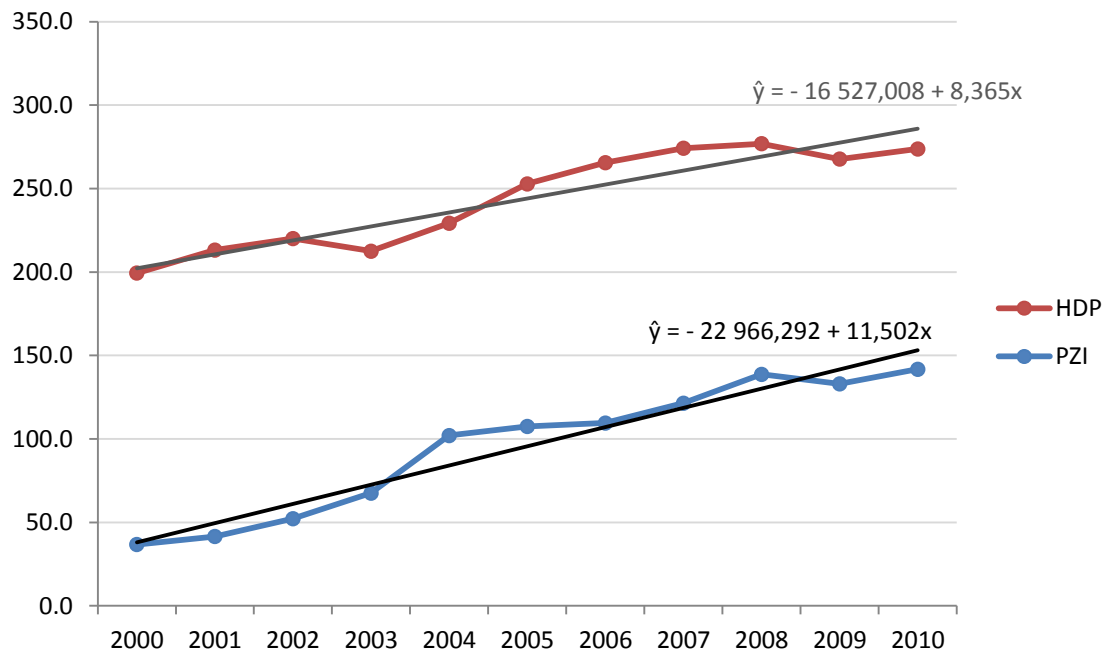
f) Ústecký kraj

Zdroj: data ČNB (2002–2012), ČSÚ – Regionální účty (2012), vlastní zpracování

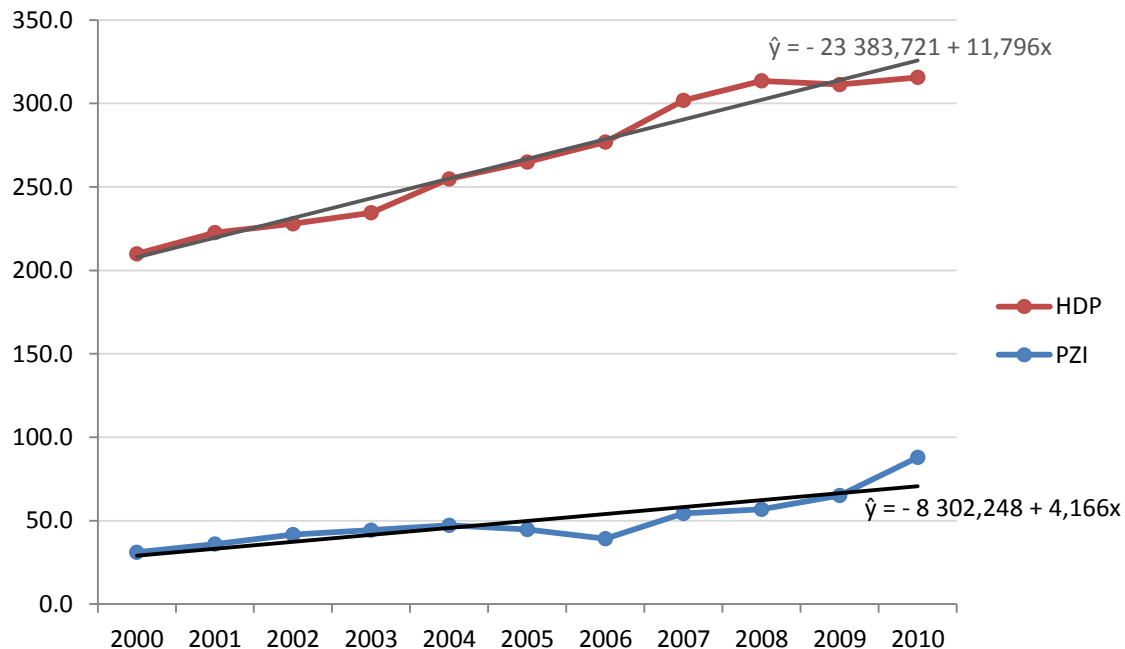

g) Liberecký kraj

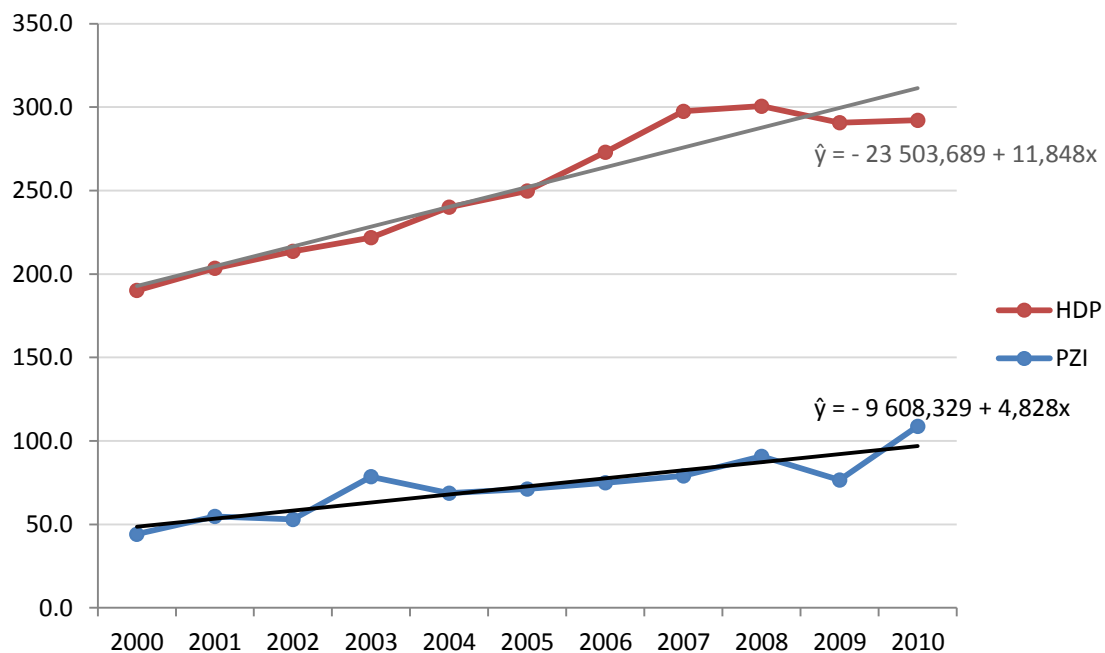
Zdroj: data ČNB (2002–2012), ČSÚ – Regionální účty (2012), vlastní zpracování

h) Královehradecký kraj

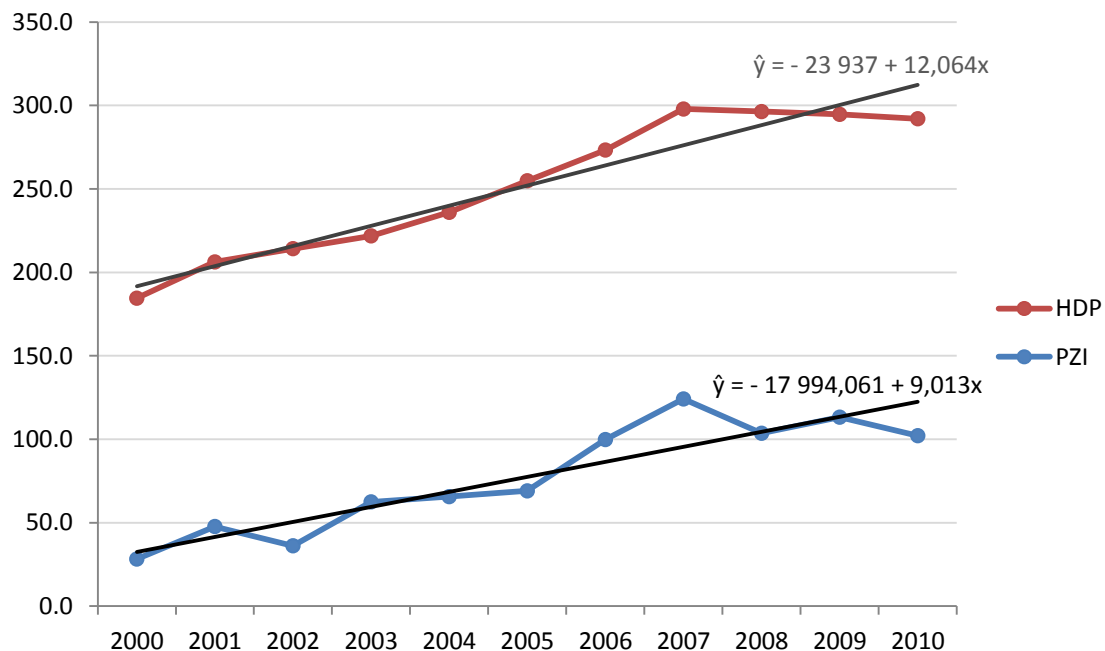
Zdroj: data ČNB (2002–2012), ČSÚ – Regionální účty (2012), vlastní zpracování

i) Pardubický kraj

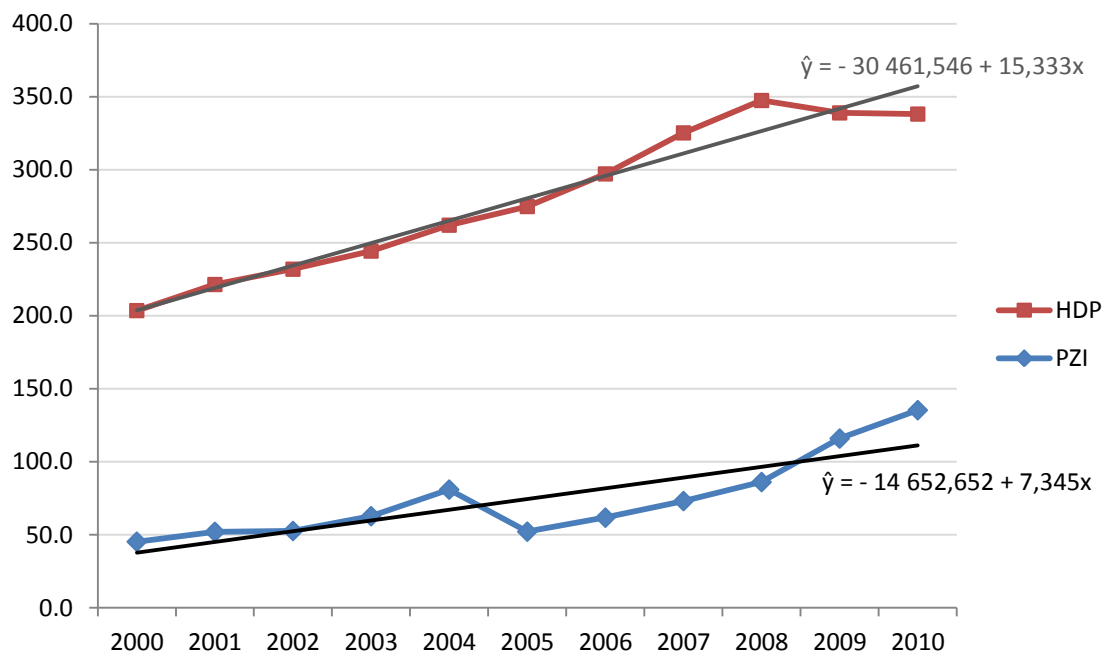
Zdroj: data ČNB (2002–2012), ČSÚ – Regionální účty (2012), vlastní zpracování

j) Kraj Vysočina

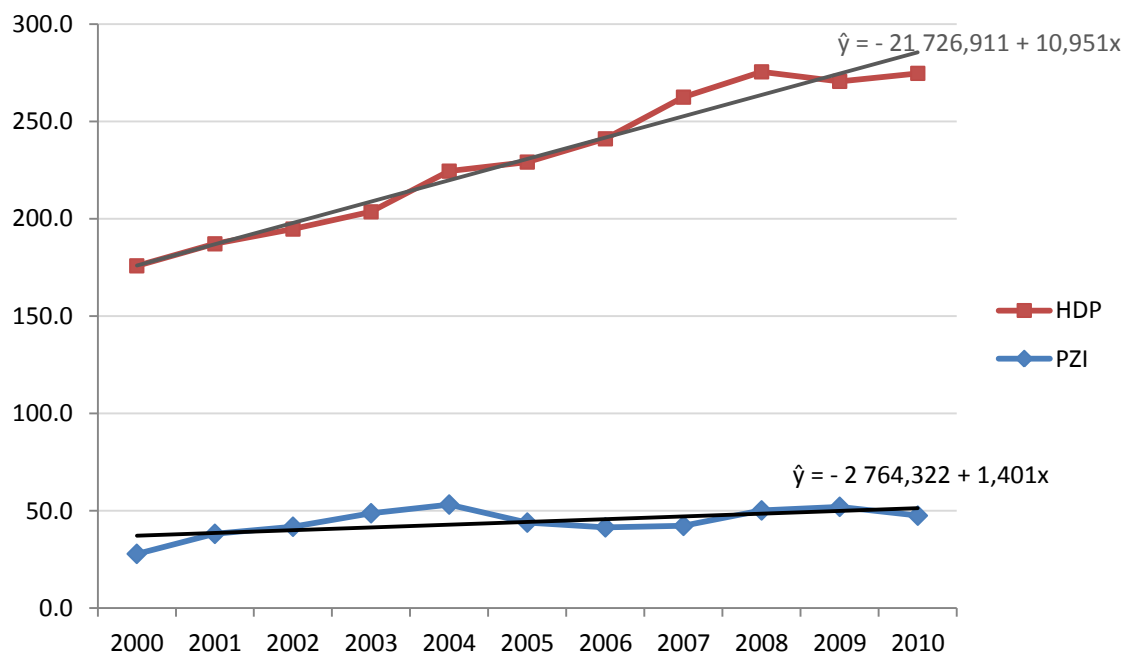
Zdroj: data ČNB (2002–2012), ČSÚ – Regionální účty (2012), vlastní zpracování

k) Jihomoravský kraj

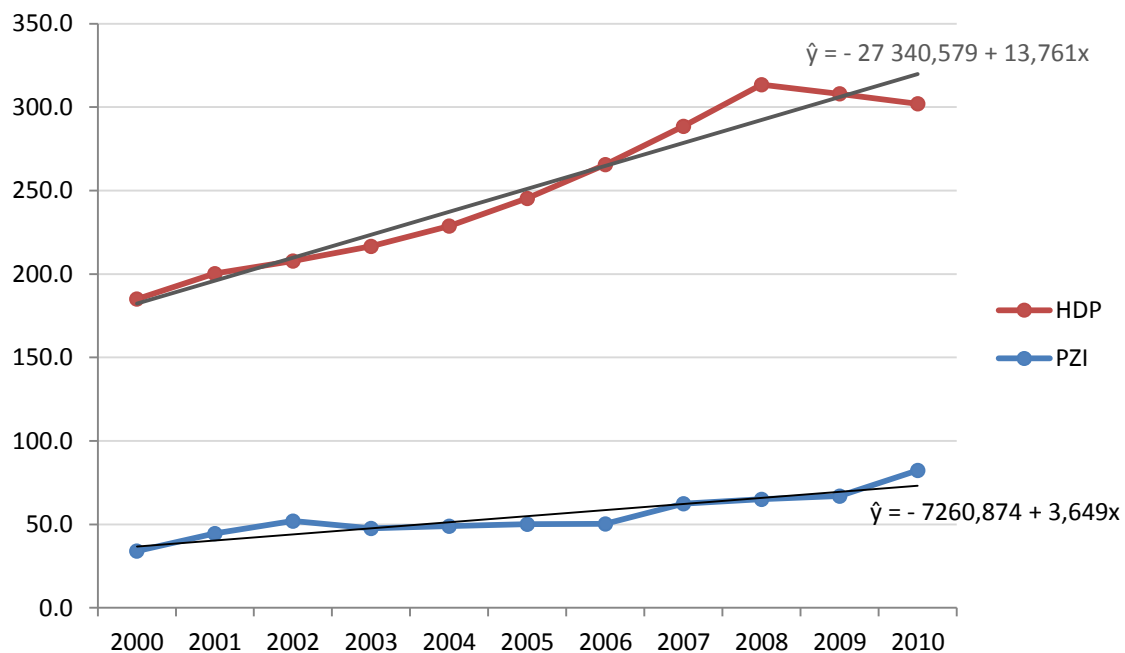
Zdroj: data ČNB (2002–2012), ČSÚ – Regionální účty (2012), vlastní zpracování

l) Olomoucký kraj

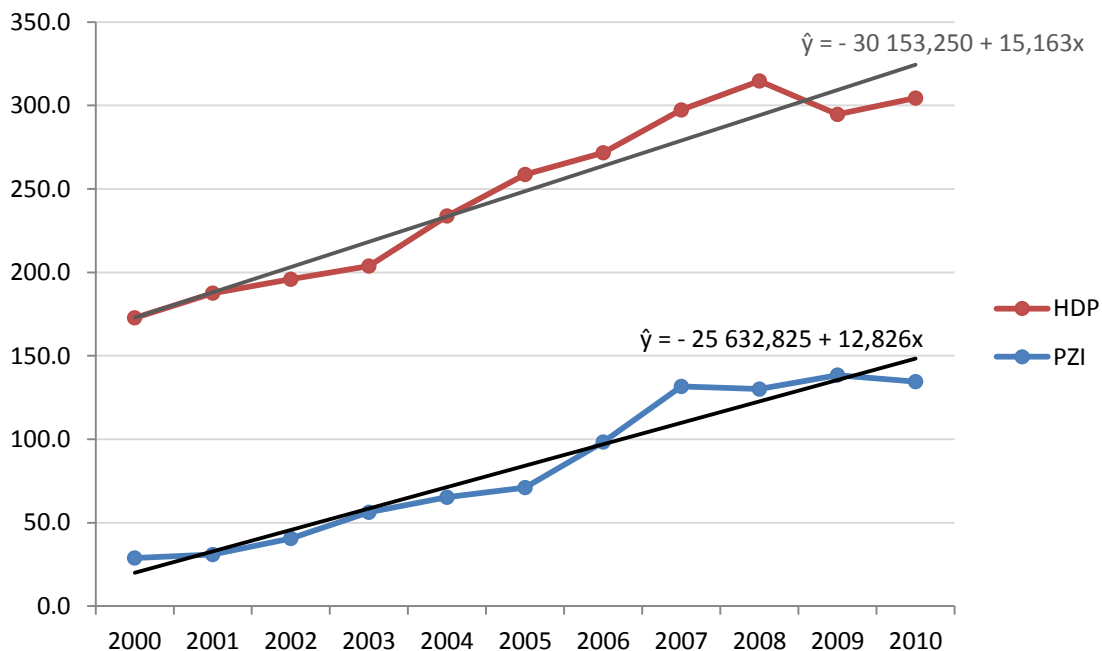
Zdroj: data ČNB (2002–2012), ČSÚ – Regionální účty (2012), vlastní zpracování

m) Zlínský kraj

Zdroj: data ČNB (2002–2012), ČSÚ – Regionální účty (2012), vlastní zpracování

n) Moravskoslezský kraj

Zdroj: data ČNB (2002–2012), ČSÚ – Regionální účty (2012), vlastní zpracování